ADRIANI SPIGELII
BRVXELLENSIS
EQVITIS D. MARCI
&

In Gym. Pat. Anat. & Chirugiæ Professoris Primarij.

DE FORMATO FŒTV

LIBER SINGVLARIS, ÆNEIS FIGVRIS EXORNATVS.

EPISTOLAE DVAE ANATOMICAE.

TRACTATVS DE ARTHRITIDE.

OPERA POSTHVMA

Studio

LIBERALIS CREMAE TARVISINI

Philosoph. & Medicinæ Doctoris

Edita.

Patauij, Apud Io. Bap. de Martinis, & Liuiũ Pasquatũ.

PERMISSV VTRIVSQVE FORI.

Expensis eiusdem Liberalis Cremæ.

Excellentiss.o & Clariss.o Viro, Dn. Georgio Nößlero, Praeceptori suo desideratiss.o, obser-
vantiâ E. mittit Daniel Wueretius.

ILLVSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

D. IOANNI BERCK

EQVITI;

POTENTISSIMORVM ORDINVM

Confœderatarum BELGII

Prouinciarum

AD SERENISS.^mam^ REMPVBLICAM VENETAM

LEGATO;

Domino Colendissimo. S. P.

LIBERALIS CREMA.

NON dari maiorem stimulum, ad referendam benefactori gratiam, quàm beneficiorum recordationem, notissimum habet prouerbium. Et certè plurimum ei subesse veri, in me ipso expertus sum. Quippe qui, dùm potentissimorum Hollandiæ Ordinum clementiam ac fauorem singularem, quo auum meum, olim generalem sui exercitus per terras Chirurgum sunt prosecuti, reuolui: dum Excell. Tuæ erga socerum quondam meum, animum valdè propensum recollegi: dùm denique Eiusdem modò laudatæ gratiosũ erga me, ac reipsa probatũ affectũ recordatus sũ: tãta me ab ingratitudinis ignominia aliquo modo vindicandi cupiditate sum accensus, vt hinc inde occasionem qualiscunque retaliationis com moditates venatus, sufficientibus autem destitutus, tandem hanc, in dedicatione huius de Formato Fœtu à Spigelio cõscripti & à me nũc editi libri, quẽ sub Excell. Tuæ auspicio in publicum emisisse, Eidẽq; nullum nõ submissionis genus præseferente animo obtulisse debui, arripere coactus sum. Certò futurum ratus, vt ob hunc meum conatum, mea primùm, quà inclitæ Hollandorum nationi in genere, quà Tuæ Excell. in specie, ex debito regerendæ gratiæ promptitudo innotescat, deinde Libro huic, de Excel. Tuæ summa nominis honorantissimi reputatione, maior fama accedat, & deniq; ego, vt ante hac, ita & imposterùm tàm insignis mei Patroni benignioris clientelæ fruitione non indignus existimer.

Patauij VI. Kal. Maij. Ann. M.DC.XXVI.

AD LECTOREM

MAGNA Plerumque ingenia, amaris studiorum radicibus degustatis, momentanea duntaxàt florum fragrantiæ fruitione refecta, tandem sub spe superuenturi fructus alta, defatiscunt, & de se conceptas omnium expectationes, velint nolint fallere cogũtur. Hoc idem, an SPIGELIO quoq; nostro acciderit, ipsus conijcies. Nos aliud de eo nobis persuadere; tùm à recollecto, eius adhuc viui ingenij nullo non doctrinarum genere pollentis, vigore eximio, tùm à gestarum in medicina rerum dexteritate prudentissima, tùm à manuscriptorum suorum medicorum, indies magis magisque auctorum cumulo refertissimo, tùm denique ab ipso in fœlicioris ætatis annorum constãtiam incidente obitu, proh dolor, præmaturo, prohibemur. De quibus omnibus & tibi fidem eò maiorem facturi, vt quædam operum posthumorum primitiæ in conspectum tuum prodirent, quantum quidem ob sæpius distrahentia quarundam occupationum tædia licuit, allaborauimus; ita vt nunc lectionibus eius varijs, vicissatim publicè habitis, compilatis, ac in vnum quasi corpus redactis hũc de Formato Fœtu librum, æri incisis nouẽ figuris, ex alijs pluribus ab Excellentissimi Casserei Placentini Nepote olim emptis, selectis, illustrantes, pro concesso perfecerimus. Epistolarum verò anatomicarũ bigam, tanquam fidum, de conatu in lib. de semitert. promisso in rem ipsam deducendo, testimonium laturam, coniũximus, At vltimum de Arthritide tractatum, vtpotè à præmissorum materia nõ parum declinantem, quamuis occasioni et loco commodiori præseruare, offitij nostri fuisse non ignoremus; obstitit tamen perpetuus plurimorum Auctori deuotorum stimulus, quem contra, sine causa magis ponderosa, pertinacius calcitrare, nefas esse duximus. Reliqua quæ supersunt scripta chirurgica, cum longiùs ab ordine ac perfectione distent, & ingenio nostro districatiori, & ad eiusmodi labores faciliori negotio expediendos, aptiori, reseruauimus. Interim tibi de humani corporis fabrica LIBROS X. Lxxiv. æri insculptis figuris exornatos, quos iam pridem Iuueni Doctißimo D. Danieli Bucretio Silesio, SPIGELIO plurimùm olim dilecto, & præ cæteris ad hoc obeundum munus ab ipso Auctore in testamento proposito, in ordinem typographis commodiorem redigendos elar-

elargiti ſumus, promittentes, enixeq́; rogantes, vt editis illis perfruens, edenda ea haud indignanter præſtoleris; vſque dum & iſtis et illis, potitus, aut de ſaniore in iudicande mente aut de cenſura ex præmeditato colligenda admonearis. Quod dum vſq́; fiat vnicum hic vltimum quo te velim, eſt, vt quà Auctoris, quà editoris candorem ac ſinceritatem intuitus, ſedulò cum Galeno recorderis, difficile eſſe hominem non quandoque labi. Vale.

L. C. D.

CARMEN

In

OPVS CELEBERRIMVM DE FORMATO FOETV

Perillustris & Excellentissimi Viri

DD. ADRIANI SPIGELII

Quod

Ponebat Andreas Locatel Goritiens. ex Forojulio. Phil. & Med. Doct. Præceptori & Promotori suo.

OCciduo, dùm Phœbus equis se gurgite tingit
Littoris ambrosiam Nerei pascentibus herbam;
Arcanæ, mox stella ruit prænuntia matris
Hesperus, obtensæq; cadunt de montibus vmbræ:
Astrigerā indutus chlamydē tunc flagrat olympus,
Humanasq; micant rapientia sydera mentes.
At postquam Solis, meliori lumine lampas.
Æquorea se tollit aqua prouecta corusca
Chrysolitho radiante rota, rutilante pyropo;
Protinùs, vmbrarum cæca ferrugine pulsa,
Et montes, & prata nouos dant pictas colores,
Pallida, sed pulchrum, deponunt astra decorem:
Scilicet, obfuscat luces, lux magna minores.
Sic, sua de Fœtu dùm spargit scripta per orbem
SPIGELVS, Sacræ, quem nutriuere Camænæ;
Pellit ab Anatome dubiæ vestigia noctis,
Et simul obscurat veteres splendore Parentes
Ceù Titan rebus lucem fœliciter addens:
Namq; Senum mentes (dictis ignosce Galene)
Increpat, & viuis, audax rationibus infert;
Ergo, non tribuit duplex arteria vitam
A Matre infanti, sed dat puer ipse secundis.
Primus hic, exploso mundandi sanguinis vsu,
Asseruit solùm carnosam nectere molem
Matrici fœtum, varias distinguere venas,
Et nè rumpantur pulpa fulcire tenellas.
Hic primo expertus (spernens lenientia) lacte
Præcipit innocuè natos purgare pusillos.
Hic consistentes inter, tenerosq; peritè

Nullius

Nullius exemplo posuit discrimena, vt illis
Tutiùs auxilium præstes. Sunt deniq; cuncta,
Quæ niueus retulit, niueis signanda lapillis.
Huc igitur studiosa ætas, animosa iuuentus,
Huc ades, electamq; viri miraberis artem;
Naturæ nouisse cupis miracla? calenteis
Nominis igniculi tangunt, animumq; fatigat
Gloria? SPIGELI solers peruolue volumen,
Pagina docta tibi pulchris miracla figuris
Conspicienda dabit, verboq; expressa venusto,
Et velut ex templo, plena speciosus honoris,
Optatos dextra profundet liber honores
Nec, nisi corda gerunt suadentia pectora falsi,
Anatomes post hac clarè, mihi credite, quisquam
Inter fulgebit sublimia sydera, Phœbi
Huius inauratos qui subterfugerit ignes.

Epigramma.

NVnc voret Inuidiæ mæstus præcordia liuor,
Et grauidum pectus, felle madente fluat:
Filaq; lanificæ detondant falce sorores;
Eumenides rabie turgida corda gerant.
Perpetuum visura diem monumenta dedisti
SPIGELI, inde tuum stat sine morte decus:
Nempe nouo fœtu æternos homo germinat annos,
Et tua, per Fœtum, fama perennis erit.

In mortem eiusdem.

DEsertum medica manu SPIGELVM,
Languentem grauibus malis, gementem,
Spirantem ad superos Virum fauores;
Parcarum metuit cohors timenda,
Non ausa est, digiti memor potentis,
Iam labens Lachesis secare stamen:
At serui, Omnipotens sui misertus,
E terris rapiens Polo dicauit,
Vt, qui sat minimo refulsit orbi,
Inter sydereas plagas locatus,
Nunc magno niteat micans Theatro.

Pręceptori meritissimo
Discipulus mœstissimus
idem qui s.

INDEX CAPITVM HVIVS LIBRI

Capita primę partis explicationem partium externarum ac propriarum fœtus continentis.

CAPITA SECVNDÆ PARTIS

Explicationem partium internarum & propriarum fœtus prosequentis.

CAPITA TERTIÆ PARTIS

Partium communium tractationem absoluentis.

ERRATA SIC CORRIGANTVR

Pag.4.lin.22.pro coryldonas.legè cotyledonis p.6.in marg.pro sexiol.sectio.p.8.in marg.pro adelentoide.l.de allantoide.p.16.33.vmbelici l.vmbilici.p.18.lin.6.7.19.pro cùm.l.cum ibid.22.pro inuic l.inuicem.p.23.lin.13.14.15.pro cùml.cũ ibid.16.foramina l.foramine.p.42.nona tabula.l.octaua tabula p.51.lin.43.quas.l.quæ p.52.17.oſſis l.oſſis.p.24.μηκνωιον l.μηκωνιον p.49.in marg.pro quę.l.quem.p.56.4.corpi.l. carpi lin.5 pro,quod os.l.Os, quod lin.6.pro constat autem.l.constat.p.70 lin 12 pro exicauit l.excitauit.lin.30.luat.l.ruat p.74.lin.24.peseudo arthritidem.l. pseudoarthrit idem.p.75.lin.25.neruosi l.neruosis p.77.36.calcæ.l.calce.p.79.11.fi.l.si.p.82. diacacatol.l.diacathol.ibid.lin 43.ad quibus.l.quib ad 44.cro.l.pro p.83.24. therebinthinæ.l.terebinthinę.85.34.vlmaraia.l.vlmaria.86.20 tofum.l.tophum 87.33.40.onc.l. vnc.p.88.26.cùcoctioni.l.concoctioni. p.94 in marg antidotas.l.antidotus.

Propter defectum auctorum & circumflexorum accentuum non reperiuntur vbi sunt necessarij.

DE FORMATO FOETV PRAEFATIO AVCTORIS.

QVI humani fœtus Anatomen hactenus administrarunt, aut de eodem commentarios posteris in lucem protulerunt; tantùm eas ferè partes, quarum beneficio fœtus in vtero augetur, atque nutritur, quęque à partu maiore iam reddito homine obliterantur, aut vix ampliùs comparent, examinandas sibi proposuerunt; cum tamen aliæ sint in fętu partes, ex quibus eius corpus componitur plurimę, quæ, si quo tempore ex vtero egreditur fętus, cum illis partibus, quæ in perfectis hominibus, natuque grandioribus visuntur, comparentur, multum discriminis habere cernuntur, quæque in tanta varietate morborum, quibus infantes, & pueri obnoxij sunt, in tanto variarum corporis actionum discrimine, quod in primis ætatibus annisque teneris obseruare licet, non minùs deberent inspici, quàm quæ illico post natiuitatem, ob vsus vel actionis interitum auferuntur, & obliterantur. Bonus Agricola, bonusque colonus non solum tritici granum, qui prima germina radicesque tenellas ad sui nutritionem, postquam terræ iniectum est, edat, scire cupit, aut quomodo & quando ad spicas proueniat; Verùm etiam vt à primo germine in terra mutetur, vt producat calamos, antequam spicas proferat, ad irrigandos commodo tempore agros, siccitates comparandas, nebulas arcendas, quò frumentum habitius & copiosius futuræ messi alat, ac nutriat: sic egregij & prudentis medici est, ac naturalis scientiæ cupidi, præter illas partes, quibus fœtui alimentum à matre suppeditatur, etiam alias diligentiùs intueri, quæ aliter se habent, ac in perfecto homine, natuque grandiore videntur, & nos ad necessariam cognitionem infantis naturæ perquàm admirabilis deducere possunt, vt homines in hac tenella ętate constitutos à consuetis morbis, quàm maximè fieri potest tueamur, sanumque corpus, atque decorum alamus iuuentuti. Quocirca omnes fœtus partes Vtilitas libri.

considerabimus. Primò autem eas per quas fœtus in vtero augetur atq; nntritur. Secundò illas, per quas iam ex vtero in lucem maturè egressi infantis, & pueri naturam induit, vt plurimarum mutationum causam, quibus in primis ætatibus homo variat penè omnes corporis actiones, pernoscere queamus. Quoad ordinem sciendum est, me potius elegisse eum, quem nonnulli anatomici obseruarunt, licet minus philosophię legibus consentaneum, quàm eum qui à Clarissimo viro Fabricio ab Aquapendente fuit obseruatus. Hic enim, & fœtus & alterius cuiuslibet organi humani corporis particulas singulas simpliciores per dissectionem examinans, figuram prius, connexionem, situm, numerum, & alia in partibus indaganda in conspectum profert, deinde artificiosa ratione ac methodo actiones totius organi declarans, mox vsum singularum organi partium, deinde connexionis, figuræ, situs, ac numeri causas subiungit. Sic Arist. in lib. de hist. animalium, naturam, quomodo se in animalibus habeat, enarrauit; deinde in cęteris libris, de partibus animalium, motu, ac generatione, causas eorum, quę seorsim in historijs enarrata sunt, diligenter & artificiosè recensuit. At nos pręsupponenres actionem fętus in vtero esse nutritionem, & augmentum, ex vtero verò egressi perfectionem hominis, enarratis partium singularum historis, statim de actione, eorum & vsu verba faciemus: sperantes sic, & breuitati & legentium vtilitati, & memorię consulturos.

Quid agendum in hoc libro.

Ordo.

ADRIANI SPIGELII BRVXELLENSIS

DE FORMATO FOETV LIBRI

PARS PRIMA

De partibus fœtus externis proprijs.

CAPVT I.

De partium in fœtu diuisione.

PARTES igitur in fœtu inſpiciendę, aliæ propriæ ſunt, alię communes. Voco partes fętui proprias, quarum beneficio fœtus actio in vtero exercetur, quęque poſt partum vel euaneſcunt, vel auferuntur, vel nullius ſunt vſus ampliùs. Communes verò dico, quas poſt partum infans habet, & quę neutiquam abolentur; Sed grandiores fiunt, creſcente corpore, vel mutantur in ſubſtantia, & qualitate. Rurſus propriæ fœtus partes, aliæ externæ ſunt, hoc eſt, extra fœtus corpus conſpicuæ, aliæ internę, ſeu intra corpus poſitę. Inter externas numerantur, carnea quædam moles, (quam recentiores placentam vocant) vaſa, membranę, & excrementa; inter internas, vaſa & excrementa tantùm. Communes autem partes, tùm internas, tùm externas, in tertia parte conſiderabimus.

Diuiſio partium fœtus.

Extra fœtum quæ partes, & quæ intra.

CAPVT II.

De partibus externis proprijs, ſeu ſecundinis.

ITaque ab externis partibus proprijs exorſi, dicimus illis quatuor enumeratis, commune nomen à Græcis Latiniſque datum fuiſſe: ete-

Synonyma partium externarũ. nim Græci eas appellant τὰ δεύτερα καὶ ὕςερα, Latini ad eorum imitationem ſecundas, & ſecundinas; quod in partu primò quidem fœtus, deinde verò hę omnes partes excludantur, tanquam ſecunda vice. Dicuntur quoque à veteribus χώριον, & χώριμα, quod ſint inſtar ſpatij, & aluei, quo fœtus in vtero concluditur: verùm de hac voce plura, vbi de chorio membrana egero.

CAPVT III.

De placenta, & cotylidonibus.

Lib. de natura pueri. CArnea hæc moles ab Hipp. caro ſimpliciter nominatur, à recentioribus anatomicis placenta; quod poſtquam in lucem fœtus prodijt, vmbilico annexa, id edulij genus referat, quod vulgus placentam vocat. Li. 2. de ſemine. Obſtetricibus nonnullis hodie quoque dicitur ſecundina, quod hęc caro vmbilico annexa & chorio, ſecundarum maximam partem conſtituat. Ariſt. 2. de generatione animalium. Conſtat etiam apud Gal. veteres quoſdam cotyledonas ſeu acetabula appellaſſe, viſumque nonnullis poſterioribus fuit, apud Ariſt. nil aliud per cotyledonas intelligi: vbi inquit animalia vtrinque dentata, quæ loco vnius magnæ venæ per vterum diſperſæ multas venulas habent ac frequentes, etiam habere in vtero uocatas cotyledonas, parte conuexa ad vterum, caua verò fœtum verſus poſitas; has vbi fœtus accreſcit atque perficitur, minores reddi: obliterari verò, vbi iam perfectus eſt fœtus, atque in ea, veluti mamma, reponi alimentum à natura ſanguineum pro fœtu, & hoc alimentum, paulatim ex multis collectum quaſi tuberculum, vel φλεγμασίαν euadere, & ſic fieri corpus acetabulorum; Sed ex hoc Ariſt. loco non intelligo cotyldonas eum appellaſſe hanc carnem, vel eas carunculas, quas in ouillo fœtu, & vaccino obſeruare ſemper licet, quaſque Gal. agnouit indignas cotyledonis nomine, Lib. 15. 4. dum eas, in lib. de vſu partium, nominat carnes viſcoſas, ueluti pinguedinem quandam; ſed capita extrema venarum vteri, per quæ fœtus in vtero alimentum ſanguineum capere ſolet, mulieribùſque ſingulis menſibus ſanguis expurgari conſueuit, hęc enim vaſorum oſcula intumeſcunt vbi fœtus in vtero alimentum capere incipit, augeſcente fœtu augentur, matureſcente verò, paulatim abolentur, quod huic carneę moli non ita accidit, neque enim euaneſcit, cum inſigni hac mole carnea ſubſtantia trahatur ex vtero poſt partum vnà cum ſecundinis. Et quamquam in ouillo fœtu hęc eadem caro cauitatem aliquam habere videatur, qua fœtum reſpicit, conuexam verò quà vtero connectitur; attamen in alijs animalibus grauidis hęc, huius carnis figura non ita apparet; vaccinus enim fœtus adhęret vtero carunculis multis, quę fungos figurant (quos ſponzolos vulgus hic Patauij vocat) quę non habent partem concauam quemadmodum ea, quæ cotyledonis nomine digna ſunt. Nam κοτυληδόνας Gręci nuncuparunt cuidam menſuræ

mensurę generi insigni cauitate prędito similes, quod & cotylam, & ὀξύβαφον nominabant, Romani acetabulum, vt herbam in calidarum regionum muris nascentem, quam Romę vmbilicum Venenis vocant; similiter coxendicis cauitatem in humanis ossibus, cui caput fœmoris inseritur; prætereа cauitates quasdam in polyporum cirrhis, seu brachijs, quibus validissimè corpus quodcumque obuium amplexantur, ac sugunt. His igitur cùm vasorum vteri oscilla, in quibusdam domesticis quadrupedibus, maximè similia sint, vt oue, vacca, capra, quas antiquos, & priores Anatomicos priusquam mulierem, inspexisse credibile est, quod ad cibum quotidie mactarentur, idcirco cotyledones, & acetabula vasorum vteri oscilla appellata sunt licenter etiam in muliebri vtero, etsi in hoc ora vasorum nullam cauitatem habeant; etenim interna vteri superficies in non grauidis mulieribus lęuis, & lubrica est, prætерquam quo tempore menses fluunt, vel fœtum continet, & alere incipit, siquidem tunc asperior, & inęqualior ea fit parte, qua vtero carnea hęc substantia adhæreſcit, & hanc inęqualitatem tunc constituunt ora vasorum vteri, cùm sanguine turgeant. Quocirca de capitibus vasorum vteri, non de carnea substantia, & Arist. & Hipp. loci sunt intelligendi, si aliquando cotyledonum vteri mentionem faciunt. Etenim Hipp. de mulieribus grauidis inquit: quæcùnque mediocri corporis habitu præditæ secundo aut tertio mense sine causa manifesta abortiunt, ijs acetabula vteri plena mucoris sunt, neque præpondere fœtum continere possunt, sed rumpuntur: docens enim Hipp. causam, ob quam mulieres mediocris habitus secundo vel tertio mense absque febre, erysipelate, casu, percussione, saltu, vel alia euidenti causa abortiunt, ait id contingere propter fines venarum in vteri interna superficie infarctas, vel obstrutas pituitosa materia, quibus finibus, cum valide annecti nequeant extremitates uenarum per placentam dispersarum, euenit, vt pondere suo fœtus facilè fines vasorum vmbilicalium à suis cotyledonibus abrumpat, atque vnà prohibetur, ne copia, & qualitate conueniens alimentum fœtui suppeditetur, præsertim grandiori, vnde necesse est, fieri abortum. Porrò caro huius placentæ lienis parenchymati prorsus similis esse videtur, mollis, rubra, ac nonnihil ad nigredinem vergens, innumeris referta venis, & arteriolis, quæ postea per chorij substantiam disseminatæ, ramos grandiores constituunt, & in vmbilicalem venam, & arteriam migrant, harum venularum finibus in fundo vteri firmissima basi annectitur placenta, fœtusque à matre sibi sumit alimentum sanguineum; sed an arteriolarum oscula cum vteri arteriolarum osculis coniungantur, vti scripsit Gal. & alij post eum celebres Anatomici, ab Arantio, insigni olim Bononiæ Anatomico negatum est; Censet enim hic, findi tantùm per placentam, in minutissima filamenta: cui viro ego quoque assentior, sed de hoc plura cùm de vasis vmbilicalibus agam. Probabo enim sanguinem vitalem, & spiritum nequaquam fœtui à matre largiri, monstraboque

Cotyledonum nomē, vasorum vteri oscillis tributū est licēter.

Sect. 5. aff. 45.

Qualis placentæ caro.

Lib. de formato fœtu.

Auctoris opinio de coniunctione uasorum fœtus cum utero.

postea vsum harum arteriolarum. Annectitur autem hæc caro, seu adnascitur internæ vteri superficiei, & primæ membranæ, seu primo inuolucro, quod dronum appellant nonnulli, neque vbique; sed modò in dextro, modò in sinistro latere, & in vtroque magis posteriùs, quàm anteriùs, vnde animaduertendum, an fœtui masculo hęreat in dextro, fœminæ in sinistro latere, iuxta Hipp. sententiam in aphorismis, vbi habet; fœtus, qui mares sunt, in dextris &c. Ceterum in vsu huius placentæ non conuenio cum Arantio, assignat enim hic insignem actionem depurandi sanguinem, qui ad fœtum fertur; quæ sanè actio tàm longè ab hac carne abesse mihi videtur, quàm hic egregius vir à veritate. Duæ enim sunt rationes, quæ maximè contra hanc opinionem pugnant, & prima est; quod si actionem depurandi sanguinem hæc caro obtinuisset, cùm tria à sanguine soleant plerumque segregari, bilis scilicet, pituita, atque serosus humor: quærendum est ab ipso, quénam humorem putat ex tribus placentam euacuare; an, quia maximè videatur continere melancholicos humores, & substantia huius parenchymati lienis similis sit, vt superius dixi, melancholiam; at hæc in liene fœtus segregatur; an bilem, aut serosum humorem; at ille in folliculo fellis in fœtu depuratur, hic verò in renibus. Secunda ratio est, si sanguis crassus & fęculentus proprietate substantiæ segregaretur, esset vtique necesse, vt in omnibus animalibus, quorum fętus hanc carnem habent, hæc caro eiusdem esset coloris, & substantiæ, cuius est ipse lien; sed in ouillo fętu, hæc substantia multo est liene candidior, viscosior, & pinguidior. Idcirco alium coactus sum inuenire vsum, adhibita prius distinctione nominis carnis, qua intelligimus totam massam carneam, pro vt est ex venis, arteriolis, & carneo parenchymate constituta, vel parenchyma tantùm, hoc est, carnem illam, quæ interiacet venulas, & arteriolas; dicimus itaque latè sumpto carnis nomine, naturam, eam in humano fętu, & aliorum quorundam animalium, fabricasse ad firmiorem fętus annexum cum vtero: parenchyma verò, seu carnem, quæ interiacet vasa, ad commodiorem annexum, tutelam, & diuisionem vasorum, itaque verus vsus est, vt sit radix fœtus, per quam sumit à matre alimentum, tutum conceptaculum, & veluti mesenterium alterum fœtus, quod à matrice tanquàm terra trahit alimentum. Dicere tamen posset aliquis, equinus fętus caret hac carne, & tamen firmitér annectitur vtero; respondeo alium esse vterum humanum, quàm equinum, caprinum, vel ouillum. Nam interna huius superficies non multis vasorum finibus in vnum locum congregatis, vt muliebris, caprillus, ouillus, & equinus præditus est; Sed grandiores per vterum dispersas, & rariores habet venas; pro vt igitur vasa in diuersis animalium vteris interius sunt constituta, pro eo etiam extremitates vasorum vmbilicalium fętus erant constituendæ, vel simpliciores, & maiores, & sine carnis auxilio annectendæ, vel in multiplices ramulos findendæ, & carnis ope cum vtero copulandę. Quoniam igitur vterus muliebris multis vasorum finibus præditus est interius,

Sex. 5. Aph. 51.

Arantij opinio de vsu placentæ proponitur, & reijcitur.

Auctoris opinio de vsu placentæ.

teriùs, annectitur fętus humanus vtero, mediante hac placenta, cuius quidem tantùm venarum extremitates internæ vteri ſuperficiei alligantur; parenchyma verò multifidas extremitates venarum, & arteriarum fulcet, fouet, atque tuetur: quin etiam præſtat, vt venulæ rectà ſuis omnibus finibus vaſorum vteri iungantur, vt rectà ferri ſanguis ad fętum ab vtero ſemper queat: alioquin ſi vaſorum extremitates hac ſubſtantia carnea caruiſſent, in ſe ipſas concidiſſent, augeſcenteque, & vtero, & fętu, periculum fuiſſet, ne tàm exigui fines vaſorum dilacerarentur.

CAPVT IV.

De membranis fœtum inuoluentibus & primo de Chorio.

SEquuntur membranæ fętum inuoluentes, quorum duæ fętum inuoluunt, vt chorion, & amnion, vna verò partem foetus tantùm
tegere videtur, vt allantoides, poſt carnem chorion membrana conſpicitur, quam Latini recentiores ſecundinam paſſim interprætantur. Sanè
apud Hipp. lib. de morbis mulierum, & alijs in locis per chorion nil
aliud quam τὸ ὕςερον, ſeu ſecundina intelligitur, poſtquam enim Hipp.
docuiſſet, quomodo mulier, & à ſecundina deinceps liberari poſſit, &
quid patiatur, vbi non ſtatim à partu exierit, ſubiungit: ſi mulieri,
chorion in vtero relictum fuerit, hoc ſic contingit, ſi per vim ruptus
fuerit vmbilicus, aut mulier, quæ primò vmbilicum ſecat, priùs per
imperitiam vmbilicum pueri ſecuerit, quam chorion ex vtero exierit,
vterus ſurſum retrahat ὕςερον, ideſt, ſecundam, vt potè lubricam, & diffuſam
in ſe ipſo detinet. Idem Hipp. inquit in aph. vt ſecundæ procidant Sex. 5. aph. 45.
ſternutatorio appoſito, nares, & os comprime. ὕςερον vocabulo vſus eſt, Lib. 2. Sex. 5.
& in epidemicis, χωριον καταρσιν, ſiue purgationem fieri ſternutatorio narib.
appoſito dicit, ex quibus patet χώρια, & ὕςερα vnum idemque eſſe, ac du- Chorij nomen dupliciter accipitur.
plici ſignificatione accipi apud ſcriptores; vna pro ſecundis propriè
dictis, hoc eſt omnibus partibus externis fœtus, altera verò, & propria,
pro vna ex tribus membranis, quam nunc examinandam ſuſcepimus.
Apud Ariſt. in lib. de generatione, à membranis, & ſecundis, videtur Secundo 7.
diſtincta vox chorij, dum chorion, & ὑμένεσ dicit inter fœtũ, & vterũ po
ſitam eſſe, quaſi per chorion intelligere velit maſſam carneam annexam
cum ſua membrana chorion propriè dicta, multiſque uenis & arterijs
prædita: per membranas verò allantoidem, & amnion tunicas
exangues, & ideò membranarum nomine dignas. Dicitur autem cho- Cur membrana hęc chorion vocetur.
rion hæc prima membrana, quoniam, teſte Hipp. per ipſam nutrimentum,
& ſangis χωρέει ideſt permeat ad fœtum, vel vti putat Stephanus
Athenienſis in commento ſuper lib. Gal ad Glauconem, quia ad modum
chori venæ & arteriæ in hac membrana congregentur, vel etiam,
vt cęteris placuit Anatomicis, quod ſit chorion, hoc eſt, exiguus locus,
quo fętus concluditur. Eſt autem membrana chorion craſſa, alba, mul- Qualis chorij ſubſtantia.

tis venarum & arteriarum ramis in placentam desinentibus in minimos surculos insignita, parte qua fœtum respicit interna lubrica, ac læuis: qua verò vterum spectat,& placentæ carneæ annectitur inęqualior. Vsus huius membranæ est, vt non modo fœtum vndequaque tegat, ac velet; sed etiam vt radices venarum, & arteriarum, seu fines vasorum vmbilicalium tutò excipiat, ac liget, & propterea crassam & duplicem eam fecit summus rerum opifex, est etiam externa parte inęqualis, vt placentæ firmiùs connasceretur,& adhęreret; interna lęuis,& lubrica, ne à subiectis membranis tenuissimis, separata sua asperitate quidpiam damni ijs adferret. Tribuunt nonnulli alium chorio vsum, qui allantoidem in fœtu humano reperiri negant, nempe vrinam pueri supra amnion continendi, hoc est, inter id spatium, quod est inter chorion, & amnion: Scribit enim Rufus Ephesius per vrachum meatum vrinæ similem humorem transfundi.

Verus vsus Chorij.

CAPVT V.

De allantoide.

Cur allantois vocetur hæc mẽbrana.

ALlantois, chorio subiecta membrana, nomen suum apud Græcos accepit, quod ἀλλάντα imitetur sua figura, nam hac voce veteres, & farciminis quoddam genus, quod lucanicas vocat Apitius, & intestinum nominabant. De hac autem membrana primò quæritur, an in humano fœtu reperiatur: etenim negant contra Gal. & alios veteres doctissimi atque in anatomicis dissectionibus exercitatissimi viri, qui eam tantum in ouillo, vel vaccino, vel caprino fœtu obseruasse se dicunt, putant idcircò, veteres anatomicos, horum animalium fœtum, pro humano nobis depinxisse, & meritò quispiam poterit conijcere, veteres caprinum, vel ouillum, vel vaccinum, vel huius generis alterius animalis descripsisse, cum Theophilus in lib. de humani corporis fabrica, capite 19. docere vnumquemque volens, partes, quæ ad fœtum spectant, & tres eius tunicas, iubet dissecandam artificiosè capram grauidam, & eam inspiciendam, sic Aetius tetrabil. 4. sermone 4. inquit, si quis diligentiùs speculari ea, quæ ad fœtum pertinent voluerit, capram aut vaccam, aut ceruam dissecare poterit. Horum igitur opinio, vti noua est, digna certè, quæ ad examen reuocetur, pręsertim cum ad eam comprobandam nuper inuenerim insignem Rufi Ephesij autoritatem; hic enim Gal. antiquior,& ab eodem aliquoties cum laude citatus, lib. 1. de partium appellationibus, capite vltimo, scribens de fœtus humani partibus, & maximè de membranis, chorij, & amnij tantùm meminit, & autopsia sua declarat, vrinæ similem humorem in chorion transfundi, nulla facta allantoidis mentione. Reliqui porrò omnes, qui hactenus floruerunt, allantoidem humano fœtui assignant, aut veterum opiniones, aut celebrium auctoritates secuti. Hac in tanta virorum clarorum dissen-

An reperiatur in humano fœtu.

Rufi Ephesij opinio de allantoide.

dissensione displicet me arbitrum factum esse, qui neque vt illi in anatomicis dissectionibus consenuerim: tamen his ductus rationibus censeo, allantoidem in humano fœtu reperiri. Prima, in humano fœtu tanta est huius membranæ necessitas, quanta in fœtibus aliorum quadrupedum, non enim decebat tantùm naturam vrinam à sudoribus segregare, ac in proprio loco, quod est inter chorion, & amnion collocare; sed & propria tunica, tanquam conceptaculo continere, ne inter spatium quod est inter chorion & amnion satis amplum, per ambitum fœtus, quemadmodum sudor, fluctuaret huc & illuc in omnem partem, præsertim cum exiguæ vrinæ tàm amplum & spatiosum locum dare non videatur conueniens naturæ. Altera ratio est, quòd Andreas Vesalius conciuis meus, in commentarijs anatomicis, vesicam quandam nobis depinxerit in humano fœtu, intestino similem, ex quo farcimina fiunt, inter chorion & amnion positam, qua vrina fœtus in vtero coasseruatur. Quod spectat igitur ad solutiones contrariarum rationum, & ad eam primò, qua dicunt allantoidem in dissectionibus non reperiri, admonendi sunt, se eam reperturos, si à placenta prius in grauida muliere dissectionem auspicentur eo modo, quo ipse Vesalius, aliter certè propter membranæ summam tenuitatem abrumpi statim hanc membranam, leuissimo negotio contingit. Rufi autem Ephesij autoritas quamquam apud me magni sit momenti; tamen tanti non est, vt Gal. autoritati in hac re sit ante ponenda, etsi enim Gal. nunquam grauidam secuerit, quòd esset eius temporibus lege vetitum humana corpora dissecare; tamen multos insignes anatomicos, qui homines secuerant, vt Herophilum, secutus, quæ ipse ex anatome simiarum, & aliorum quadrupedum non est assecutus, ex alijs fide dignis in suos retulit commentarios: sæpe etiam optimis rationibus, ac demonstrationibus ductus, quæ ipse in dissectionibus humani corporis inspicere non potuit, credidit, atque aliorum diligētiæ fidem præsupposuit, quemadmodum, quod allantois in humano fœtu reperiretur. Veteres ouillum, vel caprinum fœtum plerumque descripserunt, non quod mulierem grauidam numquam inspexerint; sed quod eam secandi non facilis erat occasio, quodque prisci Anatomici antequam fętum humanum secuissent, in ouillo sese prius exercuerint, eiusque membranis ea indiderint nomina, quę ipsis conuenire videbantur, vnde factum est, vt allantois mēbrana nomen suum acceperit à farciminis, vel intestini, ex quo farcimina fiebant, figura. Si enim allantois ouillis infletur, planè lucanica farcimina imitatur, at humani fœtus allantois, vesicam potius oblongam, quàm farcimen, vel oblongum intestinum refert, vt hac de causa lapsus Vesalius crediderit non huic vesicę, sed chorio cum carnea placenta inuerso, sic vt eam vndique complectatur, allantoidis nomen assignandum. Est autem allantois membrana tenuissima, alba, mollis, in homine veluti in ouillo fœtu, exiguis admodum venis, & arteriolis, ad nutrimentum, prædita, inter chorion & amnion media, ea tantùm

Auctoris opinio de allantoide.

Modus inueniēdi allantoidem in humano fœtu.

Qualis substantia allantoidis.

parte tota conclusa, qua placenta cooperitur, connectitur cùm meatu vracho dicto, per quem, & vesica vrinam suscipit; huiusque munus est, vrinam fœtus à sudore separatam conseruare.

Situs & vsus allantoidis.

CAPVT VI.

De amnio membrana.

Cur membrana hæc amnios vocetur.

VLtima tunica dicitur ab Empedocle, & cęteris posterioribus Græcis ἄμνειος & ἄμνιος quasi ἄμεινος ὑμεν, idest, optima mēbrana, per metasthasim transpositis litteris. Interpretes apud Gal. amiculum interpretantur, cum Grammaticis plerisque ἄμνιος ab ἄμνος nomen traxisse videatur quod agnum sonat, quasi diceres agninam membranam, vel quòd vt hactenus multis visum est, mollis & candida sit, instar agni, vel vti ego interpretor, quòd primi Anatomici agninum fœtum spectantes priusquam humanum, agno proximam hanc membranam viderint, ac ipsum agnum per eam translucentem, sic vt nulla membrana circundatus esse videatur. Dicitur, & à nonnullis conceptus armatura, & fœtus vestis, ab Arabibus abigas. Est autem substantia huius læuis, alba, mollis, tenuis, translucens, pauculis ijsque exiguis venis & arteriolis nutrita, totum fœtum vndiquaque vestiens, chorioque tantùm connata, facta non tantùm ad tutelam fœtus, more aliarum membranarum; sed vt aquam clariorem vrina, atque ab ea separatam recipiat, quæ aqua nil aliud est, quàm sudor, quem dùm in vtero hæret fœtus, continuò per cutis spiracula admodum patula, cutimque tenellam, ob sanguinem, quo alitur copioso sero abundantem, largè suppeditat. Hæc illa membrana est, cum qua si fortè contingat, vt fœtus humanus prodeat in lucem, maximè circa caput, vel aliam partem velatus, si mas sit, galea, & helmus vocatur à germanis obstetricibus, sin fœmina, vitta, indusium, seu camisia, vt Itali loquuntur: putant fętum cum capite hoc inuolucro vestito genitum, mira facturum, fortuna prospera in vita vsurum, si eam comederit, vel secum portarit, ab armorum iniurijs tutum vbique fore: addita non ignobili superstitione, vel potius insigni mendacio, vt si fortè ab obstetricibus clanculum auferatur, magnis infortunijs, & miserrima vita vsurum, quod, quàm sit ridiculum credere, ipsa anatome declarat. Sed quemadmodum nulla fabula, nulla superstitio, nullumque mendatium adest, quod non prius ex alicuius rei veritate originem traxit; sic etiam puto nonnullos olim existimasse, velatos aliqua in parte pueros hac membrana longe magis miseram vitam traducturos, quam qui more cæterorum sine hoc velamine pariuntur, & rectè quidem: nam infantes cum amnio circa caput natos, puto sic nasci, vel propter robur membranę, quam idcirco infans, dùm præparat egressum ex vtero, perrumpere commodè & vndique non potest, vel propter fętus imbecillitatem, qui se ab hoc inuolucro expedire probè non valeat. Noui aliquando

Qualis sit eius substantia.

Situs & vsus amnios.

Vnde orta mulierum superstitio de amnio.

quando Matroñam in Belgio, & nouercæ meæ propinquam, quę omnes filios & filias cum galea, & vitta pepererat, singularique cura ac diligentia membranas asseruarat, ne ab obstetricibus auferrentur, sua omni prole, numquan pubertatis annum attingente, quòd admodum debiles nascerentur, orbatam.

CAPVT VII.

De sudore in amnio contento.

Porrò aqua illa, quæ clara est atque limpida, & copiosa vndique fętus corpus circumfluens, ac secundum, post vrinam in allantoidem contentam, excrementum, inter externas fętus partes proprias, non spernendos habet vsus; huic enim fętus in vtero innatans, non leuior fit matri, vt potè quæ, & fętum, & aquam gestare debet, sed minus ponderis acetabulis, quibus fętus placenta annectitur, præbet, dùm suspensus est fętus; deinde in mouendo se, & faciliùs mouetur, ac vertitur facilius ad os vteri, in tempore partus cum capite, quod alioquin ad fundū vteri versum habet fœtus. Tertiò facilior fętui ex mēbranis exitus præbetur amplo spatio à corpore semotis, & humore quem continēt lubricis. Quartò ante partum, à ruptis membranis, fluente hoc humore per os & ceruicem vteri, cuncta loca irrigantur, ac lubrica fiunt, ad facilitandum exitum fœtus ex vtero. Cæterum sudorem ab vrina segregatum voluit natura, non permixtum, ne cuti tenellæ aliquod damnum vrinæ acrimonia inferret.

Sudoris vsus.

Vrina cur à sudore separata.

CAPVT VIII.

De cutis sordibus.

Post vrinam, & sudorem sordes apparent, cuti corporis inhærentes, suntque tertium, & vltimum excrementum, glutinosum, crassumque, quod per cutis poros vnà cum sudoribus eductum, tamquam magis terrestre, cuti adhærescit: ita quoque cernimus, nobis sudantibus, crassiori excremento cuticulam obliniri, deinde ab indusijs lineis abstergi. Putant recentiores vsum huius excrementi esse, vt huius obcrustatione, cutis, ab acrimonia, quam sudor circumfluens longo tempore sibi nonnihil aquisiuit, vindicetur. Sed mihi adhuc succurrit alius longè excellentior, vt scilicet vitales spiritus poris cutis nonnihil occlusis ab hoc glutine conseruentur, ne diffluant à magno calore, quem cogitur fœtus in vtero sustinere; neue sanguis qui in partibus exterioribus tenuior est, dimanet ichorosus, propter poros fętus multò patentiores ijs, qui iam nati sunt.

Recentiorum opinio de vsu sordium.

Auctoris opinio de eorumdem vsu.

CAPVT IX.

De vmbilico ſeu vaſis vmbilicalibus.

Quæ partes vmbilicum conſtituant.

NVnc inter partes externas agendum reſtat de ijs vaſis, quæ vmbilicalia appellantur. Horum autem nomine intelligo id totum, quod ex media abdominis parte egreſſum, inteſtini formam adipiſcitur, neque aliud eſt, quàm quatuor vaſorum, duarum ſcilicet arteriarum, vnius venæ, & vrachi connexus, per membranam à chorio delatam, atque in formam funiculi ex multis funibus, vel cereæ candelæ ex multis paruis candelis contortos; & quia inteſtini effigiem refert, à multis obſtetricibus inteſtinum apud varios populos nominatur. Hipp. eoque poſteriores Ariſt. & Gal. proprio nomine hanc partem fœtus vmbilicũ appellant. Ariſt. in 2. de generatione animaliũ, cum dixiſſet, nonnulla animalia rectà in vterum vmbilicum tamquam radicem dimittere, inquit ἔςι δὲ ὄμφαλος ἐν κελύφει φλέβες, eſt autem vmbilicus in putamine contentæ

Vmbilici uox æquiuoca.

venæ, vt Gaza interpretatur per venas intelligit, & venas communes dictas, & arterias, per putamen ſeu κελύφος tegumentum membranoſum, quod alibi κελύφος δερματικὸν nominauit. Hæc obiter dicere volui, vt ſciatur, vmbilici vocem ęquiuocam eſſe, & capi modò pro hoc inteſtino, ex vaſis quatuor conſtante, modò verò, & communiter pro medij abdominis ea cauitate, quæ poſt partum à reciſo, vel ſponte prolapſo vmbilico relinquitur in nobis per totum uitæ ſpatium. Apparent autem in vmbilico ex interuallis maculæ quædam nigræ, veluti murium ſtercora continentes, quæ fiunt à vena vnà cum arterijs & vracho cõtorta, ac circonuoluta, modòque exterius ſanguine atro, quem continet, traſparente per membranam, modò à reliquis duobus vaſis occultata.

Longitudo vmbilici & craſſities quanta.

Situs.

Longus eſt tres circiter ſpithamas plus minuſque, & craſſus digitum ferè, quando maturus eſt fœtus; & quoad ſitum, à placenta incipiens, per mediam frontem paulatim pergit, circumflectendo ſe ad occiput, inde rurſus oblique reductus, ad ſiniſtram ceruicis, & iuguli partem, deorſum ſuper pectus progreditur, donec in mediam abdominis partem inſeratur. Nam ex ſurculis venarum & arteriarum, per placentam diſperſis in chorio membrana fiunt maiores rami, qui tandem in truncũ coeuntes, in duas arterias exiguas ſed vnam magnam venã & amplã, per totum vmbilicum capreolorum in morem conuoluti progrediũtur, vnà cũ vracho ab allantoide orto, donec abdomen pertingãt. Porrò ſub-

Qualis vaſorum vmbilicaliũ ſubſtantia.

ſtantia venarum, & arteriarum prorſus ſimilis eſt venis, & arterijs per totum corpus fœtus diſperſis; vrachi ſubſtantia non eſt ſimilis poris vreteribus, ſed membranoſa eſt qua ex veſica intrat in vmbilicum, vbi paulò poſtquam trium circiter digitorum tranſuerſorum longitudine ſupra abdomen egreſſus finitur, & obliteratur in medio vmbilici: ex quo patet non eſſe verum, vmbilicum ex vracho conſtare, & vmbilici humani

tria tantum esse vasa, duas arterias & vnam venam; vrachi verò poris vreteribus, per quæ vrina è renibus in vesicam colat. Herodotus, vel Auctor illius libri, qui introductorius inscribitur, in operibus Gal. cap. 11. neruum ad compositionem vmbilici concurrere putat, his verbis interprete Andernaco. Ex venis vteri, quæ secundas implicant, binæ aliȩ prodeuntes venæ, ab arterijs ibidem sitis binæ arteriæ, & à neruis vnus neruus, mutuò in vnum congressa meatum, οὔραχον appellatum, absoluunt, qui infantis vmbilico inseritur, ex quo, & enascitur, & suspensus est, ab vmbilico autem venæ ad iecoris portam sanguinem ita fœtibus transmittunt. Arteriæ verò iuxta vesicam crassiori arteriæ, neruus hic spinæ inseritur. Hæc ille. Ex quibus colligere licet, non modò ex neruo vmbilicum componi externum, sed etiam οὔραχον ab eodem vmbilicum hunc appellari. Cȩterum quòd vmbilicus neruum habeat, probari etiam ratione potest, ex veterum, & recentiorum monumentis desumpta: videntur enim omnes Anatomici sensisse vmbilicum sensu prȩditum esse. Aetius enim ad amputandum vmbilicum recens nati magis laudat scalpellum acutum, quàm aliam materiam arundineam, vel vitrorum, ne atteratur vmbilici pars puero annexa: deinde vetat cuminum præciso vmbilico inspergere, propter acrimoniam, contrà veterum nonnullorũ consuetudinem, quasi vmbilicum sentire, putaret. Inter recentiores Parȩus, & alij, qui curam infantis recens nati præscripserunt, præfecto vmbilico imponunt oleum, vel rosaceum, vel amygdalinum cum panno lineo, ad sedationem doloris. Contrà Gal. aliter sentit. Scribit enim nullum apparere neruum ex vtero in secundas prouenire, neque in ipsis secundis, neque in vmbilico, aut deforis intrò subire, aut de interiori sede extra prominere, quòd nulla omninò necessitas fuerit, vt origo neruorum concepti fœtus, veluti venarũ, & arteriarum, matri coniungeretur. Et reuerà nullus neruus in vmbilico, aut secundinis apparet; sed in vrachi medio, neruulus candidissimus, ab interna vesicæ membrana ortus (de quo fortè in lib. introductorio facta est mentio) inuenitur: veruntamen etsi nerui aliquam formam induat, interna vrachi pars, neruus non est; cum neque vllam communionem connexionemque cùm neruo habeat, neque vllo modo in spinalem medullam, sed in fundum vesicæ inseratur: sed hæc neruo similis vrachi pars, nil aliud est, quàm pars vrachi interna, quæ vbi fœtus iam ex vtero egressus est, contrahitur veluti in nerueum funiculum, nullo per medium foramine prȩditum. Sed quòd hæc pars non sentiat, patet, quoniam & vmbilicus non sentit; neque enim erat conueniens, vt sentiret. Primò, quia dùm properat ad exitum fœtus, & post partum ab vmbilico dependens, huc & illuc mouetur, in hac circumagitatione distrahitur, contorquetur, ac distenditur vmbilicus. Itaque si sentiret, doleret ob solutionem: continui, si doleret, neutiquam ex matris vtero exiret; sed quiesceret potiùs propter dolorem, quem sibi parit ex distorsione vmbilici. Quocircà erat necesse, vt matri quidem in partu magnus dolor esset fœtui, uerò nullus, aut minimus, quàm

Vmbilicum habere neruũ probatur.

6. De decretis Hipp. & Pla. 6.

Vmbilicus non habet neruum.

D fieri

fieri poterat. Exemplum habemus in ijs, quæ ex ouo generantur; omnia enim, putamine rupto, exeunt ex ouo absque dolore, at mater, quæ ouum parit, percipit dolores. Secundò probatur vmbilicum non sentire, quod ab amputato vmbilico obseruatum sit, infantes non vagijsse; imò ego aliquoties vidi puellas post partum optimè se habentes, dùm præcinderetur vmbilicus, neque post etiam per quadrantem horæ, non solùm non plorasse, sed nec os tantùm aperuisse: vana igitur, & inepta hactenus medicorum est cautio, qua ad præcidendum vmbilicum eligunt ferrum potiùs, quam vel arundinem, vel lignum præacutum, vel aliud quidpiam ad secandum aptum, & à præciso vmbilico selecta quædam medicamenta imponi, ad sedandos cruciatus, iubent, cum si hæc pars vrachi neruosa non sentiat, cęteræ profectò, ex quibus vmbilicus constat, nullo modo sensum habeant, non vena, non arteria, non etiam membrana, quæ has inuoluit, cum hæc à chorio deducatur, quod, quàm sit sensus expers, notant mulieres, quibus cum à partu secundæ extrahantur, nullus cruciatus exitatur. Quærit in problematibus Arist. cur homini magnus sit vmbilicus (loquens de ea cauitate, quæ est vestigium in media abdominis parte resecti huius vmbilici,) cæteris verò animalibus exiguus, & non valdè manifestus, putatque hoc contingere; quoniam vmbilicus in cæteris animalibus in directum tendat, & cum diu in vtero maneant, vmbilicus interprete Gaza arescat ἀναφαινον homo verò imperfectus prodeat cū humido, & ἄναιμος (sanguinolento Gaza) exangui vmbilico, sed vera ratio ex vmbilici anatome capitur. Est enim multò maior, proportione considerata corporis humani fœtus, quàm cęterorum animantium, propter amplitudinem vasorum.

Vana medicorum cautio dū supra vmbilicū sectum medicaméta imponūt.

Cur magnus hominis vmbilicus.

Vsus huius vmbilici est multiplex; etenim per vmbilicum fœtus nutritur, atque suspenditur, vt in omnem partem mouere se queat, vrinam in allantoidem reijcit ex vesica. Conuenit huic tanta longitudo ad commodiorem motum in vtero, egressumq; ex vtero; etenim si breuiorem vmbilicum homini natura creasset vnà cum fœtu placenta & membranæ, exire debuissent, quod partus facilitati obstetisset, nunc verò tàm longum vmbilicum natura fecit, vt priùs fœtus totus exire possit absque secundis, quæ etiam alia de causa debebant, post egressum fœtus, vtero annecti, ne repentina dilaceratione, vel abstractione oscula venarum placentæ magnam copiam sanguinis funderent, cum vitæ infantis discrimine: & propterea tàm longus est vmbilicus, vt puer ex vtero egressus nihilominus adhuc ipsi adherere queat; confert etiam hæc longitudo ad commodam eductionem secundarum, in qua profectò insignis prudentia requiritur in obstetricibus. Inseritur autem vmbilicus in inferiorem partem totius corporis, hoc est in medium abdominis, non enim decebat puerum ex ęquilibrio ab vmbilico dependere, sed superiores partes, ubi caput est, & thorax, ponderosiores habere ab vna parte, pedes verò, & mediam partem reliquam ventris ab altera, vt ex vmbilico suspensus partibus superioribus tempore partus in caput, versus vteri orificium facil-

Vsus vmbilici multiplex.

Cur longus sit vmbilicus.

Insertio vmbilici.

facillimè volueretur: nam partus naturalis, tàm homini, quàm cæteris animantibus fit in caput; contorquentur autem in vmbilico vasa in modum aciæ, vel chordæ ex funibus binis, vel pluribus constantis, non quia tantò longiora, & longiori mora sanguis præparatior ad fœtum prodiret, vt somniant Anatomici, sed quia vmbilicus erat circunducendus à parte dextra ad sinistram per frontem circa collum, donec ad abdomen perueniret, in qua circumuolutione, si rectà procederent vmbilici vasa, profectò compressa nimium fuissent, nec pertransire commodè, per arterias vitalis spiritus & calor, per venas sanguis, per vrachum vrina potuisset, quod per hanc vasorum tortuasitatem mirabiliter euitauit natura. Adfert hæc tortuositas aliud quoque commodum, in secando vmbilico, ne illicò sanguis fluere possit à præsectione vmbilici cum vitæ discrimine: circumducitur vmbilicus à sinistro tempore in dextrum, per mediam frontem, vt caput totumque fœtum commodè sustineat, quod si fortè fortuna in partu ab hoc vmbilico per superiorem capitis partem, secundum naturæ leges, non benè expediat se fœtus; sed vmbilicus descendat, non solùm periculosus & perdificilis matri partus succedit, vt notauit etiam Hipp; sed etiam laqueatus prodit in lucem infans, & sic existimatur puerum miseram vitam traducturum, quorundam etiam experientia edoctorum iudicio, laqueo periturum: nodos præterea seu rugas putant nonnulli annotandas in vmbilico, dicunt enim mulieres multos parituras fore si vmbilicus infantis, quem primò enixa est multos nodos ostenderit, ac longo interuallo seiunctos per longa interualla partus prædicere, addentes mendacio mendacium, russos nodos masculos, albos vero fœmellas promittere, sterilemque fore in posterum mulierem, si fœtum peperit vmbilico connexum sine nodis, quorum vanitas satis declaratur ijs fœtibus, qui iam prouectis ętate mulieribus vltimò pariuntur, nam & horum vmbilici quandoque magis, quàm priores sunt nodosi.

Partus naturalis fit in caput.

Cur vasa in vmbilico contorqueantur.

In lib. de septimestri partu.

Vana superstitio de nodis umbilici.

CAPVT X.

De præcisione vmbilici.

HVic de vmbilico tractationi necesse est subiungam, quanta prudentia peritiaque in secando in partu vmbilico requiratur, quoniam in hoc obstetricum ars ferè præcipua versatur, cum nil vtiliùs aut curiosiùs hoc loco dici queat. Obstetrix vt prudenter secet vmbilicum obseruare debet, tempus, locum, modum, tùm quæ post sectionem peragenda sunt. Tempus est cum infans ex vtero egressus est, uel cum secundinis, uel absque ijsdem: hodie solo ex utero egresso sine secundis secari solet umbilicus, at si fœtus benè ualeat, ac robustus sit, quo facilior & felicior partus sequatur, meliùs erit ante pręcisionem tentare, ut secundæ paulatim sequantur. Nam notatum est aliquoties, na-

Quæ obseruanda in sectione umbilici.

Tempus secãdi umbilicum.

ſutis vetulis, poſtquam vmbilicum ſecuerant, caſu reliquam partem vmbilici, quæ ſecundis adhuc in vtero adhærentibus annexa eſt, è manu exidiſſe, moxque in uterum retractam in mortis periculum maximum puerperas conieciſſe. Danda igitur eſt diligenter opera, vt antè umbilici ſectionem ſecundæ quoque ex utero eximantur hoc pacto, ſternutatorio medicamento naribus priùs indito, nares & os comprimenda, tùm obſtetrix vmbilicum trahendo ſecundas ex vtero eximat; ſed in tractione ſeruandus modus, ne violenter fiat, ex violentia enim periculum inſtat, ne abrumpatur in vtero vmbilicus, cùm periculo puerperę: nam abrumpitur facilè, cùm ex partibus admodum tenellis conſtet. Docet hunc trahendi modum, quem paucæ obſtetrices, vel norunt, vel obſeruant, optimè Hipp., dùm inquit. Si ſecundæ non facilè exciderint ſinendæ ſunt maximè ad fœtum appendere, vt paulatim abſque vlla violentia trahantur; mulierem in ſella perforata collocabis, & fœtum ſuper vtrem humore tepido plenum impones, vt mucrone tenuiſſimo conpunctus vter, ſenſim concidat, & vnà fœtum, & quæ ab eo dependent inuolucra, deorſum trahat. Hæc Hipp. Quòd ſi fœtui maturè ex vtero exeunti propter imbecillitatem, vel ęgritudinem vitæ periculum immineat, ſtatim egreſſo, vmbilicus præcidendus eſt; ſecundis verò, vt excidant, deinceps proſpiciendum, veluti à peritis præcipitur, ad coxam alligato vmbilico cum filo. Locus autem vbi amputandus eſt vmbilicus, is ſtatuitur à veteribus (ſinè vllo ſexus diſcrimine) vbi quatuor circiter digitos ab abdomine infantis emerſit: ſed ne quidpiam à mulierculis, & barbaris abſque ſuperſtitione perageretur, ſexus diſcrimen inuentum eſt; putant enim vulgò obſtetrices longiorem partem vmbilici pręſecti maſculis relinquendam eſſe, vt longam ipſis pubertatis annis mentulam alant; fęminis verò breuiorem, vt anguſtum pudendum forment, verecundiores ſint, ac minùs audaces, quaſi verò eiuſmodi pars vmbilici, quæ quarto, quinto, vel ſeptimo die ſponte ſua decidit infra vinculum, aliquid poſſet ad immutandos animi mores, vel membri alicuius conformationem, & augmentum; ſed neceſſe eſt hanc rideam opinionem. Nam ſi in mulierum poteſtate eſſet, prima vmbelici cura, pudenda maiora vel minora effingere, profectò parturientes de obſtetricibus iure merito conqueri deberent, quòd in prima natiuitate ijs magnam vmbilici partem non reliquerint, vt fœtus citiùs ex vtero exire poſſit.

Quomodo ſecũdę eximantur.

In lib. de ſuperfoetatione.

Hipp. modus in eximendis ſecundis.

Locus ad amputandum vmbilicum aptus.

Aetius li. 4. ca. 3.

Vana ſuperſtitio in amputando vmbilico.

Ad modum peritè ſecandi vmbilicum requiruntur, deligatio, inſtrumentum, & aliqua antè deligationem peragenda. Priùs enim quàm pręſcindatur, ſi puer debilis ſit, ac penè mortuus edatur, ſiniſtra manu tenendus eſt vmbilicus, & ſanguis, qui è corpore fœtus per venam vmbilicalem refluere ſolet, & ſpiritus vitales, qui per arterias vmbilici è corpore fœtus effluere nituntur, reprimendi ſunt paulatim rurſus in corpus; ſic enim ſtatim infans, qui modò exanguis deficiebat, recreatur, vitæque reſtituitur. Sin verò robuſtus ſit infans, qui prodit, ſtatim ſiniſtra manu apprehendendus eſt vmbilicus; tùm protinùs deligandus, ne ſanguis è

Modus amputãdi umbilicum.

corpore

corpore infantis in vmbilicum repat. Pro deligatione locus tutior est, spatium, quod extat duorum, vel trium digitorum transuersorum latitudine ab abdomine, seu principio ex exitu vmbilici. Nam si proximè vmbilico ligetur, periculum est, ne trahantur in consensum partes abdominis sentientes, & sic dolor excitetur, qui inscia matre vel nutrice causam præbere solet assidui ploratus, sed vltra terminum, quem præscripsimus ligare nil vetat, cum vmbilicus non sentiat, & tota hæc pars, quæ à precisione relinquitur, paucis ab ortu diebus, spontè decidat. Deligatio facienda est quàm fortissima, duplicatò, & triplicato filo serico, vel è lino, aut cannabe confecto, reiteratis etiam nodis, ne vinculum soluatur, vel relaxetur, tùm demum supra vinculum vnius, vel alterius digiti transuersi spatio erit amputandus; alioquin si prope ligamentum amputetur, metuendum est, ne soluatur vinculum, antequam sua sponte vmbilicus emoriatur, & à corpore decidat, & sic, sanguine vitalique spiritu effuso ex arterijs, infans statim commoriatur. Ceterùm quo instrumento amputes, an scilicet cultro, an forfice, an arundine, vitro, vel alia materia, nil interest, cùm non sentiat. A secto vmbilico denique imponendum est gossipium, qua parte vulnus est, pannisque lineis inuoluendus, ne sua frigiditate ventri obsit, donec spontè deciderit. Quærere quispiam posset, cur homini ante sectionem vmbilicus ligetur; ceteris verò animalibus nō. Omnia enim vmbilicum cum suis secundinis post partum statim deuorant, his ferè nullum videtur sequi incommodum, vel effusionis sanguinis, vel spirituum vitalium. Huius quæsiti duplex est apud me ratio, & prima, quoniam in umbilico hominis uasa sunt maiora, & ampliora, præcipuè uena, quę unica est, per quæ uasa, & sanguis, & spiritus faciliùs fluere possūt. Deinde animalia, dùm dentibus abscindunt, à fętu proximè abdomini eum auferunt, sic ut nulla pars de umbilico extet, postea lambendo reducunt cutem umbilici exortui circumfusam supra extremitates uasorum umbilicalium, postea hæc cutis his vasorum finibus connata & supernata, nodulum tantùm in quibusdam quadrupedibus efficit, pro vestigio vmbilici, in alijs paruum signum, in nonnullis etiam haud conspicuum. Hinc patet vera ratio, cur homini vmbilicus magnus sit, ceteris verò animalibus exiguus, uel nullus; non ea, quam attulit nobis Arist. in problematibus. Sic ars, circa sectionem umbilici, ab obstetricibus exerceri debet.

Qualis deligatio sit facienda ante vmbilici precisionem.

Cur soli homini ante amputationem ligetur vmbilicus.

PARS SECVNDA

De partibus internis proprijs.

CAPVT I.

De vaſis vmbilicalibus.

HActenus partes fętus externas proprias examinauimus, nunc autem internarum, propriarumque explicationem aggredi ſupereſt. Hæ duæ tantùm ſunt, vaſa ſcilicet, & excrementa: vaſorum, alia in abdomine, & ventre inferiore continentur, vt vmbilicalia; alia verò in thorace, vt ramus exiguus, quo vena caua cùm arteria venoſa coniungitur, & arteria magna cùm vena arterioſa. Vmbilicalia vaſa ea dicuntur, quæ per vmbilicum ex chorio tranſgreſſa in ventris partes internas inſeruntur, ſuntque tot numero, quot in vmbilico inueniri diximus: etenim vaſa omnia quatuor, quæ per vmbilicum vnita progrediuntur, vbi abdomen intrarunt, finduntur ſingula, ac à ſe inuicem diſſociantur, & diuerſa loca ſuis finibus adeunt, quibus terminantur: quandoquidem vena peritoneo ſubtus per eius membranam annexa, paulatim ſurſum in iecoris partem, quæ leuiter in duas veluti partes diuiſa eſt, (nonnulli Anatomici rimam iecoris vocant, homini propriam) in cauam iecoris vlterius penetrando, vbi caudex, ſeu truncus portæ à iecore ſurgit, bipartitur, ac in quendam venæ portæ ramum inſeritur. Sic in canibus, & alijs quadrupedibus cernimus venam hanc vmbilicalem, ramum etiam ad meſenterij centrum, ac cùm venæ portæ præcipuo trunco, per meſenterium diſperſo, coniungi. Similiter arteriæ vmbilicales abdomen ingreſſæ, vnà cum vracho pergunt peritoneo annexæ; ſedē ille à ſe inuic diſiunctæ, ad vteri ac veſicæ latera feruntur, & in ramos arteriæ magnæ, ad crura deſcendentes, inſeruntur, ea parte, qua per pubis oſſium foramina tranſire incipiunt. Vrachus autem intermedius, peritoneo annexus, in fundum veſicæ terminatur. Omnia hæc vaſa vmbilicalia interna, ſtatim ac in lucem venit fœtus, in funiculos abeunt, ob vſus eorum maximi abolitionem. Etenim vena vmbilicalis, deſtinata ſuſcipiendo à matre ſanguineo alimento, ſegregata carnea placenta, per cuius ſubſtantiam in venam vmbilicalem, per chorion & vmbilicum ducitur, inutilis eſt; ſimiliter ablatis venis arteriæ vmbilicales inutiles ſunt: vrachus quoque, qui à natura factus eſt, vt per eum ex veſica vrina in allantoidem transfluat, non amplius ex veſica ſuſcipit vrinam, cum, allantoide priuatus, ſeorſim excrementum veſicæ, per aliam viam, nempe per pudendum, excernatur; neque enim eſt, quòd refutem doctorum

Venæ vmbilicalis inſertio.

Arteriæ vmbilicalis inſertio.

Vrachi inſertio

quorundam nuper inuentum, qui putăt, fœtum, dùm est in vtero per pudendum mingere, propterea quòd vrachum solidum, nec vllo foramine præditum conspici dicant, cum monstrare debuissent viam, per quam fœtus, vbi minxerit vrinam à sudoribus separatam, in allantoidem, vel spatium, quod est inter chorion, & amnion transmittit; & rationem ob quam in cęteris quadrupedibus vrina segregetur, cum & eadem mingere per pudendum poterant, reddere. Porrò vmbilicalis vena pertingit ad iecoris portam in cauam, vel ramum cauæ, quòd sanguis, qui fœtui à matre pro nutritione dabatur, alia egebat elaboratione, quàm ea, quam à matre acceperat, & vt tenellæ partes commodiùs, & citiùs nutrirentur, erant segregandi serosi humores à renibus, biliosi à fellis folliculo, melancholici à liene; vnde clarum est non benè hactenus Anatomicos censuisse, matris sanguine dulcissimo peruijssimoque fœtum vti pro alimento, meliùs Gal. opinatum sanguine, æquè puro & impuro nutriri fœtum; sed tenellum sanguine puriore ali, grandiorem iam, puro atque impuro. Dixi superiùs arterias vmbilicales ablatis venis vmbilicalibus inutiles esse; necesse est, vt quibus rationibus à veterum, & recentiorum omnium sententia mouear, qua putarunt per vmbilicales arterias vitalem spiritum à matrę fœtui subministrari, exactiùs ac dilucidiùs declarem; si priùs huius antiquæ opinionis rationes protulerim. Nam Hipp. siue auctor de natura pueri, dùm inquit, fœtum per vmbilicum spirare, & alimentum augmentumque capere, nil aliud intelligere videtur, quàm quòd per venas sanguis ad nutritionem, & arterias vmbilicales, (quas etiam sub communi venarum nomine complexus est) spiritus à matre ad cordis refrigerium, & alimentum vitalis caloris traduceretur, & paulò post in eodem lib. cum duplicem in semine, ex quo formatur fœtus, statuat spiritum, internum seu connatum, & ingenitum, externumque, quo ingenitus nutritur; ac externum dicat esse aerem, qui per vmbilicum attrahitur, frigidiorem paulò quàm is, qui est internus; per aerem non intelligit eum, quem nos aspirando attrahimus, quippequi ad fętum tàm crudus, veluti à nobis pulmonibus hauritur, peruenire non potest; sed à corde matris elaboratum, & per arterias matris ad vterum comportatum, & hinc per vmbilicum in omnes partes fœtus fusum. Gal. verò, paulò clarior, pluribus in locis vsum arteriarum vmbilicalium significauit, cùm dicat, spiritum ad vitam per has fętui dari, & quemadmodum per venas vmbilicales sanguinem, sic per arterias non spiritum modò, sed etiam vnà cum eo subtiliorem, & calidiorem, quàm is, qui in venis est, sanguinem accipere à matrę, atque ex hoc omnium calidissimum uiscus fabricari, nempe cor.

Fœtus in vtero non mingit.

1. de sympto. caus. 7.

Veterum & recentiorum opinio de vsu arteriarum vmbilicalium proponitur.

Hipp. auctoritates de vsu arteriarum umbilicalium.

Gal. auctoritates de usu arteriarum umbilicalium.

Præter has auctoritates non desunt quoque ualidissimæ rationes ad hoc probandum. Prima autem est. Si spiritus uitalis non procederet à matre ad cor fętus, frustra factę essent arteriæ umbilicales, & earum coniunctio per anastomosim cum arterijs uteri: sed frustra non sunt factæ arteriæ umbilicales, & earum anatomosis cum arterijs uteri; ergo uitalis spiritus procedit à matre ad fœtum. Maior probatur, quoniam ad nutrien-

Prima ratio pro Gal. de vsu arteriarum umbilicalium.

dum fœtum vena est sufficiens, & ideò cùm non haberent vsum ferendi spiritum vitalem, essent superfluæ: minor patet è naturæ legibus, quæ, sicuti in necessarijs non deficit, ita in superuacaneis non abundat. Secunda ratio. Cuicũque parti non suppeditatur materia, ad conficiendos spiritus vitales, in ea vitalis spiritus generari non potest; sed cordi fœtus non suppeditatur materia pro generando spiritu vitali; ergo spiritus vitalis, in corde fœtus generari non potest, & per consequens, à matre procedit. Maior probatur: in corpore animato, aut in animali, in quo non fit respiratio externi aeris, in eorum corde vitalis spiritus generari non potest; sed in fœtu, in vtero existente, non fit respiratio externi aeris, ergo vitalis spiritus generari in eo non potest. Maior est manifesta, nã aer externus in animali, quod non respirat, ad cordis sinistrum ventriculum peruenire non potest per venosam arteriam, vt sic, cùm calore & sanguine permixtus, fiat vitalis spiritus. Tertia ratio. Si vitalis spiritus non procederet à matre, fœtus, ante debitum tempus pariendi ex vtero exemptus, adhuc viuere posset; sed viuere non potest, cum statim moriatur, ergo vitalis spiritus procedit à matre ad cor fœtus. Quarta ratio. Si in corde fœtus generaretur spiritus vitalis, arterijs & venis vmbilicalibus vinculo constrictis, cor fœtus pulsu non destitueretur; sed arterijs & venis vinculo constrictis cor fœtus pulsu destituitur, ergo in corde fœtus non generatur spiritus vitalis, & sic eum à matre prouenire sequitur. Ego verò contrà, vitales spiritus per arterias nequaquam à matre ad fœtus vitam transfundi existimo; sed potius à corde fœtus, ad propriarum partium externarum vitã, arterijs his immitti credo; quod multis argumentis probatur. Primò, si à matre vitalis spiritus cordi fœtus suggereretur per arterias vmbilici, cor fœtus non pulsaret, quia non generaretur in suo corde spiritus vitalis. At cor fœtus pulsare, & Gal. & Arist. auctoritate conuincitur, sensibusque demonstratur. Et profectò maiorem propositionem vsque adeò veram esse fatentur Anatomici, vt insignis inter eos Andreas Laurentius assumptionem negarit; sed legat Gal., qui expresè dicit cor fœtus, quod arteriæ permeant, ob nimiam quandam caliditatem, quasi flammam quandam, assiduè non moueri, sed mutua reciprocatione. Vnde sequitur vitalem spiritum in corde fœtus fieri, eòque viuere omnes fœtus corporis partes, nequaquam vitam fœtui à matre traduci. Secundò. Vnde procedit vitalis facultas, inde quoque procedit spiritus vitalis; sed à corde fœtus procedit vitalis facultas, quæ fœtum gubernat, ergo vitalis spiritus à corde fœtus procedit. Maior est manifesta; causa enim proxima posita, effectus sequitur. Minor probatur Gal. auctoritate dicentis, quod fœtibus ex semine, non ex vulua facultatum ipsos gubernantium origo sit. Vitalis ergo facultas cordi fœtus innata est ex semine, non à vulua, hoc est, à matre in ipsum missa, statimque, ac formatus est fœtus insunt omnibus partibus facultates corpus fœtus gubernantes. Tertiò. Si à matre vitalis spiritus procederet per arterias vmbilicales, arterijs quæ ad vmbilicum sunt, vinculo constrictis, omnes, quæ in chorio sunt arteriæ pulsu

non

Marginal notes: Secunda ratio. — Tertia ratio. — Quarta ratio. — Auctoris opinio de vsu arteriarũ vmbilicaliũ argumentis proboratur. — Primũ argumentum. — In lib. de spiritu. — 1. De semine 8. — Secundum argumentum. — Lib. 15. de vsu part. 4. — Tertium argumentum.

non destituerentur, sed tantùm, quæ in cor fętus ingrediuntur: sed omnes, quæ in chorio sunt, pulsu destituuntur, corde nihilominùs pulsante, vt ex Gal. habetur. Ergò vitalis spiritus non procedit à matre per arterias vmbilici. Quartò. Si à matre vitalis spiritus cordi fœtus suppeditaretur per arterias vmbilici, alijs quoque animalibus idem accideret, quæ arterias vmbilicales habent. Sed alijs animalibus idem non accidit: dùm.n. ex ouo generatur pullus, vitam non accipit à matre: sed à semine per incubationem formantur omnia pulli membra, statimque cor, quod palpitat, & vitales spiritus in se genitos, non modò per corpus pulli diffundit, sed etiã per partes externas, nempè vmbilicũ. Quintò. Si à matre vitalis spiritus procederet per arterias vmbilici ad fœtum, mortua matre, non fieret partus Cæsareus, neque diutiùs quàm mater, fœtus viueret. Sed mortua matre fit partus cęsareus, & diutiùs, quàm mater viuit fœtus; ergò vitalis spiritus non procedit à matre per arterias ad cor fœtus. Minor probatur & experientia; nonnulli enim post matris obitum extracti superuixerunt, & auctoritate Plinij in lib. 7. naturalium hist. cap. 9. cuius verba sunt hæc. Auspicatius enecata parente gignuntur: sicuti Scipio Affricanus, prior natus, primusque Cæsarum à cęso matris vtero dictus. Qua de causa, & cęsones appellati. Simili modo natus Manlius, qui Carthaginem cum exercitu intrauit. Ego etiam aliquoties ostendi publicè fœtum agninum à matris vtero extractum per semihoram viuere. Denique fauet nobis auctoritas Arist., qui tantùm ad alendum fœtum in vtero factum esse vmbilicum scribit secundo de generatione animalium cap. 4. Alibi etiam dicit, alimentum fœtui contingere per vmbilicum eodem modo, quo plantis per radices, venas autem vmbilici esse tanquàm radices, per quas alimentum haurit fœtus. Neque alibi fecit vmquam mentionem spiritus, qui per vmbilicum ad vitam fœtui à matre datur. Reliquum est, vt ad argumenta pro Gal. adducta respondeam. Et ad primum dico; Arantium negasse hanc arteriarum vmbilicalium cum vteri arteriolis coniunctionem, à Gal. propositam. At licet hoc concedatur, tamen non sequitur necessariò, quòd hac de causa sit facta, vt spiritus vitalis à matre fœtui communicetur, cùm ad firmiorem annexum fœtus cum vtero hanc arteriarum coniunctionem facere natura potuerit, & vt vitalis spiritus, à corde fœtus elaboratus, meliùs à matris vitali spiritu foueretur, tamquam debilior, ad partes placentæ extimæ calore sanguinẽ crassum per angustas venulas attractum impelleret, attenuaret, & ad fętum per vmbilicum feret. Ad secundum argumentum accedo. Cuicunque parti non suppeditatur materia ad spiritũ vitalem generandũ in ea quoque non potest elaborari. Sed cordi non suppeditatur spiritus vitalis materia. Falsum hoc; quia suppeditatur per venam vmbilicalem sanguis, qui sufficit ad spirituum vitalium generationem. Præterea probatio maioris propositionis est falsa, vbi non fit respiratio, ibi quoque non fit spiritus vitalis, exemplo eorum animalium, quæ non respirant. Nam dùm in ouo pullus generatur, cordis officio, ac munere gubernatur, & perficitur mediante

6. De plac. Hipp. & Plat. 6.

Quartum argumentum.

Quintum argumentum.

Responsio ad argumẽta pro Gal. adducta.

Ad primum.

Responsio ad secundum.

sui cordis calore & spiritu, quousque partes vitales ita habeat perfectas, vt externo aere frui queat, vel debeat. Arist. quoque negat alimenti gratia fieri respirationem, ac si aleretur spiritu internus ignis, & respirãti quidem, tamquam super ignem accensum, fomitem adijci, alito autem igne fieri expirationem. Etenim inquit: oportebat in alijs animalibus hoc accidere, aut huic proportionale: nam omnia habent caliditatem vitalem, sed pisces aquam trahunt non aerem. Ad tertium. Porrò viuere fœtum extra vterum exemptum non posse, partim verum est, partim falsum: verum est, quia non viuit diù, sicuti homo maturè editus: falsum verò, quia diutiùs viuit, quàm posset, si à matre vitam per arterias continuò transmissam haberet. Nam abortus per horas viuere obseruatum est: & sex, septem, atque octo menses in vtero portatos fœtus, quos matres maturiùs, ob aliquem errorem externum, erant enixę, per septimanas, adhibito conuenienti fotu, & alimento, vitales fuisse. Deinde aliam ob causam accidere potest, vt fœtus à matrice exemptus viuere nequeat, quàm ob vitalis spiritus matris priuationem: priuatur enim ab vtero separatus materno calore, qui fœtus omnem calorem in corde auget, sustinet, ac sua qualitate fouet. Vnde fœtus dicitur à fouendo, non aliter quàm is qui incubitu ouorum à volucribus matribus editur: quamquam enim pullus in ouo grandior sit, corque eius vitalem spiritum, & calorem generet, per corporis omnia membra diffundat, tamen nisi blando matris ac tepido calore foueatur, propter cordis, & vitalis eius caloris imbecillitatem, & pororum corporis laxitatem, statim rigens emoritur; quamobrem ne rigeant fœtus, maximè nuper nati, videmus matres frequẽter apprimendo pectori eos fouere: pullos gallinarum sub alis matris, quò teneriores sunt, eò frequentiùs se condere, materno tepore corpusculum conseruantes. Ad quartum. Quòd vincto vmbilico cor fœtus pulsu destituatur fit, quia deest alimentum cordi, nempe sanguis, qui per venam vmbilicalem copiosissimè in dextrum cordis sinum fluit per venam cauam, vt ex eo nutriatur, & vitales spiritus toto corpori conficiat. Vt igitur concludamus, credendum est contra omnium anatomicorum hactenus receptam sententiam, arterias has vmbilicales factas esse, vt spiritus vitales à corde fœtus transmitti possint ad externas partes fœtus, nempe secundas, ad calorem vitalem illis partibus tribuendum, quò motum sanguinis per venam vmbilicalem, à matre in iecur fœtus transfluentis, acceleraret, prohiberet attenuando, ne concresceret, debitumque alimentum, sic ad minimas quasque externarum partium particulas nutriendas peruaderet. Cæterùm duas arterias vmbilicales natura fecit, & eas angustas; vnam verò venam satis amplam. Decebat enim copiosum, & crassum alimentum, qualis est sanguis, per amplum locum vnitè pertransire; tenuis verò sanguis, & spiritus calidi, per exiguos & angustos canales, pertransire poterant. Sed & sollicita fuit de commodo & facili transitu sanguinis à matre ad fętum, vt duabus arterijs venam amplecti voluerit, nullusque per chorion esset ramus, cui non arteriarum aliquis ramulus comes esset. Terminantur arteriæ vmbilicales

Marginalia: In lib. de resp. cap. 6. — Ad tertium. — Fętus vnde dictus. — Responsio ad quartum. — Verus arteriarũ vmbilicaliũ vsus secundum mentem Auctoris. — Cur vnica sit umbilicalis uena, & duæ sint arteriæ.

licales in arterias ad crura descendentes, vel si mauis dicere, ex ijs oriuntur, non autem ex corde, vel propè cor ex arteria magna, vt vena vmbilicalis propè iecur ex vena porta, quòd partes externæ fętus, vitali spiritu benè pręparato, ac elaborato egebant, qui in arterijs remotioribus à corde solet contineri. Neque propè cor ex arteria magna hos ramos prodire tutum erat, quòd pertransire debuissent mesenterium, & intestina, quæ pulsum harum arteriarum, cibo flatibusque onusta, poterant intercipere. Neque decebat duos ramos vnitos semper prodire ex vnico loco, cùm vnus ramus sufficere videbatur, si ex arteria magna originem traxisset; sed vt duo rami prodirent ex duobus locis distantibus. Cur arteriæ umbilicales non oriantur propè cor.

CAPVT II.

De structura vasorum Thoracis in fœtu.

SEquuntur nunc vasa in thorace contenta circa cor, longè aliter constituta, quàm in nobis aliquandiu natis. Etenim vena caua cùm arteria venali coniungitur, & arteria magna cùm vena arteriali; sed diuersa ratione. Nam vena caua cùm arteria venosa contigua rotundo, ac satis magno foramina, membrana tenui, ac nonnihil pellucida sociatur: at arteria magna, quia paululùm distabat à vena arteriali, vase arterioso, tanquam nouo ductu & canali, cum vena arteriali coniungitur obliquè: quod, in natis aliquandiu, & perfectis hominibus, non ampliùs conspicitur, non sine miraculo, exsiccato nempè hoc nouo ductu, atque euanescente foramine, tanquam in natis iam non ampliùs necessario. Quippè cùm pulmones fœtus in vtero nondum cordi inseruirent, ad refrigerium caloris per aerem externum, erat necesse illos copioso sanguine nutrire, & cùm hunc sanguinem copiosè, per venam arterialem, subministrare non poterat, eum per foramen amplum ex vena caua in arteriam venalem refundit, occluso nonnihil foramine tenui membrana, ne quippiam, quod intrasset, statim à vicino motu cordis coactum fuisset regredi: deinde, vt edito iam in lucem fœtu hoc foramen faciliùs obturaretur, membrana tenui paulatim crassiore facta, & acquirente corpus arteriæ venalis. Similiter arteriam magnam cùm vena arteriali per vasculum exiguum coniunxit, vt copiosè sanguinem, & spiritum vitalem pulmonibus largiretur per venam arterialem. Quia verò pulmonum substantia non ampliùs, in iam natis copioso, & crasso sanguine nutriebatur, propterea non adhuc opus fuit à partu, vt abũdanter cor ijs vitalem spiritum, & sanguinem impartiretur. Imò cum pulmones essent in natis aeri excipiendo destinati, & propterea leues esse oporteret, ac substantia rariore, voluit natura à partu horum vasorum vsum, & structuram transmutare, & per venam arterialem, sanguinem paulò tenuiorem, quàm qui in vena caua continetur (vt potè nonnihil attenuatum in dextro cordis ventriculo) pulmonibus nutriendis præbere: per arteriam verò venalem, modicum spiritus uitalis, è sinistro sinu cordis, pulmonibus ad uitam impartiri.

Vasa thoracis in fœtu quomodo constituta.

Cur pulmones foetus copioso sanguine nutriantur.

Vsus diuersæ constitutionis vasorũ in foetu secundũ Auctorem.

Pulmones in natis leues.

Ex his igitur patet, explodendã esse Anatomicorum sententiam de vsu propaginis, qua arteria magna cum vena arteriosa communionem habet. Putant enim per hunc ductum cor refrigerari, atque à matre præberi sanguinem vitalem, & pulmonibus, & cordi fętus, propterea, quòd cùm per arterias vmbilicales, longo ductu, per arteriam magnam in cor spiritus vitalis transire non poterat, ob ostiola circa basim cordis, initio magnæ arteriæ posita, ab his repulsus vitalis spiritus, per hunc ductum in venam arterialem, & dextrum cordis sinum, pulmonesque permeare cogatur. Sed quòd fętus neutiquam vitalem spiritum à matre hauriat, iam videor supra satis probasse. Ratio autem cur in hanc erroneam opinionem lapsi sint omnes, qui vsque adhuc fuerunt Anatomici, fuit administratio Anatomica fœtus formati; siquidem in hac viderunt priùs eas partes, quibus vtero fętus annectitur, & ex hac venas, & arterias vmbilicales fętus abdomen penetrare, vnde sanè probabiliter admodum, & sanguinem, & vitalem spiritum à matre in fętum transire sibi persuaserunt, atque ex hoc fundamento in assignandis vsibus horum vasorum errauerunt. Obseruaui quoque in corde, & aliud, nondum ab alijs animaduersum, nempè vtrumque cordis ventriculum habere parietem æqualis crassitudinis, cum in adultis sinister habeat crasiorem parietem dextro.

Anatomicorum sententia de vsu diuersæ cõstitutionis vasorum in fœtu.

Vnde orta Anatomicorum sententia de vsu arteriarum vmbilicalium.

CAPVT II.

De excrementis fœtus internis.

Excrementa hæc duorum sunt generum, alia solida, alia verò liquida, illa in intestinis crassioribus, hæc verò in tenuibus, & ventriculo conspiciuntur. Solida ac dura in crassis intestinis, Latinis papauer, & papauerculum dicuntur, Græcis μηκώνιον. Suntque viridia, vel (vt Arist. describit) valdè nigra, ac picea, & colore sanguinea; liquidiora verò in ventriculo magis viscida, & alba; in intestinis viscida, & pallida; atque ad flauedinem magis crassitiemque vergentia, quò propinquiùs intestinis crassis in ileo consistunt; magis verò albida, quò viciniora sunt ventriculo. Notandum etiam est, quòd intestinum ieiunum, quod in nobis est ferè vacuum, in fętu est excrementis plenum. Excernit hæc omnia excrementa infans recens natus, vel statim à partu, vel ad summum intra vnum diem naturalem, & prius papauerculum excernit, deinde vero reliqua, quæ in intestinis, & ventriculo continentur. Sed multo plura excernere ait Arist., quàm corporis magnitudo postulat. Veteres quidam, cùm viderent, post partum infantem hæc excrementa excernere vnà cum reliquijs vrinæ in vesica relictis, crediderunt puerum in vtero matris sugere, & per os alimentum capere, nescientes vndenam hæc excrementa prouenirent. Recentiores omnes, & inter hos Andreas Laurentius, impurioris, & crassioris sanguinis recrementa, quæ per sple-

Fœtus excrementa quomodo vocentur.

Fœtus statim natus multa excrementa excernit.

Cur veteres crediderunt fœtum in vtero per os nutriri.

Recentiorũ opinio de generatione excrementorum fœtus.

ſplenicum,& meſentericum ramum,à liene in inteſtina amandantur,ibique diutina mora & calore eſiccantur, eſſe putat. Alij verò à toto corpore per venas meſaraicas in inteſtina fluere credunt. Ego autē, quamquam à liene, & toto corpore mandari poſſe, per venas meſenterij in inteſtina, non negem; tamen exiſtimo eiuſmodi expurgationem craſſioris, qualis in venis continetur, ſanguinis nō eſſe,dùm adhuc in vtero eſt coarctatus fœtus in beneualente, qualem natura ſemper conatur facere, vel conuenientem vel neceſſariam, cùm ſic ad ſanguinis per venas expurgationem ora vaſorum non ſine noxa fœtus aperiri deberent, & eius excrementa craſſa cùm tenuibus commodiùs magna ex parte per patulos poros cutis expellat. Ideò potiùs dico,hæc excrementa craſſa, nempè papauer,generari à liquidioribus, in ſtomacho & inteſtinis tenuibus contentis, quæ partim ſunt pituitoſa, vt in ventriculo: partim bilioſa, & pituitoſa, vt in inteſtino ieiuno & ileo. Fluit autem hæc bilioſa materia ex folliculo fellis, cuius porus in inteſtinum duodenum inſeritur, vt in natu grandioribus apertiſſimè conſpicere licet: pituitoſa verò à vētriculo; ſed maximè à capite, quod neque per nares, neque per os, occluſis omnibus his meatibus,in vtero expurgari poteſt;hinc neceſſe eſt,vt per œſophagū in vētriculum dilabatur. Agnouit hanc capitis expurgationem ex veteribus, & recentioribus, quòd equidem ſciam, nullus, præter Hipp. vel eum Auctorē, qui de morbo ſacro lib.conſcripſit in operibus Hipp.Probans enim is in eo lib.epilepſiam fieri, fœtu adhuc in vtero exiſtente inquit, Purgatur enim & floreſcit cerebrum, veluti etiam aliæ partes, priuſquàm in lucem edantur. In hac autem purgatione, ſi quidem probè ac moderatè purgatum fuerit,& neque plus,neque minùs quàm oportet defluxerit,hic fœtus ſaniſſimum caput habebit. Si autem amplior colliquatio à toto cerebro facta fuerit,morboſum caput augeſcens fętus habebit, & ſonitu plenum,& neque ſolem,neque frigus tolerabit. Si verò ab vna aliqua parte colliquatio contigerit, aut ab oculo, aut ab aure, aut vena aliqua ſimul gracilis facta fuerit, ille ſic afficitur, qualiter ſanè colliquatio contigerit:ſi verò colliquatio non contingat, ſed in cerebro ſpiſſetur ac cogatur, ſic neceſſe eſt fœtus pituitoſos eſſe. Et quibuſcumque quidem pueris exiſtentibus erumpunt vlcera in caput, & in aures, ac in reliquum corpus, & qui ſaliuoſi fiunt ac mucoſi, hi ipſi progreſſu ætatis facillimè degunt: hic enim abit ac purgatur pituita, quam in vtero purgari oportebat, & qui ſic purgati fuerint, comitiali ſiue ſacro morbo ferè non apprænhenduntur. Qui verò mundi ſunt, & neque vlcus vllum, neque mucus, neque ſaliua vlla prodit, neque in vteris purgationem fecerunt, talibus periculum imminet, vt ab hoc morbo corripiantur. Hæc Hipp. Igitur pituita à capite deturbata in ventriculum,cum ea, quæ in ventriculo quoque eſt genita, tenuiſque, in modum chyli ſemicocti deſcendens, cum bile permiſcetur, ac ſi quid vtile ſit, vel aptum alendo fœtui, id per venas meſaraicas rapitur in iecur, vt ex eo ſanguis fiat; ſi quid inutile, per inteſtina tenuia præterlabitur, in craſſa relegatur, paulatimque

Auctoris opinio de generatione excrementorum fœtus.

Caput fœtus in vtero expurgatur.

Hipp. Aucto. de purgatione capitis fœtus in vtero.

exſiccatum, quo inteſtinis craſſis vicinius fit, craſſius redditur, magiſque durum ac viride, ſic, vt iam tanquam excrementum in inteſtinis craſſis conſiſtens, prorſus durum reddatur, & ex viride atrum, qui color ater hiſce excremētis inditur, nō quòd ſanguis ſit craſſus, & ater, qui in inteſtina fluit (vt hactenùs crediderunt Anatomici) ſed quia bilis flaua permiſta cum pituita craſſioribus excrementis, longa mora in corpore infantis cōcluſa, à calore vritur & exſiccatur, & quia hæc bilis flaua viridis redditur & praſſina minùs à calore exuſta, deinde magis adhuc, poſteà exſiccata, & combuſta nigra euadat, idcircò excrementa tenuia, quæ in inteſtino ieiuno continentur magis ſunt flaua, viridia verò & craſſiora, quæ in ileo, nigra verò, quæ in colo, & recto. Atque interea dùm in vtero eſt fœtus hęc excrementa non ſpernendum habent vſum. Nam prohibent, ne ſibi inuicem adhæreſcant inteſtina, vel in ſe ipſa concidant, quod eueniſſet, ſi ea omni humore vacua eſſe voluiſſet Natura; ſic igitur patula manent, & apta excipiendo cibo, poſtquam in lucem prodijt fœtus. Sed à liquidioribus excrementis aliud quoque præſtatur. Nam pituitâ, quæ in ventriculo eſt, exercetur concoctrix, licet languida, ventriculi facultas, vt hanc in ſubſtantiam commutet, non quidem chylum vocatam, ſed chylo analogam; quæ poſtea cum bile permiſta, ea parte liquidiori ac dulciori, quæ ſanguini conficiendo idonea eſt, per inteſtina tenuia means, & per venas meſaraicas ad iecur rapta, in alimentum cedit. Sic neque ventriculus, neque inteſtina, neque venæ meſaraicæ à ſuo munere, dum in vtero eſt fętus ociari videntur; ſed naturā iam à primordijs cōceptus aſſueſcere vnumquodq; membrum, ad nutritionem, vel augmentum, fœtus propriæ actioni deſtinatum cernimus. Patet ex his optimè cauſa, cur puer ſtatim à partu, vel ſpatio 24 horarum, excrementa varij coloris excernat, & priùs nigra, picea, ac dura; deinde verò flaua, poſtea liquida, & magis lactea. Non enim à lacte, quod puer ſugit excrementa albicantia, & flauedine permiſta excernuntur (vt putant multi,) ſed quia talia in inteſtinis fœtus concludebantur. Obſeruatione dignum eſt, quòd notauit Ariſt. plura excernere infantem recens natum, quàm magnitudo corporis, vel proportio requirere videatur, hoc eſt, vti ego interpretor, quàm inteſtina capere poſſunt. Hoc fit, quia multa pituita à capite in inteſtina dilabitur puero in lucem prodeunte, & multa quoque excrementa bilioſa, concitatis in venis ſanguinis humoribus, & expulſis per venas meſaraicas in inteſtina per modum criſeos; quo motu non ſolùm natura excernit ſuperflua ad ſuſcipiendum alimentum, ſed patulas quoque reddit venas meſaraicas, vt per eas meliùs & copioſiùs trahatur alimentum ex inteſtinis in venas ad iecur. Hic nō poſſum non mirari obſtetricum, ne dicam medicorum negligentiam, qua hæc commemorata in ventriculo & inteſtinis puerorum recenter natorum excrementa expurganda putant vel pomo cum melle hauſto (vt hic Patauij, & in alijs Italiæ locis) vel ſyrup. roſ. ex roſis pallidis laxatiuo (vt in Gallia) vel alio quopiā laxante, ac detergente medicamēto, (vt in alijs locis.) Negligunt. n. ſummam Naturę prouidētiam, quę in tam neceſſaria re, naſcenti con-

Vſus internorū excremētorum fœtus.

7. Hiſt. cap. 10.

Puer poſt ortū cur tot excremēta excernat.

Infantes poſt ortum nō ſunt medicamentis purgandi.

ti consulit puero sola medicina, à matris papillis hausta,& gratiore,ac tutiore multò, quàm quæ ab obstetrice solet præberi. Nam colostrum (lac est quod in vberibus puerperæ primis diebus à partu generatur) si statim natus sugat infans,commodiùs,& sine vlla noxa ab hisce excrementis purgabitur. Alimentũ enim est medicamentosum,quod Natura ad eum finem produxit, vt modicè nutriendo, leuiter pro infantis imbecillitate purget per aliquot dies. Si enim nos prebemus medicamentum,vel nimis debile, vel nimis validum esse potest,at Natura dat,quod viribus conuenit.Præterea nos semel,aut bis illud exhibere possumus,at Natura,quod,per plures dies dari potest, ad corporis euacuationem & perfectionem,largitur, paulatim diminuendo vim purgandi, & suscipiendo vim alendi. Nam falsò hactenùs estimatum est ab omnibus,non esse primis diebus dandũ puero hoc primum lac puerperæ, quod colostratos dicitur, reddere infantes, ægros,in ventriculo spissari, ac coagulari, admistum cum prædictis hisce excrementis corrumpi,suscitare vapores ad caput ascendentes,prauorum symptomatum auctores, nullius esse nutrimenti, vel praui quòd eas omnes notas non habeat,quas bono lacti Auctores adscribunt, nimirum non sit laudabilis consistentiæ,colore album,odore suaue,sapore dulce;sed cõtrà potiùs crassum,flauum,sapore minùs suaue, aspectu virosum; cum videamus quotidiè alios pueros hoc primum lac sugentes,nil pati;sed ipsos purgare, vel aluum mouere;cumque sciamus Naturam nil in nobis generasse,quod non cedat in nostrum vsum.Quocircà monendæ sunt obstetrices,atque puerperæ,ne in posterum,aut catulis colostrum proijciant tanquam inutile,& noxium, vel à mulierculis, & alijs puellis tamdiu exsugi curent, donec bonum lac ad nutrimentum pueri procedat, cùm hoc primum lac sit ad totius corporis purgationem vtilius omnibus alijs, quæ possunt præberi,pueroque non conueniat statim lac, quod optimè nutrit, dare,antequam colostro per aliquot dies sit purgatus. Quòd si contingat à partus primis diebus infantem non benè purgari,quod hic frequentissimè solet in Italia contingere, proptereà quia matres, cùm non lactent suos fœtus,nutrices accersant, quæ iam per quatuor vel plures menses lactarunt,nec à partu recens lac, & colostratum infanti præbere queãt, contingit,vt valetudinarij magis educantur, & in febres longas faciliùs incidãt,ac conuulsiones, aut abscessus frequẽtes,ita vt vno curato alius oboriatur:nam quo lac est vetustius eò fit magis diureticon,& magis nutriens & minùs purgans, ita vt aluum infantis stypticam reddat. Itaque vt hoc caueatur,accersitus ad tales infantes, interrogare soleo, qualis sit nutrix, quæ primùm lactauerit, si aluum infans lubricam seruet necne; nam si ab initio vsus fuerit nutrice,quæ iam per medium annum,vel duos, aut tres menses lactauerit, & aluo sit dura,etiamsi sana sit nutrix,iubeo mutari ipsam, & eligere, quæ recens lac habeat: vel si talis non fuerit ad manus, purganda nutrix,atque etiam infans frequenter cum cassia lacti commista.

Colostrũ quid.

Primum puerperæ lac infantibus dandum.

Notæ boni lactis.

Infantium medicina à matris vberibus sumenda.

Quibus morbis obnoxij infantes qui non purgantur.

TABVLARVM DE FORMATO FOETV EXPLANATIO

TABVLAE PRIMAE.

F*IGVRA hæc mulieris, grauidæ vterum communibus tegumentis ablatis, ostendit.*

A A A A. Tegumenta communia in abdomine decussatim dissecta, & foras proiecta.

B B B. Vterus grauidæ, qui tunc temporis multum à membranosa natura degenerat, et spongiosam quandam substantiam induit.

C C. Vasa per vterum totum disseminata.

D D. Intestina, quæ vtero intumescenti nonnihil cedunt.

Tab. i

TABVLAE SECVNDAE EXPLANATIO.

HAec Tabula ſecunda fœminæ parturientis vterum offert, & fœtum exitum molientem ſub tunicis chorio, et amnio demonſtrat.

A A A A. Membrana vteri foras reflexa.

B B B. Chorion tunica fœtui propria exterius, ſub qua fœtus hic obſcurè apparet.

C C. Fœtus pro vt ad exitum diſponitur ſub chorio.

Tab. II
A
A
C
B
B
C
A
A

TABVLAE TERTIAE EXPLICATIO.

Tertia tabula, diſſectis tunicis vteri, & chorio, puellum in eodem ſitu, amnio adhuc inuolutum, oſtendit.

A A. Cutis exterior abdominis.

B B B. Vteri diſſecti membrana.

C C C C. Membrana exterior fœtum inuoluens, diſſecta, quæ Chorion dicitur.

D D D. Puellus amnio inuolutus exitum parans.

Tab. III

TABVLÆ QVARTAE EXPLANATIO.

QVarta tabula oſtendit puellum nudum, tunicis omnibus, tàm proprijs, quàm communibus diuiſis.

A A. Chorij diſſecti portiones à ſuo loco remotæ.

B. Amnij portio.

C C. Vteri diſſecti membrana.

D D. Placenta, ſeu hepar vterinum, mole quædam carnea pluribus vaſis donata, per quæ infans nutrimentum capit.

E. Diuaricatio vaſorum, quæ hic vnum vinculum conſtituunt ad vmbilicalia vaſa contegenda.

F F. Vinculum, per quod vaſa vmbilicalia à placenta ad vmbilicum feruntur.

G G. Puelli perfecti, èt partui proximi ſitus in vtero.

H. Inſertio vaſorum vmbilicalium in ipſum vmbilicum.

Tab. IIII
A
A
B
C
C
D
D
E
E
F
F
G
G
H

TABVLAE QVINTAE EXPLICATIO.

Figura prima continet, chorij internam faciem, qua fœtum respicit, vnà cum amnio tunica.

A A A A. Chorion, hoc est, exterior fœtum inuoluens tunica, in modum crucis diuisa, vsque ad carneam suam placentam; est autem hæc eius superficies, quæ fœtum respicit.

B B B. Carnea placenta ipsa interiori quoque sui parte, vbi rami vasorum vmbilicalium magno numero conspiciuntur, & vbi vasa vmbilicalia ipsa emergunt.

C C C. Rami vasorum vmbilicalium per placentam errantes.

D D D Vasa vmbilicalia sua membrana inclusa.

E E E. Altera membrana interior, amnios vocata.

Figura secunda repræsentat idem chorion extrinsecus, qua vterum respicit.

A A A A. Membranea pars chorij, ad carnem crucis modo itidem incisa.

B B B B. Placenta carnea, qua parte vtero connascitur: & obserues obiter eius inæqualitatem.

C C. Vasorum vmbilicalium extremæ radices, quæ cum vteri vasis vnitæ fœtui alimentum aduehunt.

D D D. Funiculus vasorum vmbilicalium, ex oposita interna parte chorij, vnde pronascitur eminens.

TABV-

Tab. V

Fig: I

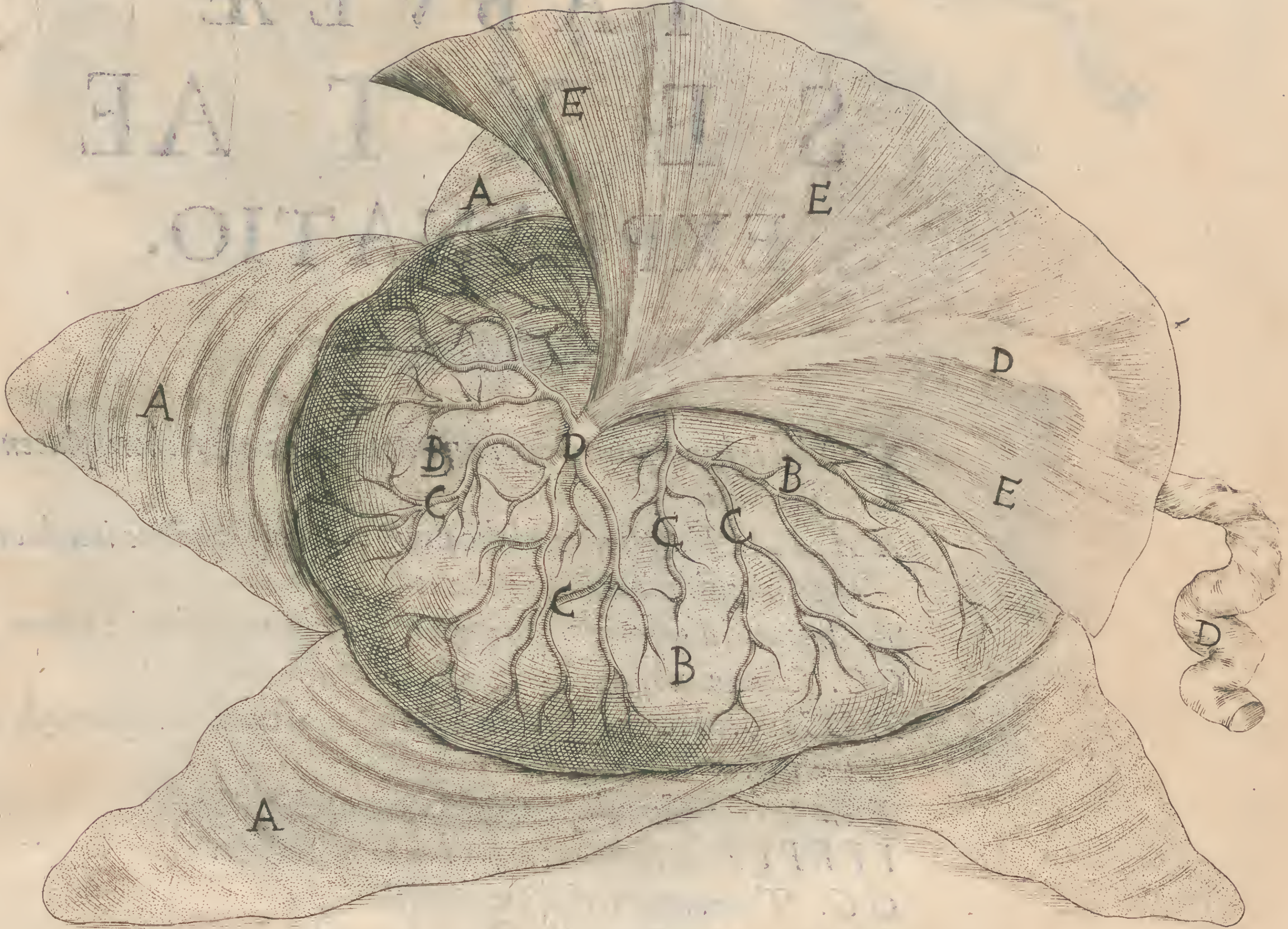
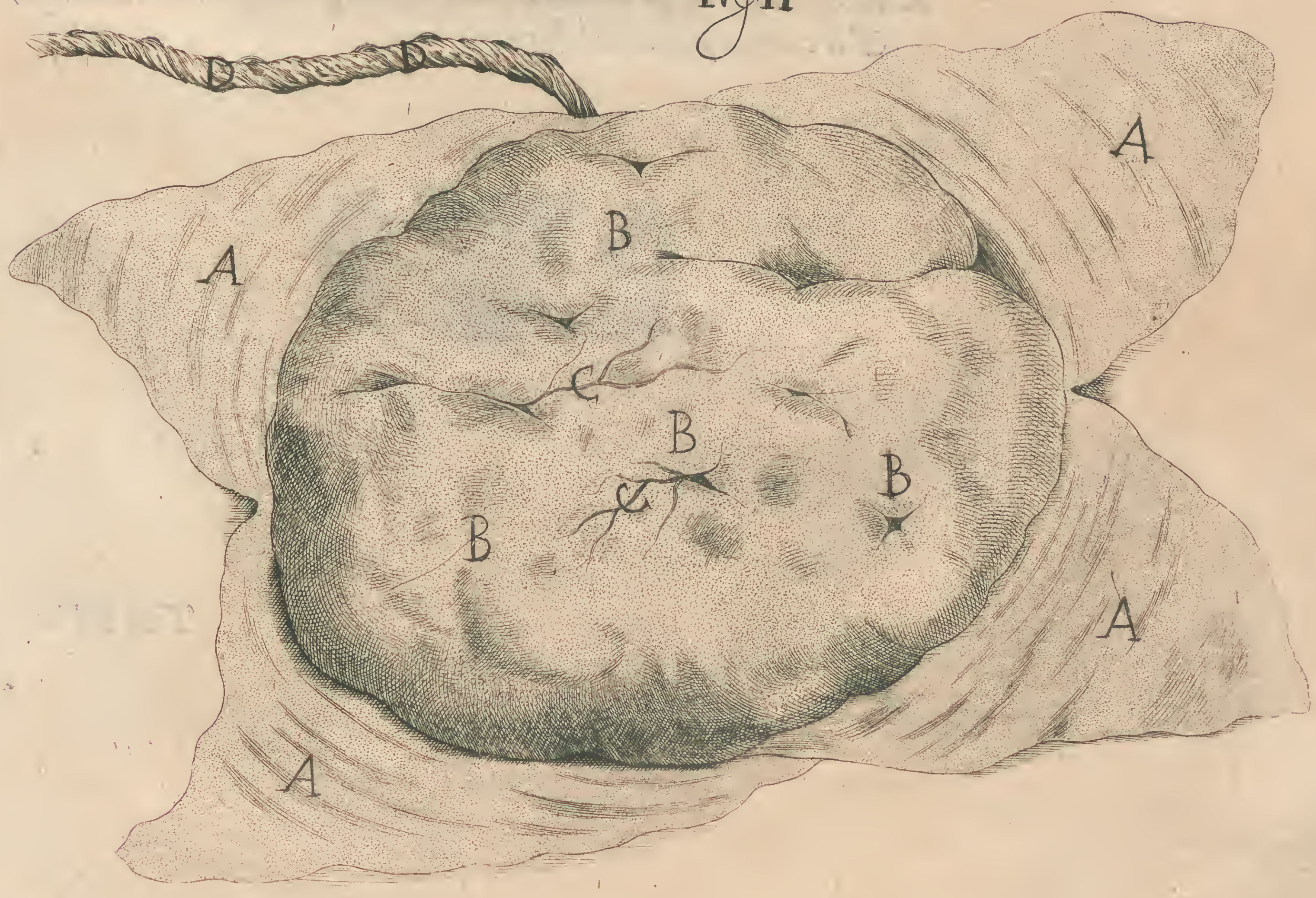

Fig. II

TABVLÆ SEXTAE EXPLANATIO.

EXhibet hæc ſeptima figura vmbilicalia vaſa à chorij placenta liberata.

A A A A. Vaſorum vmbilicalium chorda, ſuo adhuc inuolucro, quod inteſtinum vocatur, excepta.

B. Initium diuiſionis vaſorum vmbilicalium in chorij carnem.

C C. Venæ vmbilicalis prima, ſed inſignis ramificatio.

D D D D. Horum ramorum venæ vmbilicalis anaſtomaſis inter ſeſe.

E E. Progreſſus reliqui trunci uenæ umbilicalis.

F F F F F F Inſigniores rami uenæ umbilicalis.

G G. Truncus arteriarum umbilicalium.

H H H H H Rami arteriarum umbilicalium.

I I I I. Coniunctio uenarum, & arteriarum umbilicalium.

K K K K K Vaſa umbilicalia in minutiſsima filamenta diuiſa, & à carnea placenta liberata.

Tab. VI

TABVLAE SEPTIMAE EXPLICATIO.

Figura hæc octaua uasa umbilicalia, & membranas, siue inuolucra fœtus explicat.

A A A A. Abdominis musculi, & peritoneum, ipsaque cutis crucis modo dissecta, & retrorsum flexa.

B. Hepar fœtus gibba sua parte prominens.

C. Vesica vrinaria.

D. Rima seu fissura hepatis, in quam uena vmbilicalis ingreditur.

E. Vena umbilicalis ipsa.

F F. Duæ arteriæ umbilicales deorsum ad iliacas arterias tendentes.

G. Vrachus ex uesicæ fundo prodiens.

H. Vasa umbilicalia extra corpus fœtus existentia quomodo coniuncta sint.

I. Membrana, quæ uasa umbilicalia extra uentrem inuoluit.

KKKK. Intestina fœtus.

LLL. Vasa umbilicalia à chorio ad fœtum extensa, & in modum funis longa, ac intorta.

M. Locus ubi rami uasorum umbilicalium in truncos collecti primum sunt.

NNNN. Ramus uenæ umbilicalis per carnosam placentam chorij sparsus.

OOOO. Ramus arteriæ umbilicalis.

PPPPP. Coniunctio ipsius uenæ & arteriæ umbilicalis per placentam disseminatæ.

QQQQ. Extrema ora uenarum, & arteriarum nmbilicalium desinentium in circumferentiam placentæ chorij.

RRR. Chorium.

a a a a. Vmbra, quam quatuor uasa umbilicalia in altum eleuata in subiectis partibus efficiunt.

TABV-

Tab. VII

TABVLÆ OCTAVAE EXPLANATIO.

IN hac nona tabula videtur fœtus fœmineus, cuius abdomine pariter discisso vterus, diductusque cruribus et vulua, hymen apparet.

A A A A. Cutis, musculi abdominis, et peritonæum crucis modo dissecta, & reflexa.

B. Cartilago Ensiformis.

C. Vena vmbilicalis abscissa.

D D. Gibba pars hepatis.

E. Rima in quam vmbilicalis vena se ingerit.

F F F F. Intestina.

G. Vteri fundus.

H. Vteri ceruix.

I. Vesica.

K. Vrachus.

L Vmbilicus.

M M. Ligamenta superiora vteri coxis annexa.

N N. Arteriæ duæ vmbilicales ab vmbilico resectæ.

O. Clitoris.

P P. Labra pudendi.

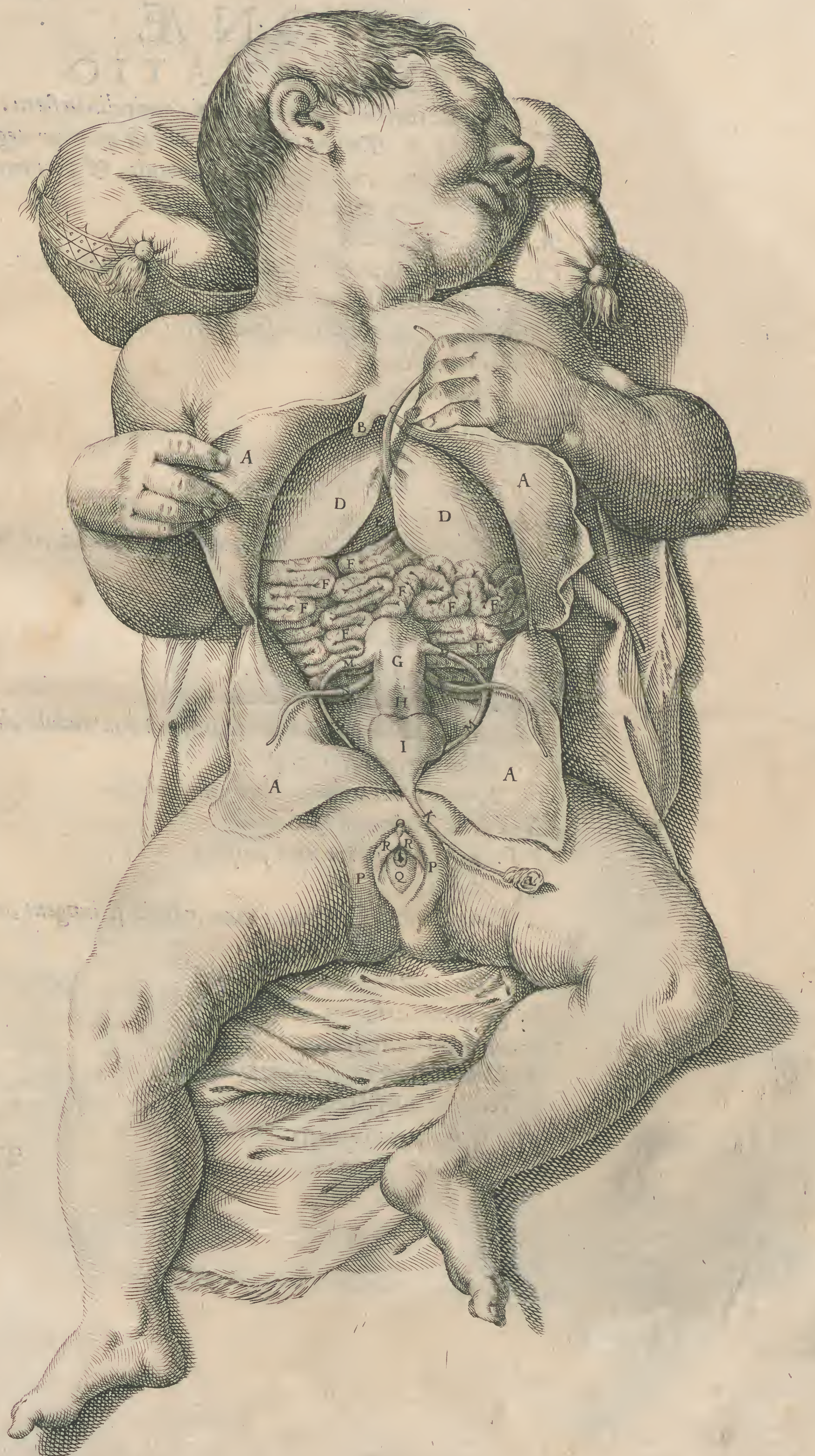
Q. Hymen membrana transuerse vuluam occupans, in medio perforata.

R R. Alæ seu pterygomata.

S. Foramen hymenis, per quod menstrua in adultis fluunt.

TABV-

Tab. VIII

TABVLAE NONÆ EXPLANATIO.

Figura hæc continet muliebria omnia genitalia in fœtu.

AAAA. Totum abdomen, hoc est quatuor tegumenta communia vnà cum musculis abdominis, & peritonæo crucis modo discissum, reflexumque.

B. Vena vmbilicalis.

CC. Rima hepatis quam vena vmbilicalis ingreditur.

DD. Sima pars hepatis.

E. Rima ad sima hepatis vsque pertingens.

F. Vesica fellis.

G. Dexter ren.

H. Ren sinister.

IIII. Vtriusque renis vreteres.

KK. Vena emulgens sinistra.

LL. Diuisio venæ emulgentis ante ingressum.

MM. Duæ venulæ, dextræ emulgentis venæ vicem in hoc corpore gerentes.

N. Arteria spermatica dextra.

O. Vena spermatica dextra.

QQQ. Truncus venæ cauæ.

RRR. Truncus arteriæ aortæ.

SS. Arteriæ iliacæ à quibus oriuntur arteriæ vmbilicales.

T. Alius ramus arteriæ aortæ.

V. Ramus arteriæ iliacæ ad vterum pergens.

XXXX. Arteriæ vmbilicales.

YY. Arteria spermatica sinistra.

Z. Uterus.

. Vena sinistra spermatica cum arteria se iungens, et ad sinistrum testem descendens.

aa. Duo testes.

b. Ceruix vteri.

cc. Ligamenta vteri.

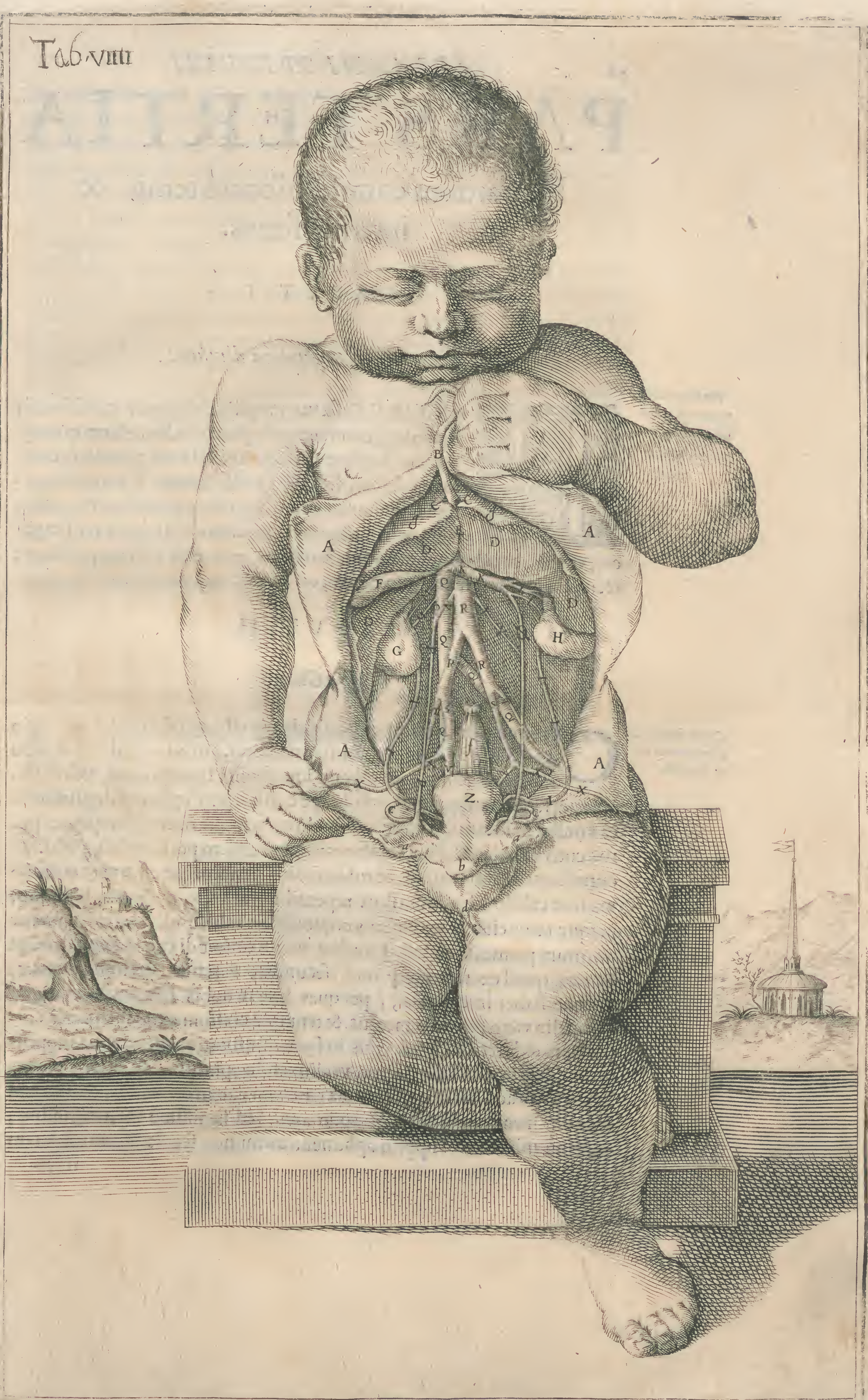
d. Vesica, & ex ea prodiens vrachus.

f. Rectum intestinum.

gg. Gibba pars hepatis.

TABV-

Tab. VIII

PARS TERTIA

De partibus communibus externis, & internis fœtus.

CAPVT I.

De partium communium diuisione.

Partium communium diuisio.

PARTIBVS fœtus proprijs diligenter consideratis succedunt communes inspiciendæ, hoc est, eæ, quas fętus cum homine perfectiore, vel natu grandiore communes habet, sed aliter conformatas. Harum aliæ externæ, & similares sunt, vt cutis; compositæ, vt oculus, mammillæ: aliæ internæ, atque etiam eę, vel simplices, vt ossa, cartilagines, membranæ ossibus annexæ; vel compositæ, vt iecur, cor, pulmo, intestinum cęcum, cerebrum, renes, vesica.

CAPVT II.

De Cute.

Cutis fœtus, ab adultorum cute diuersa.

CVtis inter externas primò inspicienda est, quòd sit colore quàm in perfectis rubicundior, substantia rarior, poris laxioribus, & tactu mollior. Etenim cuticula cuti superposita tenuissima est, & simplex, at in perfectis natuq; grandiorib. longè crassior, vt aliquando duplici tunica constare videatur, propter crassorum excrementorũ copiam, quę per poros cutis exhalãt, & frigus ambientis, quo eiusdem pori constringũtur. At cutis fœtus laxior, rarior, ac rubicundior, tenuiorque est, quia continuo madore calido, seu sudoribus tepentibus in vtero proluitur vndique, perque raros eius poros sanguis copiosus, ac rubicundior ad extremitates pororum permeare potest. Decebat autem eiusmodi cutem fœtui dare, vt corpus, quod excrementa primæ, secundæ, & tertiæ coctionis generat, viasque habet interclusas, (per quas hæc in nobis iam natis expurgari solent,) in vtero per cutis meatus, & tenue, & crassum excrementum è corpore amandaret. Ob talem cutis in fœtu constitutionem infantia proprijs quibusdam morbis corripitur, vt aliquando aphthis, hoc est oris vlceribus, à lacte acri, vel materia biliosa tenellam cutem oris erodente, quorum vlcerum mentionem fecit Hipp. in aph. Sed sæpissimè intertriginibus, quorum mirum est Hipp. in aph. mentionem non fecisse. Oriuntur autem inter-

Cur tenuis in fœtu cutis.

Morbi puerorum.

Sect. 3. aph. 24.

intertrigines modò in inguinibus, & plicis femorum, modò sub axillis, modò in ceruice, & collo, rariùs alijs in locis, quando Natura copiam materiæ biliosæ, quam per aliam viam, nempè per vrinam, & aluum expellere commodè non potest, ad glandulas sub axillis, vel inguine transmittit, vel ad collum ducit, vbi ob cutis tenuitatem facilè per poros laxiores expellit, non sinè cuticulæ ablatione primùm, deinde etiam vlcere, si negligenter infans à nutrice regatur. Veteres qui de regimine infantis scripserunt, atque etiam recentiores, siccis puluisculis, & adstringentibus eas curare suadent, nulla adhibita cautela, quæ mihi videtur summopere necessaria in infante educando ad sanitatem. Cùm enim scirem Naturam per motum criseos huiusmodi intertriginem moliri, expulsa materia ad partem minùs nobilem, curaui, docuique nutrices, ne inposterùm intertrigines obortas statim curarent siccis adstringentibus, & repellentibus medicamentis, sed sinerent manare ichorem per paucos dies, donec cessare fluxio materiæ ichorosæ incipiat, intereaque prohiberent, ne nimio dolore infantes vexarentur, ac nimia acrimonia, & longo tempore vlcera profunda fierent, imposito cerato ex oleo, & cera simplici, vel ablutione frequenti aquæ tepidæ, vel linteis subtilibus madefactis in oleo lini, & impositis, quibus effeci, vt infantes, neque epilepsia, neque conuulsione, neque febribus acutissimis, neque vllis alijs grauioribus morbis fuerint vnquam correpti.

Quomodo intertrigines curandæ.

CAPVT III.

De Mammillis.

Mammillæ quoque non sine ratione inspiciendæ sunt, tàm in masculeo, quàm in fœmineo fœtu: non enim figura, aut duritie, vel magnitudine differunt, sed venis, quas patentiores habent, virtuteque singulari, qua tertio, vel quarto die, postquam sugere incœperunt infantes fundere videntur, quod hactenus à doctissimis naturæ indagatoribus omissum est. Huius rei ratio est quòd non in omnibus infantibus id apparet, sed tãtùm in ijs, qui admodùm obesi sunt, & sanguinei, cæteris verò macilẽtioribus, vel nil, vel paucum ex vberibus manet. At obesis in tanta copia fluit, vt pressis papillis non secus atque nutrices procul eiaculentur ipsum lac, ac quotiescumque conglobatum est, vel coagulatum in apostema tendat. Iure igitur inquirendum qua vi id contingat, an à mammis lac generandi virtutem habentibus, an lac iam recenter suctum ad mammas illicò fluat, & per quos ductus, & in quem finem Natura lac in hac ætate generet. Sanè æstimãdum est, lac nequaquam valde alteratum, mutatumque in sanguinem, ne copia sua aggrauet naturales corporis facultates per insensibiles meatus, cùm totum corpus sit perspirabile, & maximè infantis recens nati, propter laxitatem, raritatemque partium, & venas patentiores, in mammillas propulsum fluere, vt co-

Cur fœtus lac in mammis habeat.

pia nutrimenti liberetur, neque mammillas vim generandi lac habere, quoniam omnium infantium mammillis hæc vis innata esse deberet, at macilentiores nullum lac generant, quòd sanguine, & nutrimento non abundent.

CAPVT IV.

De Oculis.

DE oculis infantium recens natorum quęritur, an distinctè videant à partu, quemadmodum nonnulla animalia distinctissime, veluti agnus. Quòd autem statim à partu videant, possumus experiri, si enim fœtui nuper nato ostendetur lumen, videbimus, quod habebit oculos in ipsum intentos, & sicuti mouetur lumen oculos quoque mouere videbimus. Signum satis manifestum, quod ipse videt. Sed vnum altero distinctiorem visum nanscisci credendum est, propter oculorum variantem temperiem, omnesque confusè, ac veluti per nebulam cuncta intueri, quòd imagines non benè discernantur propter humiditatem nimiam cerebri, nec bene recipiantur à pupilla propter summam oculorum, & pręcipuè corneæ ac aliarum pupillam constituentium partium humiditatem, quę cũ paulatim accrescente ętate mutetur ad temperamentum siccius, vel oculo perfecto magis proprium, in causa est, cur toties in infantia oculorum colores mutentur, & ex nigris flaui & cęsij fiant.

Cur infantes distinctè videre non possint.

CAPVT V.

De cæteris partibus compositis internis.

INter internas partes, compositæ priùs occurrunt, atque inter has omnia ferè viscera; & cerebrum cum intestino cæco, quorum quædam magnitudine sola differũt, vt iecur, cor, & intestinũ cęcum: quædam figura, vt renes: nonnulla vtroque modo, vt cerebrum, quod proportione corporis fœtus maius est, quàm in adultis, & duos ventriculos priores patentiores habet. Cæterum quemadmodum Natura tres partes principes, cor, iecur, cerebrum maiores fecit in fœtu, quam proportione corporis adultorum, sic etiam voluit esse magis sollicita de iecore quàm de alijs partibus. Quippè tàm magnum iecur fœtui dare voluit, vt vtrumque hypochōdrion sua mole occuparet. Nec immeritò, quoniam non modo partes totum corpus gubernantes validas habere decebat, sed robustissimam, ac validissimam, maximamque eam partem, per quam conueniebat, & cerebro, & cordi totoque corpori alimentum prębere, idque longè celeriùs, & copiosiùs quàm in adultis propter celerrimum, & maximè admirabile augmentum, quod non solum natura in fœtu adhuc in vtero contento machinatur, sed & infanti, statim ex vtero egresso. Videmus enim statim natum

Partes principes in fœtu magnæ.

natum infantem in tantam molem ſtatim excreſcere, & augeri, vt paucorum menſium ſpatio fiat duplo grandior, quod non contingit in natu maioribus, minùs in adultis, imò vnuſquiſque obſeruare poteſt pueros, quo ortui ſunt viciniores ætate, eo ſingulis annis grandiores euadere, vltra pueritiam progreſſos non ita valde, vti antea excreſcere.

Cerebrum autem, & cor iecore minora ſunt, quod ijſdem iecur materiam quoque ſubminiſtrare debeat copioſiſſimam, non ad augmentum nutrimentumque tantùm, verùm etiam ad animales, vitaleſque ſpiritus generandos. Sed & cerebrum corde eſt maius, comparatis vtriuſque partis magnitudinibus cum ijs, quæ ſunt in adultis, non quòd fœtus copioſioribus ſpiritibus egeat, quàm homo perfectior, ſed quòd cerebrum ex parte ſpermatica maximè conſletur, cuius copia in prima conformatione fœtus erat maxima, & hæc pars ſpermatica ad ampliandum ſe non multum admodum egeat alimẽto ſanguineo. Habet præterea cerebrum ventriculos duos priores, qua parte naſum ſpectant ita patulos, vt ad foramina ethmoidea peruij ſint, proculdubio ad purgandum cerebrum à pituitoſo excremento per nares commodiùs, quòd in humido cerebro copioſiſſimè in infantibus, & pueris generatur; & inde nobis innoteſcit ratio, cur nares infantium & puerorum plurimo ſemper muco ſtillent vſque ad octo, vel decem annos, rarò autem plures. Nam & in plurimis pueris aliarum verò ætatum paucis, ventriculi cerebri verſus nares ita ſunt patuli. Patet, & quòd aliqui non facilè purgentur per nares, cùm iam adoleuerint, eſſe rationem poſſe, quòd nimis clauſos habeant hoſce meatus. Datum eſt etiam à Natura fœtui, propter cerebri magnitudinem caput magnum: hæcque magnitudo peculiarem vſum obtinet ad faciliorem exitum fœtus ex vtero. Nam cùm hominis, veluti cęterorum animalium partus naturalis fiat in caput, decebat hominem grande caput habere, vt eius pondere, dum ſudoribus vel aquæ innatat in vtero, & ſe ad partum præparat, & circumuoluit, hæc pars priùs cæteris ima peteret ad collum ceruicis, deinde egreſſo capite, & ampliſſima pro cæteris partibus reddita via, reliquum corpus faciliùs ſequeretur. Alijs autem animalibus plurimis non contingit caput tàm magnum quàm homini, dum vtero geruntur, quod ea non vt homines conglobati in vtero geſtentur, & capite ad fundum matricis ſito, & remoto ab vteri ceruice, ſed quod eorum caput prope vteri os poſitum ſit, nec ſitus eorum ante partum, vt in homine tranſmutetur.

Cur pueri muco abundent.

Capitis magnitudo quę habeat vſum.

Pulmones rubicundi & ponderoſi in fœtu ſunt, propter alimentum, ſanguinem nimirum craſſum & copioſum, quem à vena caua per foramen in venali arteria, ad nutriendos pulmones, fundi diximus; in adultis verò leues, & ſubalbidi, quòd occęcato horum vaſorum foramine, paucus ac tenuis ſanguis ad pulmones permeet, admirabili naturæ prouidentia, quæ quo tempore quieſcebant pulmones ab officio ſpiritum, aeremue externum hauriendi, nutriri eos copioſiori & craſſo alimento voluit; vbi verò iam ad reſpirationem deſtinati ſunt in natis, vt facilior eſſet dilatatio,

Pulmones fœtus rubicundi & pōderoſi.

tatio,

tatio atque constrictio, pulmonum substantiam grauem & densam in leuiorem paulatim transmutauit, & alimentum leuius, ac spirituosius ob eam ipsis subministrari voluit. Hanc igitur ob causam substantia pulmonum fœtus grauis, densa, rubraque, in leuem, raram, atque subalbidam natis iam transmutatur. Atque hic mirari nos summopere cum Galeno oportet Naturam, quod cùm nos venam, vel arteriam aliquam magnam præcisam, aut maiori in parte amputatam nunquam, aut vix vllis medicamentis glutinare possimus, quòd sint spermaticæ partes. Natura trium, vel quatuor dierum spatio foramen, quod in vena caua est, & arteria venosa ita glutinet, vt primis quidem annis nil præterquam membrana, perfecto verò homine ne vestigium compareat. Sed arteriæ portionem, quæ arteriam magnam cum arteriali vena coniungit ita obliteret, cum cæteræ partes nato homine augeantur, & crescant, vt priùs quidem in funiculos mutetur, deinde, & hos quoque ne adesse quidem sinat.

Renum figura qualis.

Renibus quoque fœtus peculiaris figura est, quam Bartholomæus Eustachius glandulosam, instar pineæ nucis ex pluribus glandulis conglobatam rectè obseruauit. Sic & vesica duplo maior in fœtu apparet, quàm in adultis, in quibus cōtraria ratione ventriculus triplo minor: erat enim necesse, vt quæ pars copiosam humiditatem recipere debebat, ampliùs quoque spatium, in quo contineretur haberet. Cum autem fœtus nil per os humidi, quo ventriculum impleret, acciperet, copiam autem serosi humoris per venas vmbilicales vnà cum sanguine hauriret, eratque necesse hanc per renes in vesicam, & allantoidem deturbare, ideò voluit longè ampliorem vesicam stomacho esse.

Vesica, maior ventriculo in fœtu.

Inter intestina nullum aliud dissimile in fœtu à natu maioribus reperitur nisi cęcum, est enim longè grandius quàm in adultis, & eadem materia, quæ in ileo continetur repletum, ac idcirco circumplexans initium intestini coli. Et ratio magnitudinis est, quoniam fœtus in vtero conglobatus iacet, & pronus, ferè more quadrupedum & auium, quæ propterea cæcum intestinum amplum & longum adepta sunt, vt chylus, vel cibus, qui in intestinis tenuibus est, contineatur.

Intestinum cęcum in fœtu cur magnum.

CAPVT VI.

De Ossibus.

Ossa autem recens nati quantopere ab adultorum ossibus varient, tùm demùm cognoscimus, cùm ea cum adulti sceleto comparamus, & per singula membra. A capite igitur incipiamus, cuius ossa non modo figura, ac numero, & substantia, sed etiam connexione ab adultorum ossibus variant. Quippe connectuntur sibi mutuò ferè cuncta, & vbique laxa quadam harmonia, quæ in adultis sutura est, atque in quibusdam locis extrema ossium se nullo modo tangunt, vt in adultis per suturam, sed mediante membrana sibi adhærent, vt in basi, & vertice

Capitis ossa in fœtu quomodo coniungantur.

tice capitis apertissimè licet cernere. Quo enim loco sutura coronalis cum sagittali in adultis concurrunt, ossis vice, membrana quædam videtur forma triangulari, ob quam in infantibus recens natis motum cerebri super verticem percipimus, & oculis, & ad tactum, ideò hic locus à nonnullis palpitans vertex dictus est; ab Arist. ὀστέον ὑστερογενὲς; idest os vltimo genitum, non enim antequam loqui puer incipit, hic locus osseus prorsus euadit. In Gallia vulgò dicitur la fontanelle. Notandus diligenter hic locus ab ijs, qui medicam praxim exercent, quod quando infantes malo quodam corripiũtur, quod syriasim veteres dixere, Latini siderationem, quæ nil aliud est quam insignis cerebri, & meningium feruor cum febre continua ardenti, ad tantam caliditatem, & siccitatem cerebrum perueniat, vt teste Moschione eiusmodi occipitium (ita enim appellat sinciput) concauum fiat. Nam cum in infantia sinciput non sit osseum, sed membranosum, non mirum est, quod ab insigni siccitate contractum cauitatẽ monstret. Sed ad ossa pergamus, ex quibus sese nobis offert frontis os non vnicum, vt in adultis, sed in duas partes fissum, dextram nimirum, & sinistram, quæ sibi inuicem annectuntur per rimam, seu harmoniam, quæ à media parte suturæ coronalis, qua cum sagittali iungitur incipiens rectà per longitudinem faciei pergit ad narium radicem, qua frontis os terminatur. Sed & vlteriùs per nasi medium transiens ad extremitatem maxillæ superioris, ossa huius maxillæ diuidit in dextram, & sinistram partem, & tandem inferiorem quoque maxillam partitur in duas partes, quæ quidem harmonia vel fissura, tendente ad pubertatem homine, ita paulatim obliteratur, vt in adulto cranio non ampliùs compareat. Ossa autem sincipitis integra cernuntur, sed iuxta verticem, vbi membrana triangularis est, nõnihil sunt abbreuiata. In hisce ossibus nępè frontis & sincipitis, cùm in adultis sanguine extra venas, inter pericraneum & duram meringem, ex contusione vel lapsu fluente, celebris sit chyrurgia, qua, trepano dicto instrumento, perforatur cranium, vt sanguini ex proprijs conceptaculis fluxo detur exitus, notare debent chyrurgi, ne vel infantibus vel pueris tale remedij genus adhibeant: periculosum enim, propter ossium tenuitatem: nec necessarium quoniam Natura sanguinem extra venas effusum inter cranium, & duram matrem (nisi copia summopere abundet) per laxa spatia, quæ ossium coagmentationibus intercedunt, ossium cranij rimas ac meatus, porosque patulos cutis facilè discutiat, quodque ex lapsu difficillimè patiantur infantes vasorum ruptionem, propter cerebri & ossium molliciem, quæ ictui facilè cedit. Os occipitis, quod in adulto vnicum est, in infante nuper nato & fœtu ex quatuor partibus constat, quarum pars maxima triangularis est; vbi enim lambdoides sutura in adultis fines habet duorum veluti crurum, & additamenta incipiunt suturæ lambdoidis, rima per transuersum ab vna cruris suturæ huius extremitate ad alteram, eaque admodum laxa circumscribitur, & à reliquis tribus ossibus segregatur, quorum duo capitula occipitij continent, quas κορώνας Gal. appellauit qui-

Os vltimo genitum.

Infantes trepano tractari non debent.

bus primæ ceruicis vertebræ annectuntur, tertium verò, seu quarta pars occipitis est, quæ veluti additamentum sphenoidi ossi annectitur.

Hæc occipitis ossis in infantibus in multas partes diuisio efficit, vt crescente homine, atque vnico facto osse occipitis, vt plurimum, in nonnullis tamen subiectis ex pluribus quàm vno osse os occipitis constare videatur, & suturam lambdoidem plurimùm variare, ita vt consueto termino relicto, interdum per os occipitis excurrat, & peculiaribus suturis in nonnullas partes occipitis quoque os dirimat, ac si ex pluribus quàm vno osse constaret. Eadem hæc ossium in infantibus constitutio satis manifestat causam, ob quam pueri post partum per aliquot menses caput erigere nequeant, etiamsi habeant omnes illos musculos, quibus caput flectitur, & extenditur, ac circumagitur, omnes namque hi musculi annectuntur ossibus, quæ nondum sunt firmata. Ossa temporum in duas partes diuisa sunt, maior pars processum illum continet, qui alteram partem ossis iugalis constituit, & squamosis suturis, vel conglutinationibus, ossibus vtrinque sphenoidi & sincipitis committuntur. Ideoque squamosum os ea pars dicitur, & separatur per harmoniam ab osse petroso, quę minor est pars ossium temporum. Vbi quoque obseruandum est intra caluariam, os squamosum processum habere, quem temporum quartum nonnulli ex ordine enumerant, facilè, imò tantùm cultri acie à suo osse, cui adhæret, separabilem, cuius diuisionis rudimentum etiam in adultis sæpe apparet. Cæterum minor pars ossis temporum, quod petrosum appellari diximus, meatum habet auditorium in fœtu prorsus cartilagineum, osseum circulum intus habentem, cui tympanum alligatur, insuper & officula, stapedem, malleum & incudem, siccissima, ac duritie & magnitudine pari, vt in adultis; verùm mammillari processu, atque styloyde prorsus destituitur. Os ethmoides cartilagineum quoque est, in cuius medio, quòd cristatum est priùs osseum fieri à curiosis Anatomicis fuit obseruatum. Præclara quoque est ea obseruatio, quam Fallopius de sphenoide osse fœtus scribit, quæ ab alijs Anatomicis omissa est. Constare namque dicit hoc os ex quatuor partibus, atque eas sensim breui ita connasci, vt post septimum ab ortu mensem vix distinctè appareant. Prima pars huius ossis est, quæ sellam equinam dictam continet, secunda pars, quæ primæ copiosa cartilagine copulatur, ea est, cui visorij nerui simul copulati primò adhærent, atque disiũcti, dum oculos petunt foramina inurũt, allasque geminas possideat, dextram & sinistram rimã efficientes, quę maximè in intima oculi cauitate apparent, & transitum secundæ neruorum coniugationi, dum oculos petunt, atque aliquot alijs tertiæ, quartæ, atque octauæ propaginibus ministrant. In hac secunda parte (vt ait Fallopius) in pueris quamuis spongiosa sit, nulla adest cauitas aut sinus, vsque ad integrum annum, in adultis verò geminus reperitur, & satis amplus, qui post primum exactum annum fieri incipit, & pro ossium incremento magnus, aut paruus adest. Hic sinus vestitur tenuissima quadam

Cur sutura lambdoides sit varia.

Pueri statim nati cur caput erigere nequeant.

Meatus auditorius in fœtu cartilagineus.

dam

dam membrana, aut pellicula, veluti vestiuntur etiam cauitates geminæ, quæ in osse frontis, & malis contentæ sunt, quæque pariter in nuper natis caluarijs non reperiuntur; sed interea dum adolescunt ossa, fiunt. In hac eadem parte, qua respicit palatum, quidam clauus, seu palus osseus inest, cui affigitur os satis longum & latum, in ortu cartilagineum, vomeri, vel cultro potius in aratro vomer præeunti simile, quod (ab aliquot Anatomicis neglectum) magnam operam in distinguenda narium cauitate dextra, & sinistra præstat? Tertia, & quarta pars continet processus alatos, dextra dextrum, sinistra sinistrum, & quidquid inter illam rimam oblongam in oculorum cauitate positam, atque ossa temporum continetur. In dictis partibus etiam sunt illa foramina, per quæ minor propago quinti paris neruorum defertur ad temporum musculos, item maior portio tertij paris, & totum quartum par, & ramuli arteriæ soporalis per membranam duram distribuendi, feruntur. Colliguntur sibi inuicem hæ partes cartilagine, quæ in os euadens vnicum os efficit, quod à formæ varietate à Græcis meritò πολύμορφον appellatum fuit. In palato tres reperiuntur suturæ, præter enim illam communem in adultis, qua dextra palati pars à sinistra diuiditur, duæ sunt aliæ in vtraque parte, quæ ad vtrumque caninum dentem, à medio termino sexti ossis maxillæ superioris procedunt; vt hac ratione palatum ex sex ossibus constitutum esse videatur. Maxillam inferiorem duas partes continere, seu duo ossa propter harmoniam, quæ in infantibus per eius maxillæ medium excurrit, iam dictum est.

In palato infantis tres suturæ.

Dentes autem, vt vnicuique notum est in infantibus desunt, & post ortum generantur. In cauitatibus enim vtriusque maxillæ infantis, reperiuntur folliculi quidam membranosi, in quibus materiam quamdam mucosam cernere licet, quæ paulatim indurata, auctiorque reddita foras egreditur, & folliculum gingiuasque perforans, euadit candida squama, instar faui tenuis, & excauata. Bartholomæus Eustachius in lib. de dentibus, obseruauit, hanc cauitatem ad septennium, & plures etiam annos insigniter amplam perdurare, albo quodam humore refertam, qui procedente tempore durior factus, ossis naturam suscipit, & totam ferè cauitatem opplet, & inde fieri putat, vt dentes in adultis duplici substantia (quemadmodum arbores cortice, & medulla) constare videantur, externa nempe, tersa, densa & alba instar marmoris, atque interna subobscura, & nigricante. Dentis inferior pars in maxillis infantium recondita, etsi mollis appareat, durior tamen est ea parte, quæ extra gingiuas prorumpit, cui tantum in puncto adhærens facilè trahitur, & educitur: folliculus verò in perfecto dente veluti glutine, præsepiolis, ac gingiuis dentem alligat. Tanta igitur capitis infantium ab adultorum capitibus dissimilitudo, causam nobis reddit, ob quam in infantia, & pueritia toties facies humana mutatur; caput, modò oblongum, modò rotundum cernatur; modò depressum, modò acuminatum, præcipuè in nonnullis quando dentes eruperint, cur item in adultis apud varios populos

Quomodo dentes generentur.

Dentes duplici constant substantia.

pulos variæ capitum figuræ cernantur, prout tenella hæc infantium capita à nutricibus gubernantur. Nam Belgis, & Parisiensibus capita sunt oblonga, quoniam in cunis pueros super alterutrum tempus dormire matres sinunt, & capita ad frigus depellendum constringunt nonnullis tegumentis, quæ baginas vocant. Germani compresso capite donantur, ac lato, quod matres in cunis puerulos locent super dorsum, ac manibus, citra sæpe fasciarum vsum, lateribus cunarum alligent, ne in quatiendo è cunis excidant. In eruptione porrò dentium peculiaris ordo à Natura seruatur, ne omnes illicò emergant, aut molares ante caninos, aut incisores. Non enim conueniebat dentes omnes simul prodire, quòd cùm membranam perforent sensu præditam, nimis magnos dolores, inflãmationes, ac totius corporis perturbationes, febresque intollerabiles, excitassent, quodque non oportebat cibum solidum statim, ac vnoeodemque tempore tenero lacti assuetum puerum, assumere; sed paulatim cibo solidiori assuescere conueniebat, & propterea prius incisores, deinde molares produci voluit Natura, quòd vsu in mandendo cibum solidiorem incisores præcedant molares. Prioribus enim dentibus appræhendimus ac incidimus; deinde cum buccis & lingua ad latera in ore cibum præhensum, ac incisum protrudimus molaribus, vt eum in minimas partes confringant. Sed & in superiori maxilla, vt plurimùm in infantibus dentes priùs erumpunt, raiò in inferiori, quia papillis vberum superior maxilla magis atteritur ac proritatur, quàm inferior: gingiuis autem attritis faciliùs dentes erumpere argumento est dens lupi, vel apri, vel corallum, vel aliud quippiam durũ, quod pueris à collo suspenditur dentientibus, vt in manu teneant, & ori admoueant, quo atterant gingiuas, & sic facilitent ac accelerent dentium ortum. Arist. in lib. de hist. animal. scribit lac nutricum calidius citiùs dentes procreare, cuius rei duplex succurrit ratio. Prima. Quòd alimentum hoc; quo calidiùs est, eò citiùs per omnes corporis partes penetrando, alit partes solidas, hoc est, ossa & dentes. Secunda. Quòd cum infans lactat calidum lac calfacit gingiuas, & laxat membranas, sub quibus dentes latent. Cæterum ex hac dentium procreatione, quæ & paulatim fit, & ex ordine, docemur solo lacte pascendos esse pueros, vsquequo dentes anteriores producant, nec citiùs ablactandos, quàm omnes produxerint, ac prout multi dentes prodeunt, pro eo pueris solidiora alimenta esse præbenda. Quocirca lubet summam obstetricum & nutricum stultitiam reprehendere, quæ paucis post ortum, non dicam mensibus, sed etiam diebus, vnà cum lacte panem vino maceratum, vel panatellam infantibus præbent, cùm sic plurimas in tenello corpore generent cruditates, morbosque pariant sæpe perdifficiles, sæpissimè funestos. Noui olim Bononiæ Typographi vxorem, quæ cùm multos filios feliciter pareret, omnes incautè occidebat, quod cibum solidiorem, nempe panem cum vino maceratum suis infantibus nimis citò præberet, meminique cunctos hydrope cachexia, magnisque lienibus consumptos ante biennium fuisse. Quamobrem curandum est, vt filij solo la-

Cur variæ sint capitis figuræ.

Dentes cur simul omnes nõ oriantur.

Prius superiores dentes cur nascantur.

Lac calidiùs, citiùs dentes generat.

Quamdiu pueri solo lacte nutriendi.

lo la-

lo lacte vsque ad tempus dentitionis nutriantur, quantùm fieri potest primis mensibus; Hoc enim alimentum quam citissimè per totum corpus distribuitur, ac teneras quasque partes nutrit, ossa perficit, firmat, auget que velociter pro naturæ decreto primis mensibus.

Prosequamur deinceps differentiam reliquorum ossium capiti subiectorum. Os hyoides osseam basim habet, cornua verò sunt cartilaginea; quia basi hyoidis firmatur lingua ad deglutitionem, quę in lactando pueris erat maxime necessaria, cornibus verò vocis modulatio perficitur, quam antequam solidiora vel ossea euadant, formare recens natus homo nequit. Vertebræ omnes non sunt vnicum os, vt in adultis, singulæ, sed ex pluribus ossibus constant. Obseruauit aliquando Fallopius, primam vertebam colli ex quinque partibus constare, reliquæ omnes vertebræ tùm ceruicis, tùm dorsi & lumborum vsque ad os cocygis, in tres partes diuisæ sunt; præter ceruicis secundam, quæ cum odontoide epiphisi in quatuor portiones diuisa est. In cæteris nàq; pars prima est vertebræ corpus, reliquæ duæ continent foramina in lateribus, & processus cartilagineos. Carent autem omnes processu, quem spinam vocant Anatomici; vnde fit, vt dum infans est homo, vel puellus in posteriorem partem mirabiliter flecti possit, ita vt occiput calcaneo tangere queat. Quocirca non sunt mirandi funambulorum, agyrtarum, & circumforaneorum monstrifici flexus in omnem partem, saltusque formidabiles. Hi enim scientes hanc infantium dorsi constitutionem, à teneris asuescunt facilè flectere in omnem partem tenellos puerorum artus absque dolore, sed maximè ad posteriorem, qua consuetudine vertebrarum iste processus paulatim succrescit decurtatus, vel obtusus, acumine suo recto, aut caput versus tendente. Scapularum ossa processum ancyroidem cartilagineum habent, oraque basis cartilaginea, & angulum inferiorem basis multò maiori quàm in adultis cartilagine præditum. Superior quoque scapulæ processus appendice sua caret, quæ cum sensim succrescat in pueris ex plurimis officulis conformatur, cartilaginis interuentu coalescentibus, vt Vesalius annotauit. Sternon os ex multis constat ossibus à se inuicem separatis: maximum os idest, quod primarum costarum cartilaginibus est viciniùs, minus huic est subiectum; deinceps reliqua, quò magis xyphoidi cartilagini sunt viciniora eò minora. Eiusmodi ossa in pueris vsque ad septem annos diuisa sunt, paulatimque grandescunt & solida fiunt, sed priùs ea, quæ nunc sunt maiora, deinde minora. Artus denique nempe brachia & crura, articulis, extremitatibus, seu appendicibus ossium carent & destituuntur, manifestiùs autem humerus, cubitus, manus articuli, coxæ, femoris, genus seu tibiæ, & pedis: obscuriùs verò, quod exiguas habent appendices, metacarpij cum ossibus carpij, & pedij, seu tarsi cum ossibus metatarsi: & ossa digitorum, quod careant appendicibus laxa compagine, eaque membranosa hærent. Hinc patet causa cur pueri non statim ab ortu saltent, vel ambulent, vel repant in terram sicuti agni, vituli, vel catuli. Cunctis enim his animalibus articuli & ossa conformata sunt

Cur pueri post ortum non loquantur.

Vertebræ puerorum spina carent.

Pueri cur possint in posteriorem partem se flectere.

Pueri carēt articulis.

Cur pueri post ortū ambulare non possint.

anteqnam in lucem prodeant; at homo ossa cuncta imperfecta obtinet dum nascitur, nulloque modo articulatè prodit. Carpi, & tarsi ossa omnino cartilaginea sunt, præter os calcis, in cuius medio quid ossei apparet. Octauum corpi os vltimum omnium osseam acquirit substantiam, quod os Gal. ἀνώνυμον appellauit, idest, innominatum; Celso verò os coxæ dicitur. Constat autem ex tribus ossibus, nempe osse ilij, coxendicis, & pubis, cum tamen in adultis vnicum sit os, cognosciturque inde causa, ob quam hoc os, quod in adultis vnicum est, ab Anatomicis in tres partes (proprijs iam dictis nominibus nobilitatas) diuidatur. Non enim in infantibus, & fœtu tantùm, sed etiam in pueris vsque ad septem annos eiusmodi os in tres partes separari potest: at in infante amplioribus interuallis, quàm in puero distinguuntur. Iam satis ni fallor explicaui hanc ossium infantium, & fetuum imperfectam constructionem; cui triplex subiungenda est ratio; vna situs fœtus in vtero, altera partus facilitas, tertia hominis imperfectio. Dico primum situm in vtero causam esse, ob quam in fœtu humano ossa imperfecta à summo rerum opifice creata sunt. Nam aliter in vtero humanus fetus situs est, quàm ceterorum animalium. Horum namque fetus capite semper vteri orificium, per quod exituri sunt spectant, nec aliter situm mutant: at homo in matris vtero contra capite ab vteri orificio auersus spectatur, & octauo mense, vel paucis diebus ante partum situm mutat capite deorsum ad vteri orificinum declinans, quæ quidem mutatio situs non poterat fieri, nisi cum maximo dolore matris, ruptione membranarum chorij, & vitæ discrimine, si ossibus perfectis homo esset in vtero. Præterea cùm animalia expansa in vtero sint, propter vteri oblongam formam, & ampla cornua; homo verò in vnum suis articulis conglobatus, ob rotundam vteri internam capacitatem non poterat in globum flecti totum corpus, nec in omnem partem se mouere in vtero, si ossa articulis, vti in adultis, donata fuissent. Iam quoque, & partus facilitas, commoditasque fecit hanc ossium imperfectionem. Nam cùm in partu exire oporteret per angustum vteri foramem tanta moles, & caput eius prius prodire, id ex pluribus ossibus conformauit, laxis suturis, & membranosis nexibus sibi inuicem adhærentibus, vt hac ratione totum caput, quod amplissima pars est in fastigium, & oblongam formam comprimi posset, ad faciliorem exitum. Idcirco erat quoque necessariũ, vt neque humeri articuli, neque coxæ perfecti essent. Nam humerorum, & articulorum coxę latitudo, commodiori partui, propter latas eminentias, prorsus restitissent. Tertia causa cur ossa in puero sint imperfecta iam dixi, quod sit hominis imperfectio. Posset tamẽ aliquis me redarguere, cùm à magnis naturæ indagatoribus statutum sit, Naturam nil magis expetere, quàm cuiusque rei perfectionem. Dico tamen imperfectiorem ceteris animalibus Deum hominem creasse, vt omnium fieret perfectissimus, quod & in nostro sexu obseruare licet. Nam mas inter homines vt fęmina fieret perfectior sapientia, & omnibus membris fortior, à fœmina imperfectiori in tenella ætate, in loquendo expe-

Cur puerorum ossa non perficiã tur in vtero.

Secunda causa.

Tertia causa.

Fœmina mare perfectior nascitur.

expeditiùs,in gignendo ſemen citiùs,& alias corporis actiones peragẽdo vincitur. Sic homo,vt omnium animalium fieret perfectiſſimum,naſcitur imperfectus. Ambulandi enim, & prehendendi quippiam manu impotens eſt, præter eiulatum nullam vocem edit,& cùm multa animalia ſtatim nata herbam commedant, vel fœnum, vel grana tritici & milij, vt volucres: homo præter lac nil aſſumere, nil deglutire poteſt. At oportebat hominem ita naſci, vt eſſet rationis, omniumque diſciplinarum capax, & aptus ad docendum: ideoque matris induſtria, loquendi & ambulandi promptitudo, & paulatim ipſa ratio infunduntur; deinde creſcente ingenio ſapientiæ, artes & ſcientiæ variæ à præceptoribus hauriuntur, quæ cuncta non fuiſſent tàm egregiè conſecuta, ſi ſine auxilio illicò, more animalium,poſt partum ambulare potuiſſet. Propterea vnicuique obſeruare licet,infantes, quò frequentiùs eos matres alloquuntur, eò citiùs & expeditiùs loqui incipere,& quo ſępiùs cum pluribus hominibus verſantur, aut eos loquentes audiunt, eò & mores eorum varios, & loquendi modos faciliùs addiſcere. Itaque ad educandos infantes diligenter præcipiunt ſapientes viri, vt nutrices eligantur non taciturnę, vel ſtultæ, vel prauorum morum; ſed quæ expeditè prudenterque loquantur,& bonis moribus ſint præditę.

Porrò propter hanc eandem oſſium diſſolutam connexionem & imperfectionem,cõſuetudo inualuit in omni terrarum regione,pręterquam Scytharum Nomadum, vt ſcribit Hipp.infantes ſtatim natos faſcijs ligari per annum vnum vel alterum, non tantùm, ne lata fiant corpora, & fluida, veluti Nomadum(quos Tartaros hodie vocant) verùm etiam, vt oſſa paulatim corroborentur, & ipſis articuli adnaſcantur. At quòd in faſciendo infantes obſtetricum, & nutricum non modica requiratur peritia, ne vel pedes ligent faſcijs, vel brachia contorqueant, vt vacci, & valgi cruribus impoſterum euadant, brachijſque mutili,vel claudi cruribus,docet hæc Anatome,quæ etiam ſimiliter demonſtrat ſępe euenire,vt claudicent impoſterum quando ante debitam oſſium conſolidationem matres, vel nutrices, vt ſe ab onere geſtandi pueros quam citiſſimè liberent, poſt ſex vel ſeptem menſes docent infantes ambulare, vel pedibus ſe firmare. Propterea ſi mater, vel nutrix ſcire cupiat tempus, quò ambulatio docenda eſt, triplici modo hoc docebo. Primò ſi ea parte cranij, qua caput apertum eſſe ſolet, ac ſola membrana loco oſſis velatum videtur, percipiatur cerebrum vix ampliùs pulſare. Signum enim eſt, quòd ſi hoc os,quod vltimò generatur,natum fuerit,reliqua oſſa cum ſuis articulis iam eſſe firmata ſatis ad principium ambulationis. Secundò ſi faſcijs exutus infans, pedibus inſiſtere poteſt. Tertiò ſi cum poſt tres quatuorue menſes manus à faſcijs liberentur, infantes brachia & manus benè moueant, & firmiter manu teneant. Semper enim contingit, vt quo tempore brachiorum oſſa perficiuntur,etiam perficiantur, & crurum,& aliorum,niſi aliquo fortaſſis naturæ impedimento, aliquod os à prima conformatione debiliter ſit formatum. Nam apud Foreſtum legi aliquando

infantem natum brachio vno exosse, altero verò osse prædito, atque hunc, admotis plagulis, & fascijs constrictis, vt in fracturis fieri solet, sanitati restitutum, admirantibus cunctis medicis, & chirurgis, qui hanc curationem audierant, vel viderant, quod os generaretur, vbi numquam erat conspectum. Nesciebant autem isti in cunctis nuper natis puerulis quædam plus ossis in membris, ac perfectiùs, quędam verò minùs habere, cunctisque ferè apophyses, & articulos deesse, qui deinceps ætate succrescere, ac indurari consueuerunt. Rursus ex hac ossium conformatione quomodo infantes fascijs ligati sint in cunis collocandi docetur. Non enim in latus, vt adulti vel pueri, sed dorso incumbere sinendi sunt, capite nonnihil eleuato, vt è naribus, & ore pituita profluat, quod vt fiat cōmodiùs nonnulli caput leuiter in alterutrum latus declinant. Cæterum quoniam cōstat ex his, quæ diximus, satis infirmas partes infantum infirmas edere actiones, respectu adultorum, vt oculum infirmum infirmam visionem, quęrere quispiam meritò potest, quamobrem, cùm ossa puerorū minùs robusta sint, nihilominus citiùs, celeriusque ambulent, quàm viri. Videtur enim celeritas motus, ad demonstrandum cuiusque partis robur conferre, & propterea crura esse robustiora puerorum, quàm adultorum dicenda, quod Anatomiæ repugnat. Ad hanc dubitationem dico, celeritatem ambulandi in pueris procedere à debilitate crurum. Cùm enim ambulatio fiat vnius cruris translatione, & alterius pedis firmatione, fit, vt cùm propter ossium, & articulorum imbecillitatem, non bene firmari pes possit, ac diu, donec alter sensim transferatur, cogitur pes, qui transfertur pedi firmato quàm citissimè auxiliari, quod nequeat diutiùs totum corporis pondus sustinere; idcirco homo, quo ætate fit prouectior, eò tardiore gradu procedit, ad sua munera obeunda, quò verò infantiæ aut pueritiæ vicinior, eò celeriori cursu suas res peragit. Est etiam notabilis omninò ossis coxendicis, vel eius articuli imperfectio ijs, qui ad infantes, vel herniosos puerulos accersuntur, ne vel ferreos cingulos, quibus omentum, vel intestinum, quod in scrotum incidit, prohibere solemus, ne ex abdomine prolabatur in scrotum, ijs præscribant, vel cingulos duros, eosque fortiter stringant, nondum septimum annum attingentibus; metuendum enim est ne à duro, & cōstricto subcingulo ita coarctata hæc ossa reddātur in suo augmento, vt propter horum ossium angustiam inferius corpus indecorum euadat. Quærat autem quispiam vltimo loco, quomodo ossa seu eorū extremitates, quæ desiderantur in infantibus paulatim perficiantur, vel succrescant. Nonnulli existimarunt eam, quæ ossa ossibus annectit membranā in os verti, & antequam in os vertatur in nonnullis partibus verti in cartilaginem, quod falsum est. Si enim ex membrana duriore facta os fieret, proculdubio non pars aliqua membranæ, sed tota simul mutaretur in duriorem substantiam, nempe cartilaginem priùs, cuius natura media est, inter os, & duram membranam, quod non ita apparet. Nam ossium omnium eadē generatio non est: etenim processus inferni femoris tibiæ, & fibulæ, & cubiti duo, qui trochlea obuoluuntur, priùs toti gi-

Quomodo infantes in cunis locandi.

Celeritas ambulandi in pueris à debilitate prouenit.

Ferreum cingulum in pueris herniosis malū.

Quomodo generentur ossa in fœtu post ortū.

gnuntur cartilaginei antequam ossei euadant: alia vero ossa perfectionem suarum extremitatum acquirunt per appositionem, vt superiùs in capite, vbi fit concursus futuræ coronalis, & sagittalis membranosus. Non enim illico membrana in os tota mutatur, vti hactenus existimarunt Anatomici, sed paulatim materia alimentalis, quæ in os vertitur apponitur ossium sincipitis, & frontis extremitatibus tamdiu, donec omnes fines per suturæ medium coeant, eò penè modo, quo glacies concrescit in aquæ superficie. Fiunt namque prius tenuia veluti stamina seu filamenta circa oras fluuij, vel vasis aquam continentis, deinde his alia glacies accrescit, & sic tandem aquæ tota superficies congelascit. In calcis osse quamuis in superficie cartilagineum appareat, antequam ex membrana os fiat, in medio quid osseum iacit fundamentum, ex quo per appositionem calcis os paulatim grandescens conformatur.

Auctoris opinio de generatione ossium.

CAPVT VII.

De Partus tempore, modo & causa.

AD formati fœtus exactiorem cognitionem scire etiam necesse plurimis videtur partus tempus, modum, & causam, quibus ego quoque non reclamabo, præsertim cum videam hanc disputationem, non tantùm medicinæ studiosis vtilem fore, sed etiam legum peritis. Cùm enim legibus eorum imperatorijs rectè sit, propter summam Hipp. nostri autoritatem, sancitum, septimo mense natos fœtus vitales esse legitimosque censeri debere, non secus atque eos, qui octauo, nono, decimoque mense nascuntur; tum noscere quoque debent etiam vltra prænominatos menses, nempe vndecimo, duodecimo, decimotertio, ac decimoquarto legitimè nasci posse, Vlpianumque repræhendendum, qui post decimum mensem editum nullum ad legitimam hæreditatem admisit. Nam vt ea prætereaam, quæ à veteribus, recentioribusque adducuntur, olim noui hominem, qui tabellarium agebat, in Belgio, litterasque ferrebat ex Zelandia in Batauiam, Vrbis. Medioburgensis testimonio publico omnibus commonstrasse, se sexti mensis initio editum, corpore exiguum, ac viribus ita debilem, & ossibus infirmum, vt mater coacta fuerit per tres menses in sinu, ac inter vbera gossipio circumductum ad frigora fouere, donec robur acquisiuerat, quò posset fascijs circumligari, erat autem hic homo dimidius pumilio quadraginta annorum. Atque nuper, ne ab externis repetam exempla, neve historias recitem, quibus Schenchius probauit duodecimo, decimotertio, decimoquarto, & decimoquinto mense gestari posse, in manu scriptis obseruationibus legi, Bellocatum hic Patauij excellentissimum medicum aliquoties enarrasse discipulis suis in lectionibus, sororem eruditissimi viri Buccellæ Patauini per menses sexdecim vterum gestasse, & cum molam omnes eam in vtero habere suspicarétur, peperisse filium optimè formatum. Cum igitur tam va-

Vlpianus reprehendendus.

Fœtus sexto mése natus vitalis.

Mulier quæ per sexdecim menses vterum gestauit.

rium, incertumque sit pariendi tempus inquirenda causa, quam videntur hactenus omnes docti viri, vel omisisse, vel satis ieiunè, obscureue inuestigasse ac tradidisse. Etenim existimarunt nonnulli, quod homo non haberet ad coitum designatum tempus, multiplici victus ratione vteretur, phantasiæ & pathematum varijs alterationibus obnoxius esset omni hora, & propterea in certo tẽpore pareret. Sed hæ omnes causæ nimis sunt remotæ, quæro ego aliquam proximiorem. Hæc nulla alia esse potest, quàm maturatio & perfectio fœtus, quæ fit in vtero incerto tempore, & varijs interdum mensibus, ob facultates corpus fœtus gubernantes, vel debiliores, vel robustiores. Facultas autem debilis vel robusta fit vel per se, ex semine nempe, cui inhæret tamquam suo principio, vel debilis validaue fit ex accidenti, nempe apti alimenti penuria, ob quam nequeunt ossa firmari, corroborari spiritales animalesque partes, adeò, vt debito tempore, cum in lucem prodire debet fętus, neque flectere mouereque se in vtero, neque lac sugere, aut spiritum ore naribusque ducere queat. Contingit autem hæc penuria alimenti, vel matris vitio, nempe morbo, inedia aliaue causa externa, vel fœtus ægritudine, quam sibi prauo matris alimento, vel copioso nimium acquisiuit. Nam plurimis quoque morbis in vtero matris fœtus corripi, & veterum autoritate didicimus, & nuper fœtuum dissectione scimus. Quod si in nobis iam natis videamus sæpe ęgrum corpusculum parum, interdum verò nil augeri, præsertim si diuturno malo fuerit conflictatum, nisi vires recolligat, nonne similiter nobis licebit opinari, fœtui ob morbum posse differri maturationis suæ tempus, & exitus ex vtero vsque, quo debitam, confirmatis facultatibus, particulas quasque corporis gubernantibus, perfectionem acquisiuerit. Videmus eos, quibus corporis potentiæ robustiores sunt citiùs quoque perfici, ac nasci; septimoque mense natos fœtus plerumque mares esse, feminas raro, minusque vitales. Præterea cernere licet in pomiferis, aut alterius generis arboribus, non omnes eos fructus, qui vno eodemque tempore florebant, veris initio illicò cunctos simul maturescere ac decidere; sed aliquot, vel solis calore priuatos, vel ventis aquilonaribus expositos, vel grandine & nebula lęsos, vel facultate attrahendi, & concoquendi sibi alimentum languidos diu adhuc arboribus post alios hærere, donec maturentur. Quocirca existimandum est maturationis tarditatem vel celeritatem, partum accelerare vel tardare: causamque quod fœtus in lucem prodeat, non esse eius magnitudinem, aut inopiam alimenti, vt veteres nonnulli somniarunt, sed ipsam perfectionem, seu maturationem fœtus, quæ præsertim circa partes spiritales, & naturales talis est, vt in lucem prodiens naribus, & ore spiritum trahere, & lac ex matris vberibus sugere queat. Nam videmus multas matres sępe minimos fętus parere, & tamen magnum incrementum corporis crescente ętate acquirere, aliquando maximos fœtus parere, & gemellos, deinde post partum, & gemellos, & paruos, & magnos fœtus solo lacte, quod in vberibus generatur nutrire, non dicam per mensem vnum vel alterum, sed

Nonnullorum opiuio de incerto tempore partus.

Auctoris opinio de incerto partus tempore.

Fœtus morbis in vtero varijs laborare potest.

etiam

etiam per annum ferè integrum; Quod non contingeret si mulier pareret, vel fœtus ex vtero exiret ob magnitudinem corporis, & penuriam alimenti. Nam ille sanguis, qui fluit tanta copia post partum ad vbera, nonne ad vterum fluere quoque poterat ad nutriendum amplius fœtum? Porrò qui superius causam incerti partus hominis retulerunt in coitus incerta tempora, varias victus rationes, phantasias, & varios animi affectus, hac opinione decepti sunt, quod putarent alia animalia quadrupeda, viuipara, & quæ vnum, vel alterum tantum pariunt fœtum, vt ęquam, elephantem, vaccam, asinam, certo tempore parere, equam vno, elephantem secundo anno, atque hoc esse pręfinitum ipsis tempus pariendi, quod falsum esse ratio & autoritates ostendunt. Etenim tarditatis & celeritatis partus eandem causam hæc animalia habere possunt cum homine communem. Ideoque Absyrtus veterinarius præstantissimus etsi equam vndecim mensium curriculo decemque dierum vterum gerere scribat, Varro tamen lib. de re rustica inquit, duodecimo mense, die decimo nasci, quæ post id tempus nascuntur, ferè inutilia & vitiosa existere: sic Aristoteles Elephantem biennio vterum gerere scripsit. At Strabo, Diodorus Siculus, Arrianus in indicis menses, vt minimum sexdecim, vt plurimum octodecim.

PERILLVSTRI D.D. GVLIELMO SOHIERO AMICO SVO VENETIAS.

An animal sine corde viuere possit.

IN cæna nudius quartus nobiscum ita locutus es mi Sohiere. Quæ ista est tam diligens eruditorum virorum commemoratio? Quæ digna vel Ciceronis commentarijs historia, vt bouem sine corde vixisse narrent? Subiunxi ego quod inferre volebas, potestne bos excors viuere? Proh hominum fidem. Potest ne inquam bos excors viuere. Adferat quisque quod velit imolante Caio Cæsare in tauri opimi extis cor non fuisse; adiungat etiam in ijs animalibus, quæ exanguia sunt cor non inueniri: nunquam tamen mihi persuadebit cor vlli animalium quod sanguinem habet vnquam defuisse. Magna inquies Caij Cæsaris auctoritas, magnumque testimonium. Dic igitur sodes, inquis, quo auolauit? quis id dum mactaretur abstulit? quis dum imolaretur eripuit aut arte furatus est? an larium, aut deorum aliquis, quos ipse imperator tunc temporis coluit, id ipsum eripuit, aut cor aliquo morbo consumptum ante mactationem opinari licebit? Nullo modo inquam, sed copiosa pinguedine sua in tauri visceribus ita fuisse occultatum, vt omnino exta imolanti Cæsari non diligenter velut Anatomico perscrutanti non comparuerit: præsertim cum animalia sanguinea quò pinguiora sunt eo quoque minus hoc viscus habeant. Neque id tibi mirum videri debet cor in pinguibus animalibus latere posse: Annis enim superioribus, plurimis in Theatro Anatomico monstraui, cor struthiocameli tanta pinguedine obsitum, vt facilè Anatomæ minus perito imperatori fidem facere potuisset etiam huic aui cor defuisse. Tanta enim est ad vitam animalium sanguineorum cordis necessitas, vt peripateticorum Princeps etiam ijs quæ sanguine carent, cordi proportione respondentem partem assignarit. Cor esse in omnibus, quæ id habent, quod vltimo moriatur, experientia quotidiana monstrat in omni animali corde vulnerato profundè vel ablato mortem illicò consequi. Quapropter vt mundum sine sole constituere naturæ non licet: sic animal quod sanguineum est sine corde formari non potest. Quod clarius cognosces, si mecum actionem propriam cordis, quam aliquando in publica anatome auditoribus proposui, tecum repetes.

Vale Patauij 17. Iunij 1622.

EPISTOLA SECVNDA

EIDEM VENETIAS.

An cor Germanici Cæsaris Cremari non potuerit, & cur.
Morbo cardiaco & veneno interempti signa.

QVoties Vitas Cæsarum perlegis, quas Caius Suetonius edidit, toties scribis te admirari ea, quæ scripsit de Cęsaris Germanici morte, scilicet eius cor (cum corpus de more Veterum post obitum cremaretur) comburi non potuisse. Ego profectò vt verum fatear, sæpius de veritate huius historiæ dubitaui, cùm viderem cor non ex alijs constare partibus, quàm ijs, quæ cremari possunt, carnibus nempe, venis, arterijs, membranis, pinguedineque; sed cum ego quoque in alios grauissimos auctores incidissem, Caium Plinium qui lib. xi. cap. xxxvii. naturalis historiæ, cor Germanici Cæsaris cremari non potuisse testatus est: & in Iacobum Thuanum nostri temporis nobilem historicum referentem in bello, quod Heluetij inter sese gesserunt pro religionum mutatione, Tigurinis victis, Zuinglium quendam fortiter pugnantem in primis ordinibus occubuisse: religioni, vt ipse ait, tributum à Tigurinis & quì cum illis stabant, quod cadauere flammis ab hostibus tradito cor exuri non potuerit: Ad causam aliquam, quam petis potius confugere fui coactus, præsertim cum veterum nonnulli & recentiorum expostulasse eam, & inuenisse viderentur; Etenim Plinius ad duas causas videtur retulisse, quod cor Germanici Cæsaris cremari non potuerit. Nempe vel ad morbum, vel ad venenum. Negatur inquit, cremari posse ijs qui cardiaco morbo obierint. Negatur, & veneno interemptis. Certè extat Oratio Vitelli, qua reum Pisonem eius sceleris coarguit, hoc vsus argumento: palamque testatus non potuisse ob venenum cor Germanici Cæsaris cremari. Contra genere morbi defensus est Piso. Recentiores nonnulli id cordium proprietati adscripserunt, cum constet in quibusdam corporibus humanis partem esse quamdam, in quam nil ignis possit: sicuti de maiori dextri pedis articulo Pyrri Epirrotarum regis memoriæ est proditum, qui corpore rogo de more absumpto vnà cremari non potuit. Ego verò hic operę pretium duco istas Plinij causas curiosiùs explicare, & indagare an morbus cardiacus aut venenum ignis vim in corde tollere possit, aut eius substantiam mutare. Sanè prius est explicanda oratio vt ea debeat intelligi. Equidem existimo temporis tractu horum virorum corda cremari potuisse, sed longè diutius quàm aliàs solet igni restitisse, ac sic superstitiosè id fuisse animaduersum, aut hyperbolicè à nostris maioribus enarratum. Ita quoque de Salamandra creditum fuit, canente Q. Sereno.

Seu Salamandra potens nullisque obnoxia flammis.

At Aristoteles Salamandram per ignem ingredi non ex visu, sed ex auditu prodidit, vt & Dioscorides, proculdubio quod cæteris animalibus magis igni resisteret. Imo si tantum ignis apponas, aut carbonum accensorum, quantum satis est ad comburendam, & enecandam lacertam communem, vel grandiorem Serpentem, videbimus ei vix quidquam noxæ accidere, sed ignem potius extingui: sed si plures carbones accensi addantur, fiatque magna flamma etiam Salamandram comburi. Hoc quotidie obseruare vnicuique est commodum. Idcirco Galenus 4. de compos. medicam. secundum loca cinerem Salamandræ præscribit in medicamentis: & lib. de simp. medicam. facult; Salamandram combustam. Sunt itaque de corde incombustibili vt de Salamandra hyperbolicè scripta. Quapropter inquirendum, quomodo cardiaco morbo & veneno potuerit cor Cæsaris Germanici diutiùs quàm alia corda igni resistere. Ego existimo copiam sanguinis, præcipuè viscidi lenti mucosique & crudi id posse efficere quotiescunque nimio opplentur sinus cordis tàm dexter quàm sinister. Nam si inspicias modum quo cadauera cremantur id planè reddetur probabilius. Etenim quando primùm omnes partes vruntur, externæ prius cremantur inde internę. Itaque si plenũ id sanguine sit præsertim viscido, mirum esse nõ debet quod diu igni resistat. Inde patet causa cur à morbo cardico mortuorũ cor non tàm cito, quàm aliorum conburatur, in eo enim morbo sanguis externas partes relinquens ad interiora repit, & maximè ad cor. Quod facilè eo probatur, quia exteriores partes in eo frigeant, interiores caleant, pulsus quoque ijs sint parui vermiculantes, priusquam adueniat passio etiam intercepti. Præ copia enim sanguinis in sinubus cordis contenti non potest cor commodè systolæ, & diastolæ motu cieri, ita contingit suffocari ęgros, repenteque mori, nisi ipsis sanguinis missione succurratur. Notæ sunt historiæ ab hoc affectu mortuorum, quem cardiacam syncopen nonnulli appellauerunt, in quibus venæ cauæ & arteriæ magnæ truncus sanguine concreto plenus fuit, qui aliàs in mortuis concrescere non solet. Ex ijs enim incisis oblonga sanguinis coagulati pars vnita extrahebatur. Porrò fluit hic sanguis ad cor, & cordis vicinas partes, vel quia impellitur, aut à frigidis assumptis, aquæ videlicet frigidæ potu (à quo non pauci post valida exercitia, vel aliunde calefacto corpore derepente sunt extincti) aut ab exterius admotis, vt quando menstruata mulier balneum aquæ frigidæ estatis tempore ingreditur. Congelatur verò in vasis, vel quia crassus est, viscidus, lentus, melancholicus; vel quia sit supra modum refrigeratus ab internis & externis. Venena quoque id faciunt; vt ob hanc causam non fuerit à ratione alienum, quod de Pisone suspicabantur, eum Cæsarem Germanicum veneno sustulisse, contingit enim id quoties spiritus & sanguis in arterijs & venis refrigerantur, & ingens eius copia vas vtrunque implet. His igitur de causis fieri potuit, quod cor nõnullorum difficulter potuerit cremari. Istis etiam adiungam signa, per quæ medicus cognosce-

re po-

re poterit an quì mortuus eſt à ſanguine concreto in venis, propter venenum ſit mortuus, an propter morbum. Venenum quod cito hominem de medio tollit, profundum ſomnum inducit: hoc ingraueſcente excitatur quidem ęger, non releuatur. Sed tardè ad mortem properat. Quod ſi venenum ad tempus fuerit datum, paulatim conglobabitur & coaleſcet ſanguis, & cum omnia vaſa non obſtruat, quædam propter acquiſitam acrimoniam aperiet, vt propterea concretus ſanguis è naribus prodeat, aliquando etiam ab ano extrahatur. Hi tamen (vt bene animaduertit Petrus Salius) liquato hoc ſanguine, & proprio calore reſoluto moriuntur. At quæ à cardiaca ſyncope communiter mors ſuperuenit, longè alio modo accidit.

Vale.

ADRIANI SPIGELII BRVXELLENSIS DE ARTHRITIDE.

Articulus quid. DE articulorum dolore acturi, dicimus, nos per articulum, intelligere coniunctionem duorum oſſium per διάρθρωσιν, vel συνάρθρωσιν; per διάρθρωσιν articulatio motum edit manifeſtum, vt in humero, coxendice, cubito, genu &c. per συνάρθρωσιν quæ fit articulatio, motum habet obſcurum, vt in carpi metacarpij oſſibus. Circa has articulationes dolor factus ἀρθρῖτις Græcis appellatur, Latinis morbus, ſeu dolor articularis, Barbaris gutta, (quòd guttatim deſtillatio, ſeu fluxus in Synonyma. hoc malo fiat) & arthetica paſſio. Alioquin articulus, quem Græci ἄρθρον vocant, omnem ſignificare ſpeciem articulationis, conſtat apud Gal. lib. de oſſibus vbi omnia articulationum genera recencet. Neque ſi circa ſuturã capitis aliquando doleat, vel circa dentes, qua parte maxillis iunguntur, dolor articularis dicendus eſt. Dicitur etiam morbus hic iuncturarũ, ſtrictè ſumpto morbi nomine pro dolore. Nam luxatio alioqui morbus eſt articulorum, vel iuncturarum, ſed in ſitu. Eſt autem ἀρθρῖτις vera, dolor partium Definitio. articulorum, ex interuallis per defluxionem accedens. Per articulorum autem partes, non tantùm intelligo extremitates vtriuſque oſſis, quæ mutuo coniunguntur, aut ligamentum, quod coniũgit interiùs, & in articulo coxendicis & humeri rotundum eſt ſenſus expers: ſed omnes eas partes quæ exteriùs has oſſium extremitates amplectuntur, vt ſibi inuicem coniungantur meliùs, nempe ligamenta externa, perioſtium, membranas, tendines muſculorum, muſculos ambientes neruos, ipſaſque muſculorum extremitates. Hæ enim cunctæ in dolore articulari maximè patiuntur. Dixi in definitione ex interuallis, per defluxionem humoris, dolo-Arthritis impropriè dicta. rem arthritidis accedere, excludens vnà cum Gal. eum dolorem articularem, qui fit à ſiccitate, cuius fecit mentionem Hipp. 16. Aph. S. 3. Hic enim impropriè arthritis appellatur. Dixi defluxionem fieri per interualla, quòd in omni arthritide eſt neceſſarium, quę iam confirmatas eſt. Quod ſi

verò

verò quispiam podagra corripiatur,& interuallo nullo redeat dolor,tamen dicenda est arthritis, nisi ex interuallo prouideatur. Differentiæ doloris articularis statuuntur variæ,à materia dolorem causante, dicitur arthritis biliosa, pituitosa,sanguinea, melancholica, mixsta; à qualitate venenata huic materiæ implexa dicitur arthritis Gallica. Sed communis differentia sumitur ex articulis varijs, quos hic morbus solet affligere: sic quæ pedes exercet,podagra dicitur, quæ manus,chiragra; quæ articulum coxendicis ischias,quæ genu,gonagra,cæteros articulos,si quando dolor infestat, nomine caret, & communi arthritidis appellatione gaudet. Cæterum sub quo affectu præter naturam arthritis teneri possit, non est multis verbis inuestigandum curiosiùs, cùm dolorem esse dicamus, qui est de genere symptomatum: at si respiciamus affectum dolorem facientem, hoc est tumorem ex distensione partium articulorum,ex humorum defluxu factum, morbum esse dicemus,nempe tumorem ædematosum,vel vt plurimùm, inflammationem impropriè dictam. Causa coniuncta ab autoribus recensetur varia: quidam tùm nudam intemperiem, tùm etiam ventositatem statuunt,vt Guainerius, & Gradus: Græci, Latini, & Arabes humores: Recentiores hunc quidem vnicum statuunt, vt Fernelius frigidum, pituitosum,vel serosum ac tenuem, qualis tempore frigido, è cerebro per nares solet efluere. Cæteri vnà cum Græcis plures humores accusant, nempè quatuor simplices, bilem, pituitam,melancholiam & sanguinem, quibus etiam posset addi serosus humor, tùm mixtus ex his. Siccitatem aliquando generare ischiadem testis ex Hipp. cur non potest eadem generare alias arthritidis species? Partes enim similes, similibus morbis sunt obnoxiæ. Verùm Alexander Trallianus cùm ait,non solùm ob materiæ influxum in articulos fluxiones fieri,sed etiam propter nudam qualitatem calidam,vel frigidam,& ad hæc siccitatem,vel humiditatem subinde fluxiones concitare,videtur existimare, articulorum seu partis affectæ intemperiem non esse causam proximam doloris arthritidis,vel solutionis continui,sed concausam, quæ facit debiles articulos. In omni enim fluxione necesse est partis imbecillitatem adesse,& humoris abundantiam. Sed & partium imbecillitas non à sola dependere intemperie mihi videtur, sed ex amplitudine vasorum, venarum scilicet & arteriarum, & laxitate partium circa articulos, quæ vitia,vel ab ortu genita sunt in nobis, & tùm fit arthritidis hæreditaria,accedente humorum copia; vel postea fiunt,à causis euidentibus laxantibus & emollientibus vincula,& articulorum membranas, vt sunt contusiones,balnea,Venus & vinum immoderatum,in balneo,vel statim postea potum, quemadmodum in Germania fieri solet. Porrò humor hic, qui est causa continens non consistit in eo spatio, seu ea cauitate, quam constituunt ossium duo extrema, quando sibi inuicem coniunguntur,(quemadmodum multi hactenus somniarunt,)sed ferè semper in membranis, tendinibus ac vinculis externis,à periostio originem suam habentibus, ossium extrema ac musculorum tendines nectentibus,idque cognoscitur manifestè sic se habere ex nodosa podagra & chiragra,in qua topus,

Differentiæ.

Sub quo affectu præter naturã.

Causa cõiuncta.

Intemperies an causa proxima arthritidis.

Imbecillitas articulorum.

Hæreditaria arthritis.

Sedes humoris in arthritide.

ſeu humor iam in calculum concretus, aperta ruptaue cute plerumque eruitur è digitorum articulis externo vinculo, vt ſcribit Fernelius, integro atque illæſo. Præterea, ſi materia in cauitatem internam articuli flueret, nullus vel admodum obtuſus exitaretur dolor, quòd hoc vinculum nectẽs interius oſſium duo extrema ex oſſe oriatur, nullumque ſenſum habeat; & ideo quia cum oſſis cartilagine connaſcitur χονδροσυνδέσμου nomen apud Græcos accepit. Sed vnde & per quas vias humor hic dilabatur in has articulorum partes, ex veterum & recentiorum ſcriptis cognoſcere, perquàm eſt difficile. Nonnulli enim à capite fluxionẽ fieri putant, alij ab hepate; nos verò ab vtroque. Eorum qui à capite fluxionem fieri aſſerunt, vnus ab internis capitis partibus, ipſoque cerebro per ſpinalem medullam, vel infunfundibulum, vel oſſa vertebrarum, vel per mediam ſpinalis medullæ ſubſtantiam, & ſic per neruos in articulos deriuari cenſet; alter verò à capitis externis partibus, & extra caluariam poſitis, atque per ſumma corporis, ſub cute deorſum decurrere in articulos; & hæc poſtrema opinio fuit Fernelij, non infirmis fulta rationibus, ſumptis ab ijs ſignis, quæ ſolent arthritidem præcedere. Præcedunt enim capitis grauitas, ſomnolentia, dolor externus, & qui contactu, præſertim inuerſis capillis exacuitur; tumor in capite œdematoſus, interdum vt cera mollis, cuti præſertim ad occipitiũ ſubiectus, cutis denſa, nec caluæ proprius adhærens: aitque idcirco idẽ Fernelius, eiuſmodi ſuum humorem pituitoſum, tenuem & ſeroſum ſub cute capitis denſa cumulari ac repere per venas iugulares externas à partibus infernis. Qui verò ab hepate fluere materiam dicunt per venas in articulos, his rationibus nituntur. Quòd criſes fiant in febribus continuis per articulorum dolores; quòd in arthritide frequenter conſpiciantur inflammationes circa articulos, quod fieri non poſſet, ſi à capite, iuxta Fernelium, flueret humor intra pericranium & cutem. Non enim poteſt ſemel extra venas conſiſtens, venas rurſus intrare. His addo alias, quod videmus per hæmorrhoidum ac menſium purgationes reſtrictas, podagras & articulares morbos tùm viris, tùm mulieribus euenire. Dicebat enim Hipp. mulier podagra non laborat, niſi cum menſtrua defecerunt. Videmus ortas nonnullas podagras à ſanguine & bile, ceſſare vel præſeruari venæ ſectione. Sed mea opinio eſt, tùm à capite, tum à iecore fieri poſſe fluxionẽ, & à capite per venas & arterias; rarò per locum ſub cute, vt putat Fernelius; nunquam verò per foramen medullæ, quo ſpiritus continetur, (paralyſis namque fieret in defluxione,) vel per foramen nuchæ, ſupra membranam extimam ſpinalis medullæ, in neruos tranſudare, & per eos in tendines muſculorum defluere. Nam humor intra caluam, & ſupra meningem non fluctuat, expurgarique is, ſi adeſſet, poſſet per nares, vt omnis humor, qui in cerebro continetur, per nares & pallatum pellitur à natura commodiùs. Fernelius, cùm docet, ſub cute capitis congeſtum humorem tenuem deorſum ad articulos currere, per ſumma cutis, nullo argumento id mihi videtur probaſſe, niſi fortaſis per laxitatem noſtræ cutis, & dolorem quem ægri percipiunt ætate prouecti, in frigidis regionibus, & iam antea arthri-

A capite vt fiat fluxio in articulos.

A iecore vt fiat fluxio.

Ex ſuppreſſione alicuius euacuacuationis orta podagra.

Contra Fernelium.

arthritidem perpessi (crassiore reddita materia, ac tardiore ad motum) è ceruice, vel per humeros in cubitos & manus, vel per dorsum in coxendices, genua pedesque sensim deuolui, sensu interdum frigoris oborto, quo corpus omne perhorrescit. Sed quia in multis arthriticus hic dolor non semper obseruatur, etiamsi diu eo cũ morbo conflictati fuerint, & materia dilabẽs crassior facta sit credẽdum est, materiam non in omni arthritide si quãdo ea à capite defluit per humeros, vel dorsũ in subiectos articulos repere per summa cuti subiecta, vel summa cutis ipsius, sed per venas, & arterias iugulares, non solùm externas, sed etiã internas (per quas ab infernis partibus, iecore præsertim ferebatur humor in capitis externas internasque partes, nempe cerebrum,) remeare in venam cauam, & arteriam magnam, vel eius magnos ramos sub iugulo constitutos, atque sic in articulos deuolui, quod nullus sanæ mentis negabit, modò intelexerit per ampla hæc vasa in viuo corpore, repentinum ac facilem fieri refluxum ac fluxum humoris, quique obseruarunt, ante vniuersalem totius corporis vacuationem, ab externis remedijs, manui vel pedi applicatis, materiam refluxisse ad partes nobiles, febres continuas exitasse, multosque celebres in arte medica viros, qui podagram, secundum communem medicorum opinionem, periculo vacare temerè pronunciauerant euentu mendaces fecisse. Neque etiam est credendum, humorem hunc tenuem, & frigidum Fernelij initio arthritidis leuis, cùm mole tàm exiguus in manus, vel pedes, vel eorum vnum digitum tantùm dilabatur, vel vsque adeò esse frigidum, vt digeri à Natura non possit citiùs, quàm in pedes à capite per tàm lõgum spatium dilabatur; vel eam esse, per summa corporis cutis, laxitatem, quæ tàm celeri motui, & concoctioni, vel digestioni materiæ per poros repugnanti conueniat. Qui enim hunc simplicem, ac frigidum semper esse contendunt, ex sensu cum descendit à capite frigoris oborto, quo totum corpus perhorrescit, non videntur obseruasse, materiam calidam sæpe sensum frigoris inducere, cùm sensiles partes tangit. Si erysipelas instet in pede, vel alia parte, antequam per febrem calida & biliosa materia expellatur ad partes, corpus perhorrescit, vel frigore, aut rigore præmitur; febresque tertianæ, quæ à bile, stimulante partes sensiles, originem habent, initio suæ accessionis cum horrore, rigore, ac frigore inuadunt. Porrò negandum uon est, non per venas modò materiam ad caput repere in arthriticis; sed etiam ab alijs infernis partibus, in ventre contentis, ventriculo nempe intestinisque, vaporibus suscitatis caput repleri, pituitosamque materiam per palatum à capite dilabi in ventriculum, mox in venas meseraicas rapi, ac in iecur & venam cauam protrudi vnà cum alijs humoribus, ac sic quoque per aliam viam, quàm per arterias & venas labi à capite in articulos. Sed hæc via non est vsque adeò conueniens tàm celeri motui, qualis interdum in humore arthriticorum turgente solet animaduerti. Cæterùm eæ rationes, quibus Fernelius probat, caput esse arthritidis semper originem, probant tantùm, quòd in arthritide caput quoque offendatur, quòd & in febribus lædi sæpe cernimus,

Podagra periculo non vacat.

Frigus ex calida materia quomodo oriatur.

mus, ex capitis grauitate, somnolentia, dolore; non tamen propterea dicimus febrem à capite oriri: sed illud vel per consensum affectarum aliarum partium infernarum lædi, vel propter plethoram, & prauorum humorum copiam. Hac enim oppressa, natura tentat omnem viam, per quam exonerare se potest, eos per venas ad caput, renes, aluum, cutis spiracula pellendo. Quare concludimus rarò aliam, quàm quæ fit per venas & arterias, à capite vel iecore fieri fluxionem in articulos, quod etiam sensu commodè demonstratur. Videmus enim, antequam fit dolor in articulis, venas in membris, ad quæ futura est fluxio, nempe in manu vel pede, distendi amplioresque reddi; quo signo semper podagrici cognoscere solent, instare dolores: ita vt Fernelius non rectè senserit, à dolore, quem in articulo exicauit humor fluxus, trahi materiam, postea inflammationis, vel alterius tumoris, qui ferè semper comparet, causam. Nam si hoc ita est, cur venæ ante dolorem tument ac turgent, si expectandus est dolor, à materia extra venas existente. Nunc autem quærat quispiam, quid est, quod si humor per venas fluat in articulos à capite & iecore, non statim in omnibus arthriticis in extremos articulos ruat, vel in eo spatio consistat ac hæreat, quod est inter articulum, & articulum. Nam dùm fluit, verbi gratia, in brachium, priùs in humeri articulo consistit per aliquot dies, vel in cubiti articulo, non in spatio, quod est inter vnum, & alterum articulum. Atque vbi per aliquot dies ibi hæserit, si non spontè, vel à medicamentis digeratur, tùm demum ad inferiores partes transit. Res hæc, à nemine, quod equidem sciam, satis considerata, maiori indiget inquisitione. Fernelius, in articulorum naturam, causam retulit. Ait enim, decursum fluxionis fieri in solis articulis, ibique materiã subsistere & hærere, quod compacti sint densique: non item in medijs regionibus, quòd amplæ sint, & laxæ, intelligens amplitudinem & laxitatem meatuum cutis, quæ circa articulos minor est, quã in interuallo medio inter duos articulos. Ego verò existimo, quod cùm per magnas vias luat materia hinc & inde in minores ramos, tamquam per fluuios in riuos à natura pellatur, quorum extremitates in articulis terminantur: in his, cùm propter arctos meatus, & frigidam partis naturam, nequeat domari, atque euinci, vel dissipatione per halitus & poros, vel alia coctione, in angustioribus quàm, per quę trãsijt, cancellis coercita dolores in partibus sensu exquisito præditis pariés, quæret refluxum per eosdem ramos, per quos in articulos intrauit, in maiores venas, per quas deinceps vlteriùs in inferiores articulos per ramos minores nutritioni inferiorum articulorum inseruiẽtes, protruditur. Causæ antecedentes sunt duæ præcipuæ, copia humorum commemoratorum in venis, tàm capitis, quàm aliarum partium existentium, & artuum imbecillitas; quibus addit Rhases tertiam, robur scilicet partis expellentis excrementa, nempe iecoris atque capitis. Alterutra enim, vel vt plurimum ambæ hæ partes principes, in omni arthritide, præbent humores, tamquam fontes totius mali, quibus aliquando associata cernitur ventriculi imbecillitas, orta ex humidissima, aliquando etiam frigida intemperie.

Iminentis fluxionis signum. — *Contra Fernelium.* — *Causæ antecedentes.* — *Caput & iecur fontes arthritidis.*

Caput

Caput humidissimum copiosa gignit excrementa; & si vnà frigidum sit, pituitosa, dulcia, aquosa: sin calidum, pituitosa, salsa, acria, præsertim si iecoris caliditas cooperetur. Iecur præterea plerumque impensè calidum est, quod non modò copiosos vapores, ex ventriculi concoctione in cibis, cerebro suppeditat; sed & ipsum vel sanguinem copiosum, vel atrabilares ac salsos humores generat, ac in venas defert. Externæ autem causæ sunt omnes eæ, quæ plethoram & cacochymiam venis inferunt, partiumque principum intemperiem fouent, quæque imbecillitatem articulorum generant, vt sunt vita ociosa, vel cum paucis laboribus & exercitijs, nimia ciborum, nec cuique temperamento conuenientium repletio; potus vinorũ generosorum multus, præsertim in ieiunio; venus, balnea: his addentur concitatiores motus, ambulationes, equitationes, præsertim statim à cibo, insueta frigidæ potio, animi affectus omnes, prolapsus, contusio, luxatio, & si quæ sunt aliæ, quæ partem debilitant. Retenta excrementa, quæ vel per menses, vt mulieribus, vel per hęmorrhoidas, vel sanguinis profluuium è naribus expurgari consueuerunt; nonnulli inter internas causas connumerant. Sed ex causis externis, vinum, & venus principem locum obtinent. Atque ideò Poetæ Græci podagram Bacchi, & Veneris filiam esse finxerunt. Hipp. ait eunuchos podagra non laborare, neque pueros ante vsum Veneris. Nam Venere non modò corpus laxum redditur, & artus debiliores, sed omnia vasa fiunt ampliora. Et licet eunuchi podagra laborasse, dicantur id contingit ex intemperantia vitæ alijsque causis externis. Sic Seneca in epistolis inuehitur in mulieres, quod propter luxum, Hippocratem mendacem fecerint. Sed omnibus illis, quas cognoui, mulieribus, etsi menses fluxerint, podagra laborantibus, diminutè tamen fluebant. Extat apud me quæstio non inelegans cur podagrici generent podagricos. Communis medicorum schola respondet cum Hipp. & Gal. quod patrum semen sit vitiatum in partium imbecillitatem generando. Excernitur namque auctore Hipp. semen genitale ab omnibus corporis partibus, à sanis sanum, à morbosis morbosum. Horum tamen ratione, quamuis antiqua, non planè mens mea quiescit. Probatio enim, qua demonstratur semen esse prorsus vitiatum, neganda. Non enim semen defluit ab omnibus corporis partibus, à sanis sanum, à morbidis morbosum. Nam à testiculis, in quibus elaboratur, dimandatur in parastates, & coitus tempore excernitur; à testiculis verò attrahitur materia seminis, & spiritus à vasis magnis, arteria scilicet magna, & vena caua, per quas sanguis, & spiritus vitalis funditur in omnes corporis partes, non mittitur à partibus vel à vasis recipiunt. Quocirca quod podagrici generent podagricos fit, quod materia sanguinis in podagricis sit podagrica, quemadmodum & spiritus, qui in arterijs continetur, scilicet vitiatus à prauitate humorum in massa sanguinea existentium, ex qua spiritus vitalis elaboratur, & corporis omnes partes alimentum capiunt. Signa verò diagnostica satis patent ex definitione. Nã adest dolor circa articulos, modò acris, modò mitior, cum pondere & grauitate membri, modò pungens, modò

Causæ externæ

Podagra Bacchi & Veneris filia.

Cur podagrici generent podagricos.

Quomodo semen generetur.

Signa diagnostica.

magis obtusus, modò profundus, modò in superfitie, aliquando absque tumore, sæpius cum tumore simplici, vel mixto, pro vt est natura humoris, qui ad articulum confluit, vel simplex, vel mixta. Hinc apparent tumores inflammatorij, œdematosi, erysipelatodes, duriores, molliores, flatulenti, & ex his compositi atque permixti. Qualis verò sit causa coniuncta, an humor, an simplex intemperies, manifestabunt quoq; sua signa. Nã humorem esse indicabũt, tùm tumores in articulis, tùm colores tumorũ, atq; dolorum species, iuuantia & lædentia. At qualis nam sit, simplex ne an commistus humor, qui in articulum influxit, nõ modò ex his, sed etiam ex causis internis, eorumque signis fit manifestum, ad quas cognoscendas, inspicere oportet causas externas, & inter hasce in primis victus rationẽ, quæ præcessit, anni tempus aeris constitutionem, ætatem, habitum corporis, intemperiem partium principum. Si igitur sanguis arthritidem causet ob copiam, pars affecta tumorem habet ingentem circa cutem, & venæ tument, calor in parte tumida est moderatus, cum insigni rubore, pulsus percipitur profundus, dolor extensiuus, veluti in alijs inflammationib. parique põdere pars grauatur; ea quæ forinsecus applicantur, siue valdè calida sint, seu frigida lædunt (quamquam sint aliqui, qui à refrigerantibus iuuari scribant) ægrique assiduò exacerbationem sentiunt; & quidam per circuitus irritatione vexantur. Vrinæ eorum fuluæ sunt, substantia mediocres, cum hypostasi, vel nubecula, vel contento albo, ætas temperamentumque corporis, & partium principum, vernum tempus, regio temperata apta generationi copiosi sanguinis, præcessit victus ratio, quæ boni fuit succi, maximè alentis, & sanguinis copiam generantis. His nonnulli addunt alia signa, sudores nempe modicos, in facie, in fronte vel capite; grauitatem somnolentiam, quandam perturbationem in sensibus, intellectu & cogitatione, corporis lassitudinem sine labore præcedente, & si quæ sunt alia, quæ indicant plethoram sanguineam. Quod si à bile fiat, nullus, secundum Trallianum, tumor in parte affecta est conspicuus, cutis color subruber spectatur, qualis in erysipelate, calor ac dolor acris, sine pondere vel grauitate membri: articulus dolens læditur à calidis, iuuatur à frigidis applicatis, siue sint actu talia, siue in potentia, exacerbationes animaduertuntur de tertio die in tertium; febris in ipsa accessione succedit valida, cum siti & insigni rigore; Vrinæ conspiciuntur flauæ, & subfuluæ, splendentes, substantiæ tenuioris, acrimoniæ participes. Victus ratio præcessit, quæ bilem generare abundanter potuit, ex acribus & attenuantibus cibis salsisque, animi affectiones, iræ vigilię, mœrores, curę, fatigationes, ętas iuuenilis adest cum temperamento corporis calido & sicco; æstiuum tempus, & calida regio. Quod si à pituita oriatur, tumor apparebit circa articulum œdematosus, hoc est, colore subalbido aquæ inter cutem similis conspicietur, & cauus ad digitorum compressionem, ac laxus; dolor aliquando fortis, aliquando mitior, quotidiana exacerbatio notatur, quæ omnia paulatim irruunt, & augentur, & per plures horas durant, breuemque inter capedinem habet, immò

Causæ coniuncta signa. *Signa arthritidis sanguineæ.* *Signa biliosæ arthritidis.* *Signa pituitosæ arthritidis.*

nec

nec vnquam integrè remittunt, tardiorque fit fluxio, vnde tumor paulatim augetur: calidis ægri iuuantur, læduntur à frigidis: adest senilis ætas, temperamentum frigidum & humidum, & talis aer, tempus hyemale, percipitur aliquando frigoris sensus. Victus ratio præcessit refrigerans & humectans, balnea à cibo, vita ociosa ac deses, vrinæ crasissimæ, aliquando perturbatæ in ijs reperiuntur. Quod si verò ab atrabile contingat arthritis, tumores conspiciuntur duriores, nigro colore præditi, frigoris sensum quandoque habentes, & afficiuntur in profundo corpora, veluti atterantur & scalpantur; redit circuitus exacerbationum de quarto in quartum, mediocres magnitudine & impetu: adest ætas consistentis ætatis, & inclinantis ad senectutem, temperies corporis calida & sicca, aeris constitutio regio tempus autumnale; edulia quæ copiam bilis atræ generare potuerunt, vel ipsam melancholiam, lassitudines immodicæ: vrinę tenues initio & aquosæ; postea verò atriores quàm naturales requirunt, modicè crassæ, cum contentis ad fuscum colorem vergentibus, aliquando verò mixtum, subcruentum & fuscum, vt Paulus, & Aetius aiunt. Sed rarò à simplici humore fit arthritis, plerumque à mixto oritur, & præcipuè à bile, & pituita, & tunc nonnullis ea vocatur pituita salsa, cuius indicia sunt mixta, scilicet tumor œdematosus cum calore & rubore, acrimonia in cutis superficie, vrinæ variæ, modò aquosæ & tenues, modò crassæ & turbidę. Similiter si causa arthritidis sit commixtio aliorum humorum, tunc quoque mixta apparent signa. Verùm diligenter animaduertendum est, quòd quandoque hęc signa nos possint decipere, quod etiam ab alijs notatum video. Nam in permixtis humoribus color membri, & caliditas nos decipiunt. Si enim bilis cũ pituita permisceatur in articulo, tunc ad circumferentiam facilè bilis fertur, & idcirco in cute rubedo cum flauedine, & calore cernitur. Ex quibus non est existimandum, dolorem articulorum cum hisce signis erysipelatis vel inflammationis, fieri tantùm à bile. Sic etiam contra contingit, vt si bilis interiùs dolorem efficiat, pars affecta exteriùs cernatur, vel aeris, vel medicamenti exteriùs frigidi applicati vi, alba vel liuida, non propterea mera pituita erit arthritidis causa: vti, si cùm sola pituita dolorem efficit, articulus verò à medicamento calido applicato, vel aeris caliditate, vel alia extrinseca causa rubet, atque calet exteriùs, non rectè dicetur pituitam esse bile permixtam. Humor præterea, inquit Guainerius, existens in profundo membri, membri superficiem plerumque non mutat: & sic membri color tunc nullum tibi indicium daret. Contingit, inquit idem, vt humor frigidus ad iuncturas defluat dolorem intensum faciens, cuius causa febris fiat, causabitur insomneitas, pulsus velox erit, & vrina tincta, dolori succurrere intendens sanguinem, & spiritum in multa qualitate ad locum illum mandabit, qua ex causa locus iste rubet tunc atque calet: quæ omnia calidę materię sunt signa, etsi frigida sit in causa. De colore igitur membri, caliditate seu frigiditate, nisi perseueret confidendum non erit. Occurrunt enim sępè plurima, quę tàm caloris seu frigiditatis quàm caliditatis membri

Arthritidis ab atra bile ortę signa.

Arthritis raro à simplici humore oritur.

Signa bilis & pituitæ mixtæ.

Deceptio in signis.

causæ esse possunt, contra tamen materiæ peccantis naturam. Cùm igitur signa talia fallacia sæpe sint, ad alia dicta recurrendum erit. Alius autem in applicandis localibus error sæpè contingit. Nam hora paroxysmi interdum applicari frigida consueuerunt, quæ aliqualiter stupefaciendo dolorem remittunt, materia tamen frigida existente, quam huius de causa pro tunc forsitan calidam iudicamus. Contingit interdum, quod materia calida existat & pauca, & ex applicatione calidorum, materia ista pauca resoluatur, & sedetur dolor, ex quoad pauca respicientes, materiam istam fuisse frigidam facilè iudicaremus: hinc ergo patet, quod in casu nostro ex iuuantibus & lædentibus esset per se iudicium fallax. Nè igitur hos in errores tàm hora paroxysmi, quàm quietis incidas, particularia, quæ supra te docui, diligenter perscrutare, & super quem humorem plura concurrunt, eum in causa fore iudica. Hæc ille. Arthritis verò gallica fit, cùm partium excrementa sensim colliguntur, sine defluxione admodum manifesta; & cognoscitur, quòd fiat sine tumore, sed cum dolore totius periostij: dolet caput, vel sternon, vel omoplatæ, etsi nullum adsit vlcus manifestum, vel intra vel extra cutem, quod nonnullos decepisse scribunt autores. Patiuntur hanc pituitosi, statim post bubones venereos non suppuratos, sed repercussos, vel propter intempestiuè adhibita remedia, & vsum vini statim à sudoribus: multumque exsiccantibus iuuantur. De nocte, & temporum mutationibus exacerbatur vel excitatur, maximè flante austro, & modico lecti calore. Signa verò arthritidis ex simplici intemperie ortæ, vel ex flatibus, sunt apud Guainerium & Valescum.

Arthritidis gallicæ signa.

Ita etiam Petrus Salius Diuersus, lib. de aff. part. cap. 17. cùm per nomen arthritidis intelligat omnem articulorum impeditum motum & dolorem, arthritidem à siccitate (quam nos peseudoarthritidem nominabimus) oriri putauit autoritate Hipp. lib. de internis aff. qui, vbi coxendicum dolorem à bile generari affirmauit, pariter eundem dolorem à siccitate articuli generari testatus est: per siccitatem non intelligens intemperiem siccam partium solidarum, articulum ipsum constituentium, videlicet, ossium, ligamentorum & tendinum, sed consumptionem eius glutinosæ humiditatis, qua naturaliter nutritur, & ad faciliorem motum subungitur articulus ipse. Talem humorem continuè natura articulis subministrat, ne exsiccati ad motum inepti reddãtur. Cùm autem (inquit Salius) contigerit humiditatem hanc, aliqua ex causa, quęcunque ea extiterit, exsiccari, tunc articuli motus impeditur, difficultasque in motu ac dolor vnà succedit. Huiusmodi affectum, si in coxæ articulo fiat, vocat libro citato Hipp. ischiadem coxendicumue dolorem, perinde ac vocet eos, qui à fluẽte generantur materia. Quem eundem affectum ego, non in solo coxæ, sed in quocunque alio articulo gigni posse animaduerti, hincque fieri alteram arthritidis differentiam notaui, si per arthritidem omnem articulorum dolorem, & impeditum motum intellexerimus. Consumpta enim ea humiditate, quæ ex naturæ præscripto articulos subungit & humectat, coguntur ac in vnum compinguntur articuli: vnde ad motum inepti ac impotentes

Arthritis à siccitate.

tètes redditi, dolore ex quocunque leuissimo motu cruciantur; tales articulorum dolores, in constitutionibus siccioribus Hipp. lib. 3. Aph. 16. fieri monebat. Quoniam vt docebat Galenus, in eiusdem aphorismi commentatione, immodicę aeris siccitates articulorum humiditatem consumentes, eos ad motum difficiles ac impotentes reddunt, doloremque hinc nonnunquam inuehunt. An autem tales affectus verè sub nomine arthritidis comprehendantur, visus est negasse ibidem Gal. cùm tamen rem indeterminatam reliquerit: qui cùm de nominibus parum sollicitus fuerit, ideò hanc partem, quę circa nomen arthritidis, & non circa eius essentiam versatur, neglexit. Si autem nos per arthritidem morbum in articulis à materia fluente factum intellexerimus, tales dolores ac articulorum impedimenta, sub nomine arthritidis non erunt recensendi. Si verò omnem articulorum impeditum motum ac dolorem pro arthritide accipiamus, hi proculdubio arthritidis nomine vocandi erunt. Quam sententiã Hipp. lib. cit. de aff. inter. clarè admisit, pariter coxẽdicum dolorem hũc, ac eum, qui à materia articulos occupante causatur, appellans. Qui dolor à sola humiditatis naturalis articulorum consumptione, non à sicca partium solidarum, vt iam dictum est, ipsum articulum constituentium, intemperie dependet: quoniam quandocunque illa naturalis humiditas abundauerit præsensque sit, nõ adeò insigniter exsiccari poterunt partes articuli solidiores, vt hinc impeditus motus aut dolor succedere queat: deficiente tamen hac humiditate, ac supra modum exsiccata, nonnunquam etiã communicatur hæc exsiccatio partibus ipsis solidis: & hoc potissimùm, cùm à causa externa & valida ortum ea habuerit: hincque admodum exsiccatis supra articulum tendonibus, & partibus neruosi, in hac affectione consueuerunt aliquando, vt notauit Hipp. succedere conuulsiones, quas quandoque sequuntur & febres, quæ ratione doloris & cruciatus accenduntur. Hæc de nomine, & essentia huius affectus habet Salius: nunc causas recẽsens, inquit: Quæcunque humiditatem articulorum naturalem resiccare & consumere apta sunt, ea omnia talem coxendicum dolorem, talemue arthritidem causare poterunt. Vnde & diurnum ac vehemens exercitium, sub sole factum, vt habet Hipp. lib. de aff. inter. & siccitates aeris immodicæ, vt habet lib. 3. aphor. 16. possunt esse eorundem causæ: pariter & victus exsiccans hoc idem causare poterit; quoniam hinc consumptis humiditatibus internis, etiam illæ, quæ ad articulos naturaliter defluere solent, multoties consumuntur: cuius ratione, vt recitat Hipp. qui in Aeno leguminibus, (quoniam talis victus est exsiccãs,) vescebantur, infirma habebant crura: & qui orobos, (quoniam hi leguminibus sicciores sunt) commedebant, genuum dolores patiebantur. Quod idem, & longę & diuturnæ ægritudines, quæ corpus exsiccare aptæ sunt, agere poterunt; vnde videmus aliquando conualescentes, qui ex huiusmodi morbis liberati fuere, malè incedere, ad omnemque motum ineptos esse: qui si etiam coguntur deambulare, non leuem articulorum præsentiunt dolorem, qui deficiente ipsorum articulorum naturali humore succedere consueuit.

Harum omnium causarum signa de se patent. Nam omnes hæ causæ sunt præcedentes, quæ vel ex ægrotantis relatione, vel ex sola Medici inspectione nullo negotio comprehendi possunt. An autē sicuti ab externis ita ab internis causis possit talis affectio procreari, si quis quęreret, dixerim hoc pro possibili admittendum esse, cùm huius humiditatis, pariter ac cuiuscunque alterius partis nil sit, quod exsiccationem impossibilē reddat: hoc tamē non ita experimento comprobatū est. Quare pro huius affectionis cognitione sufficiant ea, quæ de exterioribus causis exposuimus. De quibus hoc aduertatur, quod ex omnibus molestior ea est affectio, quæ à vehementi & diuturna exercitatione, sub sole facta, occasionem habuit. In hac enim dolores sunt multò quàm in cæteris sæuiores, ac æstuosi vnà cum caloris sensu existunt, sæpiusque his superueniunt febres, aliquando & conuulsiones. Quare quod ad prognosticum, hæc erit cæteris difficilior & periculosior: reliquæ autem non ita sæuę sunt, & minori cum discrimine affligunt ægrotantes, ac minori cum labore ab his ijdem liberantur. Quæ omnes affectiones, quomodo præsentes cognoscendæ sint, superfluum esset enarrare, cùm ex sola articulorum resiccatione, & compactione, omni tumore absente, ac ex sola inspectione prudenti medico patere possint. Signa prognostica artritidis veræ sunt alia, quæ morbum præsagiunt, alia quę curabilem vel incurabilem indicant. Præsagiunt artuum debilitas ex parentum semine contracta, si intemperantia vitæ adiuncta sit, & aliæ causæ internæ atque externę. Mulier podagra non laborat, nisi cum menstrua defecerunt, vel sint admodum diminuta, & ipsæ in victu intemperantes. Sic puer non laborat podagra, nisi ante vsum veneris: & eunuchus podagra non laborat, teste Hippoc. quod ita intelligendum est, si facti sint eunuchi, cùm adhuc pueri essent. Nam si cuipiam secentur testes, qui podagricus est, & intemperanter viuat, eum non credo posse à podagra liberari. Rustici in Italia raro hunc morbum sentiunt, neque serui; in Germania aliquando. Quibus podagrici dolores instant, ijs vere, & autumno magna ex parte mouentur: quoniam eo tempore redundantium humorum maior copia, & commotio. Sed nonnullis tanta est intemperantia vitæ, vel motionis humorum celeritas, & partium summa debilitas, vt non tantùm semel aut bis in anno, sed ter quaterue, aut pluries eos molestent. Imò obseruati sunt aliqui menstruis fluxionibus toto vitæ tempore cruciari. Quibus verò iam instat podagra ijs vt plurimum hoc peculiariter præcedit, quod non sudant, vel mingunt vt solebant. Dixit Hippoc. aph. 6.49. Quibuscunque morbi podagrici fiunt, ijs sedata in quadraginta diebus inflammatione finiunt, modo, (addit Gal. in Cōmento) medicus in curatione nil deliquerit, & ægri sint obedientes. Sed sciendum est podagras pro natura humorū eas facientium citiùs vel tardiùs finiri. Nam ex bile vel sanguine ortæ citiùs, quàm quę ex pituita fit, terminātur. Imò ex bile si oriatur intra septem vel quatuordecim dies, si modica sit, soluitur, vt idcirco Hipp. aphorismus mihi videatur esse intelligendus de vltimo termino, eum videlicet esse quadragesimum diem, nec

Signa prognostica.

Hipp. aph. sect. 4. 28. 29. 30.

Rustici raro podagra laborant.

Quæ podagræ accessionē præcedunt.

vete-

veterius,ex quacunque materia podagra oriatur: non tamen negat intra hos dies multos podagra liberari. Ego tamen vſu medendi cognoui,eos, quos podagra inſignis ſemel aut bis in anno inuadebat, ex pituita & bile non facilè ante quadrageſimum diem fluxionibus liberari,etſi purgantia & venæ ſectio, ad inhibendam fluxionem, eſſent adhibita. Vel enim de lecto (vbi dolor videbatur plurimum mitigatus) ſurgentes, & obambulantes, aerique exponentes ſe, iterum in eadem parte affecta radicabantur,vel alijs nouis fluxionibus,& doloribus capiebantur. Quare nonnullis podagricis conſulo,ne citiùs aeri ſe exponant,vel ad ſolitum cibum redeant, etiamſi omnis dolor euanuerit, antequam attigerint quadrageſimum diem, vel nullus frequentior pulſus amplius animaduertatur: aut febricula leuiſſima,ex qua ſum ſolitus fluxiones prædicere,præſertim ſi vnà cum vrina ſpumea corona ſupernatare videatur. Imò moneo vt omnes podagrici in principio, per quadraginta dies, etiamſi leuis podagra fiat, curationem inſtituant, ne radix mali in corpore relinquatur. Aiunt nonnulli practici,in bilioſa arthritide,ſi multũ ſe repleat,interficit, habetque ſuas periodos, & non inducit ſpaſmum. Vrina craſſa alba copioſa eam quandoque iudicat: febris ſuperueniens cum criſi,vel hæmorrhoidum fluxus, vel varices. Interdum febres continuæ in arthritidem terminantur. Vnde Auicennas: ſenes huic malo apti,& longas ægritudines habentes,& conualeſcentes maleque ſe gubernantes. Chiragram citiùs reliquis deſinere, non ſemper verum eſt. An podagra curari poſſit certatur ſententia vulgi contra medicos. Sed dico quod quibus intemperantia ſanatur, ijs quoque podagram facile ſanari modò,ex qua materia ſeu cauſa oriatur,probè cognitum ſit abeo, qui tales curat ægros. Et ideo inquit Trallianus contra eos, qui hunc morbum ſtatuunt incurabilem. Vbi differentiæ rectè cognoſcuntur, faciles ſunt curatu omnes iſtæ affectiones. Notæ ſunt plurium hiſtoriæ, qui vel temerario vel fortuito ac leui medicamento liberati eſſe dicuntur. Narrant autores, cœlo duntaxat mutato, in quibuſdam deſijſſe podagram. Marcus Agrippa pedum graui morbo conflictatus, (loquor cum Plinio,) cum dolorem eum perpeti nequiret,dummodò illo dolore careret, volebat potius vſu pedum ſenſuque omni carere. Demerſis itaque in acetum calidum cruribus, ab eo morbo euaſit. Quidam neglecto vino,annuo aquæ potu vſi,eo cruciatu toto vitę ſpatio liberati ſunt. Tutam enim valetudinem permittit ſaluberrimus aquę hauſtus. Vini potus largior in Creta,annorum interuallo(Nam vina gypſo, & calcę.Concinnant) etiam validiſſimos homines aduenas articulari morbo corripuit: qui exinde manibus pedibuſque diſtortis nodoſiſque,neque calces induere, neque manibus quid tenere potuerunt. Sed aliud exemplum ſubtexemus, ne podagrici deſperatione valetudinis,remedia negligant. Sextus Pompeius Pretorij viri pater,Hiſpanię citerioſis Princeps cum hordeis ſuis Ventilandis pręſideret correptus dolore podagrę,merſit in triticum ſeſe ſuper genua,leuatuſque ſiccatis pedibus mirabili modo, hoc poſtea remedio vſus eſt, vis tanta eſt vt

Qui morbi in arthritidem terminentur.

An podagra ſanari poſſit.

Podagrici multi ſanati.

cados plenos ſiccet. Hæc Plinius. Cęterum eę podagræ, quæ iam inpiciunt omnes facilè curantur, ſi modò purgentur diligenter per quadraginta dies cum debita victus ratione, vt omni cacochymia corpus liberetur. Alioqui relictis in leui podagra cacochymiæ reliquijs, vbi ægri ſe ſentiūt paululum à doloribus liberos, denuò ad intemperatam vitam redeunt, atque ideò nunquam liberantur: quia quò magis accumulantur humores praui, eò ſæpius eos natura cogitur expellere ad articulos, quò fit, vt primùm quidē ſingulis duobus aut tribus annis, deinde annuatim, mox bis in anno, tandemque ſæpius, articularibus morbis crucientur. Ea verò arthritis, quæ multos annos inuaſit ægros, difficulter curatur, multoque magis, ſi ex mixtis humoribus fiat: imò in ſenibus mitior reddi poteſt, curatur verò nunquam, ſi per multos annos antea oppreſſerit. Ouidius canit.

Podagra recēs facilè curatur.

Soluere nodoſam neſcit medicina podagram.

Ouidij ſententia.

Quod ſanè falſum eſt: vidi nodoſam podagrā in ætate iuuenili, & cōſiſtente curatam. Trallianus notat electuarium, quo podagricorū nodi intra annum ſunt ſoluti: at in ſenibus nodoſa perfectam curationem non admittit. Cōcludam igitur cum Hipp. qui in ſecundo prorhet hæc ait: Qui aut ſenes ſunt, aut (legerem, &) circa articulos callos habent, aut ærumnosè viuūt aluo adſtricta, hi omnes ſanari non poſſunt humana arte, quantum ego noui. Sanant quidem hos optimè dyſenteriæ, ſi ſucceſſerint; ſed & aliæ eliquationes valdè proſunt, quæ ad internos locos repunt. Qui verò iuuenis eſt, necdum ſuper articulos ex callo tubercula habet, & accuratè viuit, & laboris amans eſt, & aluum bonam habet, ad obediendum medicamentis, hic ſanè, medicum prudentem nactus, ſanus fieri poterit. Duplex in arthritide proponitur curatio, vna præſeruatiua, altera curatiua ſic dicta. In illa ſcopi ſunt cacochymiam, & plethoram auferre, prohibere ne ampliùs hæ generentur, partium principum intemperiem corrigendo: præterea articulos laxos ac debiles corroborare, partes per quas fluit humor, anguſtas reddere, & aſtringere: in hac verò, præter dictos ſcopos, fluentes etiam humores reuellere, deriuare, intercipere oportet, iamque fluxos in articulos, euacuare, dolores, ſi admodùm vrgeant, mitigare. In ſumma, eædem ſunt in arthritidis curatione intētiones, quæ in quatuor tumorib. præter naturam. Inter præſidia, quæ ſunt chirurgica, venæ ſectio principem obtinet locum, non ſolum ratione plethoræ, quæ ſemper non adeſt, ſed ratione doloris. Neque eſt quod Paulum ſequamur, qui ait, iam ſæpius eiuſmodi arthriticis fluxionibus conflictatos, plus noxæ quàm auxilij ex ſanguinis detraxione ſenſiſſe, præſertim ſi ſint corpore frigido, & debiles. Nam omni arthritidi in primis acceſſionibus ſemper venæ ſectio confert: in alijs verò pituitoſis, præſertim iam aliquoties fluxione tentatis, non item. Verùm locus, in quo adminiſtrari debet, variat prout varia eſt ſpecies arthritidis, vel locus affectus diuerſus. Si enim vniuerſalis eſt per oēs corporis articulos, brachij vena media ſecanda: ſi verò pedes, laborāt ſimiliter in brachio mittere ſanguinē conuenit eius lateris, cuius

Indicationes curatiuæ, & perſeruatiuæ.

Venæ ſectio.

pes

pes afficitur. Hoc enim meliùs eſt,quàm venam poplitis oppoſiti lateris, ſecundum aliquos Galeni autoritate ductos, aperire. Illa namque humores fluentes intercipiuntur & reuelluntur, hac tantùm deriuantur,quemadmodum alibi pleniùs demonſtrabimus, contrà vulgarium medicorum receptam opinionem. Non enim habent eandem vaſorum rectitudinem, vt putant illi, cum loco affecto pes ſiniſter atque dexter. Frictiones quoque hic conueniunt, in parte eiuſdem lateris, oppoſitâ nempe ſuperiori,vt auertant & à pedibus reuellant fluxionem, ſintque lenes, ſi quando paruis euacuationibus opus habeamus: quin & cucurbitulæ hic erunt admodùm neceſſariæ,ſi caput huic malo conſentiat,ſcapulis affigātur,cum ſcarificatione,ſi corpus ſanguine abundet, vel parti oppoſitę,ſi reuellenda ſit fluxio. Si verò in coxendice dolor eſt vena,eiuſdem pedis ſaphena aperienda: ſi in humero,eiuſdem brachij manus vena,vel cubiti. Si dextra manus laborat, ex ſiniſtra vena trahatur. Si in genu ſit morbus,pedis eiuſdem vena aperiri poteſt,poſtquam in cubito ſecta ſit vena eiuſdem lateris,& omnis plethoræ ſuſpicio abfuerit. Nam in iſchiade dextri lateris, vena poplitis ſecanda eſt ſecundum Galenum,cur non poteſt in gonagra pedis vena aperiri, fluxa iam materia? at ſi fluere incipiat,prius in cubito expediet venam tundere,deinde verò in pede, vt reuellamus & intercipiamus priori venæ ſectione,deriuemus & euacuemus per poſteriorem. Frictiones. Cucurbitulæ.

Cauteria ſeu fonticuli à multis in hoc affectu commendantur, ſi caput vnà laboret brachio ſiniſtro infigantur, cruris verò internæ parti, vel ſupra genu,vel infra,ſi iecoris adſit caliditas. In vtroque loco commodè ponitur, ſi à pituita, & bile oriatur, vt plerumque ſolet, & iam ſæpius hominem inuaſerit: in dolore coxendicis, vel iſchiade, cruris eiuſdem lateris externæ parti infra genu inuritur. Multi ſupra articulum fonticulo facto,ac aliquandiu detento aperto,ſanitatem priſtinam ſunt adepti. Admoto etiam ijs cauſtico parti internæ poplitis, qui gonagra moleſtabantur, ab acri fluxione liberati ſunt,euacuata per vlcus ea materia. Quò fit,vt nō incommodè veſicatoria his partibus adhibeātur. Trallianus ad podagram; vbi initio inquit, videris pedes inflammari,allium leuigatum quotidie ipſis inducito, non ſoluens donec fuerint exulcerati: deinde vrinæ pueri impubis,quam calculis marinis candentibus accenderis,omnia inijcito, & vtitor;poſtea ſi abſynthio pedes obducas, adeò efficax eſt, vt non ampliùs podagra infeſtet. Purgationes erunt inſtituendæ, pro peccantis humoris varietate. Si enim arthritis bilioſa ſit,bilem purgantia erunt danda,prægreſſo leniente, vel ex flore caſſiæ, pulpæ tamarind. vel ex ſyrrup. roſarum laxatiuo, cum folijs ſenæ; vel ſolutiuo cum roſis pallidis infuſis, permixta manna. In purgatione humorum bilioſorum aduertunt practici, permiſcenda eſſe medicamentis bilem purgantibus ea, quæ & pituitam educunt. Quod tamen non video eſſe neceſſariū,cùm omnia ferè,quę purgant bilē debiliter,purgēt quoque pituitam. Ita præparatis priùs humoribus per tres dies hoc iulepo, R. ſyr. de violis onc. j. aquæ cichorei,endiuię, ſonchi, vel lactucæ añ. onc. iiij. M. pro tribus doſibus; poteſt cum prædi- Cauteria. Veſicantia. Præparantia.

ctarum herbarum decocto,& præberi decoctum tamarindorum, & sebesten. Vel detur per tres dies, singulo mane iusculum alteratum cichorio, endiuia,lactuca,solatro,portulaca,soncho,dente leonis, cucurbita, prunorum sebesten. Paschasius notat,in dolore magno,absque syrupis & coctione euacuandam esse bilem,quamuis non sit turgida propriè. Nam quemadmodum, inquit,in vehementissimo dolore narcotica sunt necessaria,quæ dolorem curant,causam non auferendo: ita coactè vacuandus est humor dolorem pariens vehementẽ sine concoctione, quia est maius auxilium nocumento. Alioquin Aetio visum est,non esse prius euacuandum,quàm acrimonia humoris humectata sit,& contemperata. Purgentur electuario de suco ros.cum lenitiuo vel diacatolicone;vel si potio esse dẽt,R.rab.elect.dra.ij.spicæ scrup.5.fiat infusio in aquæ cichorei vel endiuiæ onc.iij.colat. adde syr.ros. sol.onc.ij. diacathol.,elect. de succo ros. añ.dram.1s.M.F.p. Vel fiant pilulæ ex elect.de succo ros.dram.ij.rab elec. dram.1s.cum syr.ros.sol.Sed hic oritur quæstio,an in solidiori forma conueniant medicamenta in arthritide biliosa? item, an arthritis requirat medicamenta purgantia è longinquis partibus? Quod pilulæ in purganda arthritide magis conueniant,videntur probare illi, qui existimant in arthritide omni,quando damus medicamenta purgantia, ea præscribenda esse,quæ ex longinquis partibus trahunt,cuiusmodi sunt,scammoniũ, turpetum,hermodactylus. Nam quæ in solidiori forma dantur medicamenta, ex longinquis partibus generosius trahunt, quàm quæ liquida sunt. Hinc præscribunt pilulas aureas,quæ multum scammonij recipiunt vel pil.de hermodachyl.minor.dra.j.vel scrup.iiij, vel elect.de succo ros. vt nos fecimus. Contra verò formam pilularum hic minùs conuenire aiunt respectu materiæ peccantis, nempe bilis,quæ liquidis tutiùs purgatur quàm solidis;deducta enim aliqua bilis sincerioris quantitate ad ventrem magis torquet ægros sua acrimonia, & siccitate, vnde requirit purgantia,quæ etiam humida sint, & actu & potestate,quantum fieri potest. Huic difficultati respondeo, quod oportet distinguere arthritidem, si conuinctum habeat symptoma doloris acerbissimi; tunc oportet post leniens, & leuiter purgans primas regiones, dare aliud medicamentum, quod ex articulis vel longinquis partibus educat. Vbi verò non est magnus dolor, qui etiam externis leniter placandus est, priùs validioribus erit opus,siue sint in potione,siue in pilulis. Sed si in forma solida capiantur medicamenta, post vnam vel alteram horam aliquid iuris alterati cichoreo, endiuia, lactuca,cucurbita,superbibi potest. Extat in biliosæ arthritidis magnis doloribus nobile purgans, quod dicitur hermodactylata,cuius variæ sunt descriptiones,sed hęc egregia,qua Fallopius testatur dolores gallicos optimè leniri. Datur à nonnullis in omni genere arthritidis, statim initio ad sistendam fluxionem à dram.j. ad dram.is. summo mane è iure carnis pingui: & hæc est eius descriptio R. hermodactyl. turpethi añ.dram.iij. diagridij dram.1s.zingiberis dram.j.mastichis dra. 5. sacchari dram.vj. M. fiat puluis. Eiusdem farinæ est garyocostinum

Purgantia.

Hermodactylatæ descriptio.

Baie-

Bairi, sic dictum, quòd garyophyllos, & costum recipiat: R. hermodactylorum alborum, à corticibus diligenter purgatorum, diagridij añ. drach. ij. costi, cumini, zingiberis, garyophyllorum añ. drach. j. contusa cribrentur, & cum syrupo, facto ex melle, & vino simùl coctis fiat opiata. Datur à drach. ij. ad onc. s. cũ nebulis, aut vino albo non potenti, & austero, summo mane. Admiscent auctores cuminum, masticem, zingiber, hermodactylis, quoniam teste Tralliano efficiunt, ne ij, qui hermodactylis vtuntur, crebriùs fluxione, vt alioqui contingit, tententur. Alij etiam euphorbium admiscuerunt, arbitrati, hermodactylos refrigeratorium quippiam habere & narcoticum, alij id negant ob insignẽ eorum virtutem purgandi: sed falsum esse arbitratur Trallianus. Omnes enim, inquit, qui biberunt, eo die stomachum cibis, qui offeruntur non oblectari causant. Idonea igitur sunt, quæ cumino, Zingibere & pipere participant, & malitiæ ipsius, qua stomachum offendit, resistunt; sed nullum adeò, vt aloe ipsi adiecta opitulari potest. Obseruandum est præterea, quod ego nunquam, vbi præseruari debent ab arthritide ægroti, in purgationibus vtor ijs, in quibus ingreditur hermodactylus. Non enim opus est educere humores ex ijs partibus, in quas adhuc nil decidit (nisi antiqua & nodosa sit arthritis, quæ per frequentes accessiones suos habet dolorum recursus) & ideò simus contenti ijs, quæ venas & caput, si consentit, purgant, post leues purgationes. Aliqui hic tempore accessionis abstineri volunt à præscriptis validioribus medicamentis, & non nisi leuiotibus esse faciendam purgationem, vel validioribus in minori quantitate, & rectè. Nam fortes purgationes humorum copiam insignem à partibus ignobilioribus & externis, trahunt ad partes nobiliores & internas. Vnde contigit aliquando nonnullos ab insigni purgante in febrem ardentem malignam incidisse atque funestam, mirantibus amicis morbi periculum, in quo solet esse nullum. Idcirco in arthritide biliosa cautè est purgandum, & (vt nonnulli rectè monent,) tempore accessionis instantis oportet necessariò lenissimo medicamento ad constringendum dato, vt triphera persica, quę lenissimè euacuat citra agitationem humorum, vti, qua re non irritetur defluxio. Atque eo etiam asseuero me, plurimos blandis medicamentis sæpè repetitis, & temperatis, vel non multum calefacientibus, curasse feliciter, quos iam defluxio in pedes & alias partes detinuerat, vt cum proba victus ratione vterentur, non ampliùs malum redierit. Nec mirum: non enim eum humorem, qui iam in articulos defluxerat, per purgantia tollere curaui. Etenim natura sua sponte, leuioribus medicamentis paulatim ab onere & multitudine prauorum humorum, qui sunt in venis, & prima corporis regione, alleuata, insurgit ad expulsionem reliquorum sua vi expultrice, quam paulatim per omnem corporis viam molitur per sudores, & halitus factos percutis poros, (quibus etiam discutitur materia in articulos fluxa) per vrinas: (vnde videmus eos, qui à suo paroxysmo incipiunt conualescere, copiosiùs mingere, quàm consueuerant, vbi verò morbus incipit, minùs mingunt, quàm potus requirit) per intestina

Garyocostini descriptio.

Purgatio in accessione periculosa.

in qua maxima humorum pars per venas iterum depellitur, quæ si multa sit, & confertim fluat, alui sequitur fluxus: si verò modicè confluit, non sequitur, sed à medicamento facilè depellitur, & ideò non sunt semper vel singulis diebus præbendæ purgationes, etiamsi sit corpus cacochymum, vt in omni arthritide ferè esset solet; sed singulis ferè quatuor diebus, vel pluribus, vt denuò biliosa ac etiã pituitosa materia, ex alijs corporis partibus ad ventrem confluxa per venas, ibi iterum colligatur in prima regione corporis. Quod autem natura vim quandam singularem semper habeat expellendi pituitam, & biliosa excrementa per aluum ex omnibus corporis partibus, probatur exemplo infantium recens natorum, qui cùm nondum quidquam comederint, copiosissima excrementa pituitosa, biliosa atque adusta, in ventre, dum adhuc essent in vtero matris, collecta, ab omnibus corporis partibus, per duos vel plures dies expellunt. Quod si autem arthtitis fuerit sanguinea eadem purgatio decernenda, quæ biliosæ. Sanguis enim inflammatur, & in bilem vertitur, serumque redditur acrius, si in corpore præter naturam copiosiùs contineatur. Itaque bilem & serum purgantia erunt danda. Pro pituitosæ verò arthritidis purgatione, vomitus, si ægri constitutio ad eum apta sit, in primis decernendus est, per longa interualla, modò à cibo, modò à stomacho vacuo; sint autem vomitoria blanda, & tutiora, vt oxymel, prius sine, deinde cum raphano, post cęnam allium sumptum, & paruo interuallo aqua calida post sumpta, vomitum facere, auctor est Octauius Horatianus. Nam in ventriculũ à valido medicamento pituitosus humor attractus, periculum inducere potest. Si valentius quæramus proderit oxymel cum iure carnis pinguis vituli, vel pulli nõ saliti, addito oleo amygd. dulc. vel decocto hordei cum butyro recenti. Forestus laudat magis vomitum in ischiatica, quàm in chiragra, propter diuersionem magis conuenientem. Aetius etiam in biliosa arthritide vomitum præscripsit, cum aqua tepida aceti exiguo, vel syr. acetoso permixto. Dabuntur pillulæ de hiera cum agarico, vel aloephãginæ, & de agarico, vel assaieret, vel infusione agarici in oxymelite, cum melle ros. sol. & decoct. beton. & polypodij. Nam agaricum, teste Plinio, facit ad articulorum dolores, si cum aceto mulso pari pondere sumatur. Alibi namque etiam scribit, oxymel sumptum simpliciter, credi articulorum morbo conflictatis prodesse. Extenuentur, & detergantur per quatuor, vel quinque dies humores, melle ros. colato, vel oxymelite, syrupo de beton. de stęchade, (ante perfectam purgationem à diureticis abstinendo, quod notent quidam, calculo renum, & vesicæ affectos, ex vsu longo diureticorum arthriticos euadere.) cum decoct. beton. florum anthos, saluiæ, iuæ, stæchados, ligni guaiaci, & alijs eorundem aromatizatis cum spec. diarrhodon abb. drach. s. pro singula dosi. Postea eadem purgantia repetantur; vel capiat pil. imperialium scrup. iiij., vel elect. diacnicu drach. iij, vel pillular. fætidar. & artheticar. vel sine ad quibus dra. j. Si fuerit melancholica arthritis, confert cro leniente dare elec. lenitiuum cum diacatoli., & trochis. de violis sine scãmonio. Si atra bilis fuerit, vel decocto epithymi, fol. senæ,

Purgatio in sanguinea.

Vomitoria in pituitosa.

Lenientia in melãcholica arthritide.

ſenæ, polypod. florum cordial.fumar.,lupulorũ,cum ſyr.roſ. ſol.Præparatio ſit cum ſyr.de fumar.de ſcolopend. de ſucco bugloſſæ, vel viol. cum decocto fumar.borrag.ceterach, lupulorum,polypodij,meliſſæ. Purgatio ſit cum diacathol. & confectione hamech, vel diaphænico, vel fiat potio,quæ R.fumar.ceterach,cap.ven.meliſſæ, florũ cord.añ m.s.,glycirrizæ,polypodij,vuarum paſſul.añ.onc.v.coquantur in aquæ ſuff.quant.ad onc.v.addendo in fine epithymi onc.v.vel drach.iij decocto per cribrum colato addãtur caſſiæ fiſtulæ,vel mannæ calabr.onc.v.,confect.hamech, diaphęnic.añ.drach.1 s.ſyrupi violacei ſol.onc.j.M.pro potu,capiat in aurora. Deinde alternis diebus,(quia hic humor eſt rebellis,) detur decoctum epithymi ad drach.ij.in ſero caprino cũ drach.ij.cort.myrobal.indorum infuſorum in ſero caprino per duodecim horas, vel ſingulis diebus, per ſeptem dies,capiat decoctum hellebori nigri prædicti ad drach.j.in ſeri caprini lib.1.cum floribus violarum,& bugloſſæ alterati. Vltimò dentur pilulæ Indæ, & artheticæ,añ ſcrup.ij. Sed rarò contingit ab atra bile arthritis,plerumque ex mixtis humoribus originem trahit, & propterea mixtæ debent eſſe in purgantibus perſcribendis intentiones,hoc eſt,danda erunt medicamenta purgantia,quæ & bilem flauam, & atram, & pituitam purgent. Purgato corpore, partium principum intemperies corrigatur,ea ratione, qua in eorum morbis à practicis eſt traditum. Nonnulli ſtatim veniunt ad ea,quæ neruos,& articulos roborant,internis remedijs, externis verò pugnant cum parte affecta,eius dolorem mitigando, & debilitatem corroborando: ſic ſtatim facta purgatione, accedunt ad vſum reſinæ therebinthinæ,quæ neruos mundat,aluum ſoluit,iecur, lienem, renes,pulmones,& inteſtina abſtergit dant mane ſingulis ſeptimanis facta concoctione dra.s.cũ aqua iuę lotam,hybernis tẽporibus præcipuè.Fernelius,ſi humorũ(inquit,)reliquię ſumendis digerendæ,diſſipãdæque videbuntur,in id apta erunt ſimplicia, quæ ad cerebri affectus ſupra attulimus: quandoquidem neruorum eadem, atque cerebri eſt ratio. Propriæ verò,& particulariter ad artuum dolores hæc commendantur; helenij radix,& iridis,chamępytis,verbaſcula duo,calamenthæ,acori radix,centaurium minus,hermodactylus in apozemata, aliaſue compoſitiones aptandus.Herba chamædris,inquit Innominatus in puluerem tenuiſſimũ redacta, cum aqua calida paregoricum doſis ſit drach.s.vel j.Dioſcorides chamædryos decoctum, betonicam herbam in vino amomi, aut androſaces, aut mel decoctum cum aqua,ſuccum è centaurio minore arthriticis,aſſumpta,ſubuenire dicit. Iuuare item & eſum viperæ,de quo,& infra dicemus. Extant apud Alexandrum Trallianum, & Plinium Valerianum antidota, quibus in totum quempiam liberari promittunt ea, mane quinque vel ſex horis ante cibum debent aſſumi per annum, cum optimo vitæ regimine. Sed in cauſa calida nil magis puto conuenire,experientia edoctus, quàm puluerem foliorum cichorij ſylueſtris,menſe maij collectarum, & in vmbra exiccatarum,eius datur drach.j.vel ſcrup.ij.cum iure carnis pulli non ſaliti,mane quatuor horis ante prandium,& veſperi cùm vadit dor-

Præparantia.

Purgantia.

Cichorij ſylueſtris foliæ.

mitum, vel absque cęna, vel cum cęna parca: hoc vidi in biliosa podagra, incipientes iam fluxiones ita cessasse, vt mitior paroxysmus redierit, & breuiori tempore durarit, duobus vel tribus diebus continuis assumpto. Verùm in causa frigida, vel mixta ex frigidis & calidis humoribus, conducent summoperè antidota prædictorum auctorum, diacorallium Tralliani, Theriaca Andromachi, & mitridatum: tum etiam antidotus alexipharmaca contra luem gallicam Fernelij de quibus drach. j. per autumnum, & hyemem sumere satis est, superbibendo mane onc. iiij. vel v. aquæ communis tepidę. Antidotus podagrica nostra ℞. trochis. de vipera, fol. centaurij minoris, chamæpytis, betonicæ in vmbra cum charta siccatarum añ. onc. j. chamædrios onc. ij. rad. gent. aristol. rotundę, peonię, bardanæ, añ. onc. j. baccarũ lauri, myrrhæ, rab. elect. spicæ nardi añ. onc. s. garyophyllorum drach. ij. in puluerem cuncta redacta, seruentur in vitro bene clauso, vel cum melle despumato fiat electuarium ad formam opiatę, dosis in puluerem scrup. j. opiatæ drach. superbibendo aquam tepidam Hastulæ regiæ rad. drach. j. pondere potu dolores podagræ sanat Plinius. Quidam ossium humanorum cinerem, vel alterius animalis quadrupedis à drach. j. ad dram. ij. dant secundum Rhasem ex aqua. Guaninerius insuper iubet chiragricum sumere ossa manus, podagricum pedum, ex syr. cõuenienti: valet & puluis stomachi vulturis, vel pulmonis vulpis, sæpe bibitus ex syr. de iua, vel cichorea: verùm mihi in primis placet statim à purgatione, non tantùm pro curatione paroxysmorum, sed etiam pro præseruatione in posterũ decoctũ salsæ, chinæ, atque ligni guaiaci, alteratum cum ijs, quæ & roborrant partes internas, & humorum peccantium reliquias (quæ recidiuas facere consueuerunt) tollant digerendo per sudores, ac per victum exiccando, intemperiem quoque partium corrigant. Idcirco si bilis abundans arthritidis causa est, decoctum chinæ opitulabitur, alteratum cum cichorea, endiuia, plantagine, soncho, quibus nil eorum indendum est, quod vel neruos, vel articulos roborare dicatur: quod ea suo calore impediant iecoris refrigerationem, quæ in hoc casu procuranda est, ad prohibendum materiæ biliosæ regenerationem. Imò multi curati sunt solo cichoreo, vel dente leonis, vel soncho, datis eorum per quadraginta dies succis ex iure pulli non salito, vel concisis herbis, & ad spissitudinem pultis coctis, ac comestis pro ientaculo summo mane: quibus mirè iecur ab obstrutionibus & intemperie liberatum vidimus. Externis præsidijs dùm sumitur simile aliquod decoctum in præseruationis cura, erunt articuli ijs corroborandi, quæ mox recencebuntur. Capere decoctum poterit per triginta dies cum victu, neque admodum exsiccante, neque multum humectante, neque valdè tenui. Comedat carnes vitulinas, vel gallinarum, & caponum assas, panem benè coctum. Quod si autem doloris necessitas, vel initio paroxysmi dum purgatur corpus, vel post purgationem, dum capitur decoctum chinæ sudorificum, topicis eum mitigare postulet, fomentum cum panis lineis sæpe sępius renouatis imbutis, ac madidis lacte vaccino recens multo maximè proderit. Fuerunt enim

Margin notes: Antidotus podagrica auctoris. — Chinæ decoctũ. — Victus ratio. — Topica.

enim podagrici, qui capram in cubiculum adductam supra dolentem partem emulgeri iusserunt, cum magno leuamine, possunt & alia lacti permisceri in eundem vsum, vt far. hordei, panis medulla, oleum violaceum, ros., lubricorum, vnguentum populeum, vt fiat cataplasma: quod fiet validius si lactucæ, semperuiui, portulacæ, cichorei, solatri folia, vel sola coquantur, vel lacti permisceantur, vnà cum muccilaginibus sem. psyilij, altheæ, cytoneorum, extractæ cum aqua rosarum, vel solatri, vel plantaginis, quæ muccilagines quoque per se solæ conueniunt illitæ. Sed cum admodum refrigerantibus cautè progrediendum; itidemque notandum, quod quando lac cataplasmatibus inditur ad sedandum dolorem, parumper vel nil (si fieri potest) coquatur, ne pars serosa, quæ vim habere dicitur anodynam, euanescat, vel lac fiat coctione acrius, & caseosa atque emplastica, quæ relinquitur, sua adstrictione magis noceat. Forestus sola lactis crema, oblinendo partes affectas, dolorem intensissimum mirum in modum sedauit. Idemque refert Simonem quendam Leidanum lenticulam aquæ, & flores chamomillæ decoxisse in lacte, addendo parum farinę hordei in fine in modum cataplamatis, & apposuisse ad sedandum dolorem cum maximo miraculo, in progressu verò plus de farina hordei addidisse. Vtor quoque interdum Fernelij fomento, ad podagræ chiragręque dolores, præscripto ex aquis stillatitijs rosarum, plantag. solatri cum aceti quadrante, quòd reprimit fluxiones, & collectam mateiam quodammodo discutit. Plinius radicem cucumeris podagricis decoquit in aceto pro præsentaneo remedio: item ramenta corticis cucurbitæ recentis ad podagram refrigerandam. Opitulatur etiam frequenti experimento oui luteum cum oleo violaceo subactum, vel aquis stillaticijs prædictarum herbarum, aut earundem succis: præterea pulpa cassiæ fistulæ cum succo solatri, vel aqua, iuxta Auicennam, æstate frigidè cum pannis lineis, hyeme tepidè applicetur. Dicitur & aqua ranarum stillatitia, & oleum mirabiliter hic prodesse, tum experientia quorundam, tùm Plinij autoritate; qui lib. 32. scribit oleum articularibus morbis vtilissimum esse, in quo decocta est rana, & ipsius intestina. Plinius Valerianus muscum, qui in aqua nascitur tritum & impositum comedat, & limum aquaticum cum oleo subactum. Apud Morauos Olmutienses nobile nuper hoc experimentum didici pro sedandis illicò doloribus podagricorum. R. herbam barbicapram (quæ alias dicitur vlmanaria) apud vulgum & Brunsfelsio Prinomon ea cum suis radicibus floribusque destillatur, & in hac panni linei madefacti imponuntur podagricis, vel cum penna illinitur articulus dolens, nec mirum; adstringere enim dicitur & refrigerare; vnde articulorum calidis fluxionibus plurimum conducere poterit. Sutor quidam Viennæ natura biliosus podagra circa magnum pedis pollicem atrociter corripitur, multis remedijs frustra tentatis, tandem omni dolore liberatur cataplasmate sæpius de die renouato ex stercore vaccino recenti in sartagine cum butyro frixo, quo postea & alios ab immanibus doloribus sanauit. Dioscor. in parabilibus stercus bubulum calens imponit

Vlmariæ aqua stilatitia.

podagræ; & stercus caprinum, tritum cum axungia & veteri caprillo adipe. Expertus fui fel piscis cyprini inunctum profuisse podagricis. Sed communiter in omni ferè arthritide, à quacunque causa oriatur, soleo feliciter vti (si quando potest applicari) cataplasmate ex vino & panis medulla facto. Si sit causa calida vinum rubrũ capio, cui addo oleum rosaceũ: si frigida vel mixta, vinum album cum puluere florum chamomeli furfuribus benè tritis & oleo rosaceo. Hic autem cataplasma ex pane, & vino non modò omnem fluxionem repellit; sed & influxum non mediocriter digerit: imò instante paroxysmo, si manibus vel pedibus applicatur prohibet chiragricam vel podagricam fluxionem, quamdiu adhibetur parti debilitatę, vt in multis experti sumus, tum præcipuè in Principe de Liechtenstain anno 1613. Barbari quidam, emplastrum cum scordeo in aceto cocto, vel mixto cum aqua, omnibus podagricis conferre scribunt. Notandum omnia ea, quæ podagricis in causa calida applicantur, ad tollendos vel mitigandos dolores, æstate frigida, hyeme tepida esse adhibenda. Dolores autem intollerabiles, nec prædictis remedijs mitigati, narcotica requirunt, cum ea tamen cautela, vt simulatque sint mitiores redditi statim à narcoticis abstineatur, quæ etiam in exigua dosi erunt præscribenda. Lõgior. n. eorũ vsus & in maiori quam consueuit copia constringendo humorem influxum, ac in tofos vertens, motus articulorum perdifficiles parit & tardos, longo tempore & sensum obtusum; vnde ablato calore, calefacientibus erunt partes fouendæ roborandæ ac siccandæ. Igitur narcotica in tali cataplasmate poterunt adhiberi R. far. hord. onc. iiij. medullę panis tritici onc. ij. lactis q. s. ad ignem parum misce donec coeat ad consistentiam mellis, cui adde ol. rosf. onc. j. vitelli ouorum num iij. opij scrup. j. cui & drach. sem. hyoscyami addi potest, & scrup. s. castorei ad corrigendum opiũ, præsertim si aliquis humor pituitosus permixtus esse videatur. Rondeletius crocum imponeret: quia vbi opium vel hyoscyamus, vel mandragora ingreditur medicamentis croco corigit. Paschasius hoc cataplasma laudat in doloribus intollerabilibus à causa calida: R. far. hord. sine furfure, medullæ panis añ. p. j. fol. hyoscyami, mal. violarum añ. M. j. florum chamomeli, corticis papaueris albi, añ. p. j. ex his decoctis fiat cataplasma, addendo oleorum lumbricorum, & papaueris añ. onc. j. opij & croci añ. drach. s. quod cataplasma super folia lactucæ, supposito panno lineo distendatur, & forinsecus imponantur super cataplasma folia betæ. Post vsum horum narcoticorum vel anodynorum refrigerantium calidis fomentis, vt decocto pulegij, saluiæ, origani calamenthæ, centaurei minoris & similium in aqua vel vino, loci dolentes irrigentur ac corroborentur, ne frigiditas nimia adhibitorum quidquam noceat. Porrò arthritis, quæ est à sanguine ijsdem anodynis tractatur quibus ea, quæ à bile fit, nisi quòd in hac, quę à sanguine fit, refrigerare conueniat cum minus humectantibus & relaxantibus. Vnde eligenda sunt, quæ exteriùs applicantur, refrigerantia; cum ijs quæ nonnihil exsiccent & adstringant, & modicè quoque discutiant. Parietaria in aqua vel posca cocta foueantur pedes.

Narcotica.

Paschasij cataplasma.

Anodina in sanguinea arthritide.

Nam

Nam huius herbæ decoctum teste Apuleio mire sanat podagram, si pedes eo foueantur. Conducet etiam cataplasma ex lacte, pane & ol. rosaceo omphacino cum succo semperuiui. Vel R. far hordei, fabarum, an. onc. iij. coquantur in vino & aqua ad consistentiam cataplasmatis leuigati, addendo in fine ol. rosacei onc. ij. pul. fol. parietariæ drach. ij. Coquitur & aliud cataplasma ex medulla panis in posca cum oleo rosato & pul. florum chamomeli. Omnis etiam generis inflammationi conducit medulla panis aquæ frigidæ immersa, & cum oleo communi subacta in forma cataplasmatis. Emplastrum expertum apud Pliniū Valerianum, quod semper nobiscum ferre possumus, R. cerussę onc. iij. spumæ argenti tres, ceræ punicę sex, axungiæ porcinæ veteris colatæ lib. j. cerussam verò & spumam in thebaico mortario tamdiu teras donec in puluerem redigas, ceram autem & axungiam solues, & puluerem totum paulatim admiscebis, & leuato cacabo mittes manum, & agitabis tepidum, donec omnia soluantur, & sic in patellam fundes, vt regelet, seruenturque mundè, & cum opus fuerit malaxatum oleo rosato imponatur. Neque interea dum fluit materia, supra partem dolentem applicanda sunt repercutientia & valde constringentia, præsertim in augmento doloris & inflammationis. Etenim augentur his dolores, tum quia prohibent aliquam materiæ per poros cutis expirationem, tum quia coarctant & constringunt articulorum partes sensitiuas & vasa. Conuenient hæc constringentia (quæ repercussiua barbaris dicuntur) initio inflammationis paulò supra articulum posita, vt si in pedes fluxio fiat, supra articulum pedis in media tibia, si genu articulus dolere incipiat in femore. His enim locis trium vel quatuor digitorum transuersorum latitudine pannus lineus vnguento constrictiuo, vel cataplasmate, vel linimento imbutus circumcirca imponitur. Puluis constrictiuus albumine oui & aceto exceptus circumducitur. Vel cataplasma ex fructibus loti arboris, (guaiacū Patauinum dictę apud herbarios,) nondum maturis, pyris syluestribus, malis cotoneis, sorbis, cornis aut eorundem succis, exceptis puluere myrtillorum, balaustiorum, sumach, rad. bistortę, additis bolo armeno vel sanguine draconis, far. fabarum & lentium, acacia, hypocisthide, portione aceti & olei rosacei omph. myrtillorum, cotoneorum, ne nimium & statim arescat cataplasma. Item R. boli armeni orietalis onc. 1. s. litharg. argentei onc. s. succi mali granati acidi vel cytoneorum, aceti, ol. rof. omph. an. q. s. M. fiat linimentum forma nutriti. Cæterum vbi materia non est amplius influxa, sed quæ influxit crassior facta fuerit concoquens ac digerens cataplasma imponendum est, cum refrigerantibus castigatum, tale est R. rad. altheæ & maluæ an. onc. ij. parietariæ, violariæ, maluæ, florum violarum, melilothi, ana m. j. coctis in aqua & contusis adde far. hordei onc. iij. farinę sem. lini & fenigreci an. onc. 1. s. vitelli ouorum num. ij. ol. rof. chamomel. ana onc. 1. s. fiat cataplasma. Post cuius vsum apponi potest diachylum simplex, vel diapalma emplastrum cum oleo amigd. dulc. vel liliorum alborū molificatum. Alexander Trallianus articulis statim, inflammatione tentari incipientibus, cataplasma inducit,

Plinij Valeriani emplastrum.

Repellentia.

Tralliani cataplasma.

ducit,quod ex cortice mali punici & rhoe diligenter in vino coctis,addita polenta & semperuiuo parat. Ad eius imitationem ex Galeno Bayerus mirabile esse dicit hoc cataplasma. R.corticum mali granati M.ij,coquantur in vino ad mollitudinem, postea R.fol. semperuiui, cymarum rubi añ.M.j.contusa cribrentur & adde far.hordei non maturi, M.j.cum sufficienti quant. vini prædictæ decoctionis fiat cataplasma coctis omnibus parum:imponatur articulis æstate frigidè hyeme tepidè. Aucta inflammatione fouet Trallianus cerembrocho dicto fomento, quod constat ex sapæ partibus duabus,rosacei vna & ceræ modico, vt fomentum crassius efficiatur, quod excipitur lanis succidis imponiturque hyeme tepidè æstate frigidè. At si in profundo fuerit inflammatio nitri paululum & olei dulcis loco rosacei sapæ admiscet. Quod si dolor adhuc remanserit cataplasma imponit factum ex folijs brassicæ coctis leuigatisque diligenter,quibus fex aceti,ouorum lutea duo,& rosacei paululum adijcitur. In pituitosa arthritide post vniuersalia conuenit decoctum salsæ & ligni prout vel magis, vel minus est calefaciendum & arthritis est sincerior. Nec est inconueniens decoctum radicis bardanæ, cum incidat,discutiat sudoriferum sit, vrinas moueat. Applicatam.n.foris radicem tritam podagricis succurrere,dolores sedando, testis est dioscorides. Refert Forestus Vastellium pensionarium Mechliniensem cum in lecto decumberet ex doloribus articulorum,vt nulla membra mouere posset, bibisse decoctum cereuisiæ, in qua radix lappæ incocta erat; quo epoto, cum nullis remedijs à medicis curari posset,plurimum minxit lotium album instar lactis,& à doloribus liberatus fuit. Rondeletius dicit se multos vindicasse ab hoc morbo,vel potione aquæ,quibus per defluxionem fiebat,& frequenti vomitu, vel purgatione per aluum. Puto aquæ potum in causa pituitosa sinceriore nullo pacto conuenire, quod cũcoctioni eius resistat, quæ in hoc malo est perquam necessaria: nisi calor natiuus satis vigeat, qui eam concoquat ac per se digerat,interea dum corpus ab excernentis vacuum tenetur, quod fortassis fecit Rondeletius frequenti facto vomitu cum aqua tepida.Idem autor ad corpus humidum exiccandũ dat dra.j. huius pulueris sequẽtis hora matutina: R.cineris priapi tauri & cranei hominis añ.drach.iij,galangæ drach.j.saccari candi.drach.iij. M.deinde reuertitur ad pilulas purgantes ex agarico trocis.& rab.añ.drach.ij.rad.aristol.& quinque folij añ.scrup.j.galangæ,garyophyllorum,spicænardi añ. scrup.s.malaxentur cum succo brassicæ vel rosarum,& fiant pilulę,de quibus capiat semel in hebdomada drach.s. vel singulis diebus pilulas duas. At instante paroxysmo abstinendum à medicamentis purgantibus,sobria victus ratione præscripta & quiete. Imò antequam instet paroxysmus per aliquot dies nempe 8.vel 10. non esset aratione alienum tenuem victus rationem instituere,& postea sic purgare. Quod vero spectat ad externa præsidia,si materia iam fluere ad aliquã partem incipiat,defendere eam oportet defensiuo supra articulũ,in quem fluxura est,apposito,& cataplasma statim inducendum est pedibus vel manibus confectum ex pane

Bayeri cataplasma.

Tralliani externa medicaméta.

Pituitosę arthritidis remedia externa & interna.

Decoctum salsę & guaiaci.

Rondeletij puluis.

vinoque

vinoque & lixiuij modico cum portiuncula salis, vt si quæ materia leuis irrepserit, exsiccetur, discutiatur, prohibeaturque ne alia influat. Quod si verò iam fluxerit in partem, multis anodynis veluti in causa calida, non censeo esse opus, quod podagra à causa frigida non vsque adeo doleat. Sæpe arthriticis à pituita contingit, vt oedemata post dolores sedatos remaneant, quæ optimè discutiuntur fomento ex sale torrefacto sæpe renouato, quod nõ sinit in tofum materiam concrescere, vti Trallianus obseruauit: vel potest fieri sacculus ex sale torrefacto milio & furfuribus, quo calido locus affectus sæpè foueatur. At si ex bile & pituita permixta sit arthritis, anodyna sint ex calidis & frigidis temperata. In podagricis doloribus, cum calore aut frigore præter naturam, Fallopius vtitur hoc emplastro, quo valde dolorem sedari scribit: ℞. ol. ros. chamomel. aneth. & sint lumbricata añ. vnc. ij. furfurum, pul. florum chamomeli, far. hordei añ. M. ij, oesyp. vnc. 1 s. aceti vnc. j. sapæ vnc. x. M. & coque in sartagine ad formam emplastri, quo calido locus fouetur, postea illinitur flore cassiæ. Valent etiam quorundam testimonijs hermodactyli puluerizati, cum farina hordei, & vitellis ouorum, in massam redacti, quæ massa extensa super lineum pannum loco patienti calida applicetur, per modum emplastri. Aegineta & Trallianus thymum, origanum, satureiam, calamintham in aceto acerrimo decoquunt probè, quo aceto adhuc calido affectas partes non modò semel aut iterũ, sed sępiùs & frequenter super infundunt & fouent, fatéturque permultos sanatos perfectè fuisse, quibus non modò à pituita, sed etiam à bile erat podagra infesta. At Elidæus de Padoanis, vt ex m. s. didici, in causa frigida vel mixtis humoribus biliosis & pituitosis laudat oleum myrrhæ. Ad podagram & omnem tumorem neruorum, herbæ plantaginis folia trita & cum salis modico imposita, optimè facere certum est quorundam experimentis. Ad omnem speciem podagræ aut guttæ, suffumigium cum folijs vrticæ viuę ab aliquibus celebratur. Herba betonica decocta ad tertias, & aqua potui data, ac peręquè trita, & imposita, mirificè dolores tolli, ĩuenio inter experimẽtatores. Quãtum valeant caules rubei, folijs suis ad ignem calefactis & impositis apud Forestũ legitur, qui recitat nonnullos his sępe renouatis, dolores non modò tolli vel leniri, sed & eisdem humores resolui. Obliniunt nõnulli folia prius butyro recenti & ita applicant, alij simpliciter sine vllis vnguentis. Idem forestus hoc vnguento plurimos ab arthriticis doloribus liberatos recenset. ℞. stipites duos sambuci decem vel duodecem digitorum, à quibus extrahatur pulpa interior seu medulla intus latens, demum impleantur rursus crasso sale, & luto vtrinque foramina sigillentur, ne sal excidat, postea in tegula ignita sæpius circumuoluendo comburatur, & fiat puluis, cui addatur olei lauendulæ & rosacei tantum, quod sufficiat & coeat in vnguentum, quo loca affecta perungantur. Emplastrum Lucæ medici Delphensis in arthritide ab omni causa, quanquam in frigida magis conuenire videatur. ℞. ficuum seu caricarum pinguium quantum volueris, contundantur & cum semine sinapios contuso, pane albissimo

Emplastrum Fallopij.

Foresti vnguentum.

trito & coćto, radice lepidij Germanicè pfefferKraut, & axungia porcina, concinnetur emplastrum. Trallianus scribit se quendam nouisse, solo sinapi in frigidorum humorum defluxionibus, dum maximè vrgerent, accessiones feliciter dolore liberasse. Admiscebat ei frequenter caricas, & cum aceto in emplastrum formabat. Sed in vsu (ad quem aliquando peruenire nos cogit pertinacia dolorũ; qui interdum immutari nequeunt, nisi aliquod acrius ipsis admoueas) eiusmodi acrium vt sunt sinapi, euforbium, cantharides allium & alia, quibus ad phænigmos vtimur obseruandum, vt cum mollientibus permisceantur, ne tenui humore attraćto quod crassius est in articulis impingatur & relinquatur, nimiumque exassentur humores à potenti siccandi & calefaciendi virtute. Dioscorides in Parabilibus, ponit ad podagrã sambuci folia cũ caulibus trita, additis marrubio & adipe. Experimentum regij cuiusdam chirurgi, inquit mizaldus, aduersus chiragras & podagras: Habe manipulum artemisiæ, deferuefacito in oleo dulci oliuarum, donec decrescat ad tertias, & eo dolentem locũ inunge, senties breui tempore dolorem sedari. Qui plura cupit, ea apud insignes praćticos reperiet ferè innumera: apud Dioscoridem & herbarios non pauca. Sedatis iam doloribus reliquiæ humorum sunt resoluendę, ne in totum paulatim, præsertim ex iteratis fluxionibus, concrescant. Inter ea remedia, quæ supra podagræ & arthritidi conuenire, inter anodyna recensuimus, non pauca leuiter discutiunt mixtasq; habent vires, tũ humorũ reliquia, dissipandi & exsiccandi, tum dolores mitigandi, vt alio non sit opus. At si ijs anodynis, quibus partes affećtæ refrigerantur, ad arcendas inflammationes; & ardorem humorum compescendum, vel quæ leniunt temperant atque fouent calorem, sine humorum aliqua insigni discussione, pro humorum reliquijs absumendis, inter leuiora conueniunt ol. liliorum alborum, chamomęlinum vulpinum, cui addi potest, vt fiat validius, modicum aquæ vitæ: vel oleum, irinum, vel rutaceum, lumbricorum, cum guttis aliquot spiritus terebinthinæ resinæ in causa frigidiori. Valebit etiam vnguentum anseris à Guainerio descriptum, adeps viperinus, oleum viperinum, quod fit ex lib. 1. ol. antiquissimi, cui incoquuntur vipera vna, cum ruthæ m. 1. hoc pars affećta illinatur. Sanat integrè & est remedium Aboaly. Ex cinere cyclaminis cum aceto & melle faćtum emplastrum, dicitur esse mirabile: item ammoniacum cum fæce vini vel cinere caulium. Stercus caprarum cum hordei farina & oxymelite in forma cataplasmatis impositum, discutit egregiè, & dissoluit etiam incipientes nodos. Cinis sarmentitius aut ex brassica cum axungia & oleo conuenienter illinitur. Nam oedemata discutit, & articulorum nodis, cõtusionibus ac doloribus mirè prodest. Experimentum Plateri & aliorum R. limacias ex cochleis demptas num. 25. granorum ebuli recentium, vel loco eorum miuam, salis q. s. in vase mundo vel vitro subtus pertuso primum ponantur limaces, tum grana ebuli cum sale, & repetatur, donec totum fuerit impositũ; hoc in loco obscuro vel cella vinaria subspendes vas suppones, quod excipit liquorẽ, hic supra pãnos lineos distẽtus, podagræ appo-

Discutientia mitiora.

Oleum viperinum.

apponitur in declinatione, tophũ non finit succrescere, & extrahit breui ex alto humorem multũ, laudatur oleum guaiaci, præsertim in lue gallica, arthritidẽ pariente. Ceratũ quod semper ad vsus seruetur; R. ammoniaci in aceto dissoluti vnc. s. cineris caulium rubeorũ, stipitũ sambuci añ. drach. j, sulfuris drach. s. salis scrup. j. ol. chamom. liliorum alborum añ. vnc. j. ceræ flauæ vnc 1. s. M. f. ceratum. Quod si quid remanserit, inquit Mercatus in articulis impactum, antequam ad incurabilem duritiem perueniat, vtendum diachalcitide à principio, cum modico seuo caprillo, vel oleo de cucurbita, vel postea solo, quo magis resoluat. Ad corroborandos articulos confert imprimis vsus vinaceorum, tempore vindemiarum per dies triginta; item balneum in musto, dum adhuc feruet. Arnoldus de villa noua & Leonellus commendant epithema ex filato canabino seu stuppa in lixiuio decocta. Plinius radicem cannabis in aqua coctam, podagras & articulos cotractos mollire scribit. Balneum nostrum, quo reliquiæ humorum ex articulis auferuntur, luxatique ex fluxionibus & ligamentorum relaxatione restituuntur. R. lixiuij mediocris sarmentorum vitium vel ossium humanorum vel aliorum animalium quadrupedum in cinerem combustorũ, vini rubei chalybeati, herbarum iuæ, chamedryos, absynthij, saluiæ, centaurij minoris, florum anthos, florum rос. rub., chamom. añ. M. s. furfurum tritici M. j. bul. cuncta in vino parum, deinde cum lixiuio permisceantur, pro balneo pedum & manuum: genu verò & humerus spongijs in calido balneo madefactis foueri poterunt, vel filtris (vbi minor est quantitas decocti pro balneo) quæ in prædicto decocto expressa, articulis alligantur etiam post balneum, vel sine balneo. Hoc pacto etiam administratam veterem vrinam humanam mirabiliter profuisse vidimus absque balneo, solo fomento, etiam adhuc perstantibus insignibus doloribus, fortassis ex consilio quorundam barbarorum, qui scribunt: In vrina hominis patientis, vel alterius hominis valde senis calefacta intingatur pannus albus nõ coloratus, & loco dolenti calidus applicetur. Possunt in calida podagra in lixiuio coqui plantaginis & rubi folia, cortices granati, balaustium, absynthiũ, sal & nitrum, folia myrti cum vino rubro, & salicis cortices. Post hoc vngi locus poterit oleo lentisci & myrtino, rosaceo, omphacino in calidioribus, vel vulpino & mastichino cum salis modica quantitate; vel si causa sit frigida R. olei de lateribus, vulpini añ. vnc. ij. ol mastichini vnc. s. M. Nonnulli decocto simili, quod pro balneo descripsimus, supra lapidem molarem, vel pyritem, vel ferri scoriam candentem insperso vaporem exitant, & partibus affectis suffumigium parant; quod pannis circumquaque obuolutis, ne quid expiret, tamdiu applicant, donec parti affectæ sudorẽ moueãt. Atque ego in capitaneo Ieremia, postquã sudasset per viginti dies, cũ decocto ligni guaiaci & salsæ, plurimũ profuisse vidi. Nã cũ in fine curationis, à balneo, quod pedibus nimis calido adhibuerat, iterũ noua fluxio in pollicẽ maiorẽ sinistri pedis influxisset circa vesperã igne articulũ, vbi rubebat vssi; apposito statim emplastro diapalma appellato & cum crederem crustam decessuram, & per vlcus materiam paulatim exituram,

Oleũ Guaiaci.

Articulos corroborantia.

Balneum Auctoris.

nullum factum, nulla crusta ab vstione decessit, sed tertio die tumor pollicis euanuit & crusta, quæ exusta erat sicca permansit, vt statim quo vellet potuerit incedere; quod proculdubio contingit ab istis sudoribus, cum vaporibus decocti rorismarini, saluiæ, beton., absynthij, centaur. min., & flo. chamomeli cum vino & lixiuio coctorum. Dederam autem hora vna mane, antequam assumeret decoctum sudoriferum, per multos dies meã antidotum, qua destillationes etiam sistebantur. Sed & simplex partium lotio, cum sale & vino plurimam fert opem. Item luta naturalia ex balneis qualia sunt apud Patauinos D. Petri & D. Bartholomei post ędes, & D. Hælenæ. Possunt etiam balnea parari ex thermis, quales in Italia, & alijs plurimis regionibus scaturiunt, vt thermæ S. Philippi, quæ dicuntur esse aluminosæ in villa Corosona prope Lucam, quæ sulfureæ, aluminosæ & nitrosæ esse perhibentur: prope Pisas circa montem S. Iuliani, quæ aluminosæ & sulfureæ; & aliæ in Germania & Pannonia, de quibus consule auctores, qui de hisce naturalibus balneis scripsere; possunt etiam ad horum naturæ imitationem fieri artificialia ex sale nitro, alumine, sulfure, vel bitumine. Verùm in horum balneorum vsu hodie maximus error, & præsertim in Germania committitur. Etenim iam mos inualuit, cùm nonnulli ægri viderint quosdam à fluxionibus capitis, & catarrhis liberatos, articulos ex parte corroboratos, corpus à serosis & biliosis humoribus exoneratum, quod cognoscunt ex cutis rubore, qui solet per aliquot dies in vsu balnei comparere cum pruritu sæpe molesto, quiuis ferè podagricus & arthriticus statim nulla facta corporis præparatione, vel leui purgatione adhibita, balnea naturalia & artificialia ingrediatur. Quæ sanè pessima est consuetudo. Nam etsi corpus ab aliqua humorum serosorum quantitate liberatum esse videatur, & partes corroboratæ; tamen cum partium principum intemperies non auferatur, ab horum balneorum tali vsu obstructiones viscerum, & præcipuè mesenterij & pancreatis non referentur, articulorum venę laxiores reddantur à tepido balneorum calore, hinc contingit vt paulò post vsum balneorum breui interuallo arthritici frequentiùs, & ad plures partes fluxionibus tententur, sæuioraque symptomata redeant, regeneratis denuo alijs humoribus sese commiscentibus cum ijs, qui adhuc à balneo in venis erãt relicti. Quocirca in arthritide vniuersali, quę paulatim ex longo tempore repetentibus sæpius, & inualescẽtibus fluxionibus originem habuit, à prædictis balneis abstinerem, quòd partium principum languor vix vnquam hisce restitui queat, nec etiam alijs internis auxilijs: neque etiam in arthritide biliosa tentarem eiusmodi præsidium, quod corpus, sanguinem, articulos & iecur maximè accendat: neque post purgationem solam & simplicem, quod reliquiæ prauorum humorum non semper balneis euacuentur totæ; sed in arthritide, quę vnam vel alteram tantum partem inuasit, vt pedes vel manus vel extremos artus, vel ferè vniuersalis est, sed non antiqua, conflata ex mixtis humoribus, prædominante pituita cum multo sero, facta diligenti totius corporis purgatione, euacuatis per sudorifica & diuretica vi antidotorum maxima

Luta naturalia.

Balnea artificialia.

Error Germanorum in vsu balnei.

xima humorum saburra, ne quispiam ad articulos adhuc facilè confluat, corroboratisque visceribus, & obstructione liberatis, balneis præscriptis commodè vtendum esse moneo. His conditionibus Aetius & alij, quando arthriticis balnea commendarunt, præscribi voluerunt. Ludouicus Mercatus solui quouis balneo humores, & effeminari articulos laxioresq; reddi putat, quantumuis resolutoria aut adstringente vi polleant. Quippe plus prȩualere dicit aquȩ humiditatem, & teporem aut calorem, ad humorum fusionem & articulorum laxitatem, quam possit aquæ aut mineralis, aut cuiusuis alterius medicamenti vis ad resoluendum. Quod sanè falsum est: monstratque Mercatū balneis naturalibus rarò vsum, fortè quod in Hispania raræ sint thermæ. Existunt enim nonnulla naturalia, quæ cōstant ex commemoratis mineris, quæ potenter exsiccant & resoluunt, præsertim si sulfureos habeant vapores permixtos, vel naphtham, vel bithumen & nitrum. Nam & hydropicos hiscæ à ventris & corporis mole liberatos frequenter vidimus spatio quadraginta dierum, cum probo victu præscripto. Hoc anno 1614. Illustris comes Philippus Reingraff arthriticus & multis capitis fluxionibus obnixius, & Iohannes de Molart Consilij militaris apud Cæsarem Præses podagricus, cum balneis quibusdā chymici artificialibus ex sale, alumine, spiritu sulfuris & nitro vti vellēt spatio 30. dierū bis terue vsu balnei in alui profluuiū prolapsi sunt, quo multa biliosa & pituitosa reddebant. Nā etsi his venæ à tepore & humiditate balnei ampliores & patentiores redderentur, vis tn̄ aluminis, cōstringendo cutem, articulos & habitū corporis carnosum, ita fluentes humores compescebat in venis, vt ab habitu corporis ad ventrē eos, si qui à calore balnei in venis funderētur, coegerit & diarrhæā excitarit, cū tamen corpus antea satis congruēter à me esset purgatū. Sic & alius quidā cum à balneis & lutis ita corroboraretur penes articulos, antequā partium principū imbecillitati esset prospectum; post aliquot septimanas, accumulata noua materia, cum non ampliùs ob corroboratos nimium articulos ad imbecilles antea fluere posset, puta pedes & manus, ad interiora regressa partes nobiles inuasit, febrisque continuæ atque lethalis causam prȩbuit. Possunt igitur optimè exteriùs balneis medicatis adstringi & corroborari artus, & in ijsdem superflui humores exsiccari ac discuti. Ad arthritidem calidam balneum aquæ dulcis laudarunt Trallianus, & alij docti viri post vniuersalia. Hoc tamen articuli non videntur corroborari, cum potiùs laxentur, sed tantùm intemperies iecoris corrigi, & sanguis in venis refrigerari. Idcircò Gal. 2. Meth. cap. 20. balneum eiusmodi arthriticis maximè aduersum infert. Nam cum priùs dixisset in febribus imbecilla existente parte principe balneum aquæ dulcis esse maioris detrimenti & periculi, subdit: Quodsi præterquam quod nulla pars princeps imbecilla sit, etiā inferioris notæ partium aliqua sit inualida, veluti podagrici pedes, & ijs qui articulari vitio laborant, vniuersi corporis articuli, maxima salutis pars ægro cōparabitur ex balneo ipsis infirmis partibus, quæ superuacua sunt excipientibus. Assolent enim nonnunquam, & citra balneum super-

Contra Mercatum.

Historiæ.

Alui profluuiū ex balneo.

Balneum aquæ dulcis pro calida arthritide.

uacanea in partes infirmas confluere, à balneo verò magis, vt potè succis ipsis per id liquatis, tum vijs per quas meent patefactis. Ambo enim hæc ex moderato calore proueniant necesse est. Hæc Gal. Ego tamen existimo ex parte articulos balneo aquæ dulcis corroborari posse, quandoquidem ex calidis fluxionibus frequentibus contrahunt in se artus intemperiem calidam, ob quam fiunt imbecilles, & facilè non modo recipiunt, sed etiam attrahunt humores in corpore mobiles. Hæc intemperies corrigi aquæ dulcis balneo potest; præterea venarum laxitas eadem constringi, si eo modo administretur, quo nos in podagricis docuit Trallianus his verbis: balnea dulcis aquæ his conducunt: atque ea quæ vesperi adhibentur magis quam matutina. Nam post cibum maximam vim ad calidorum intemperiem corrigendam obtinet, præsertim in gracilibus, siccioribus & acrioribus corporibus. Nam in eiusmodi si quotidiè balnea adhibeas non eis nocebis, sed plurimùm etiam adiuuabis. At priusquam æger in calidum balnei aerem ingressurus sit, confert ei pedes aqua frigida priùs irrigare. Vbi verò medium domum balnei ingressus fuerit, deinde modicè sudauerit, situlæ tepidæ ei superfundentur, atque ita totum corpus hydrelæo perungi oportet. Porrò balnei aerem temperatum esse conuenit, similiter & lauacri solium. Post vnctionem ex transitu, statim in calidæ solium æger ingredietur. Quod si etiam frigidam aquam influere contingat, pedes scaturigini submittat, priusquam in ipsum descendat Egressurus rursus è thermis descendere omnino in frigidæ solium debet: etsi æstas fuerit & oblectetur, in ea natet, vestimentis autem indutus pedibus iterum aqua frigida inijciatur. Reuersus à balneo in domum æger non statim bibat vinum, præsertim merum; sed ptisanæ cremorem aut tepidam aquam priùs assumat. In medio autem prandij si æstas fuerit aquam frigidam; sin aut hyems temperatam bibat. At si hoc balneo nō satis corroborati esse videantur articuli, validiora poterunt adstringentia & refrigerantia adhiberi, emplastrum diacalcitheos, cum aceto rosaceo, succus acaciæ cum posca, lycium cum croco. Quod si nodos, & tophos materia podagræ fecerit, vt solet contingere (si quando diu, & frequenter fluxione tentati sint artus) vel per se spontè à victu nimio, crassos & crudos humores generante, vel à mala curatione, nempè adhibitis, magis quam decet, refrigerantibus & narcoticis, aut validis discutientibus, tenui humore exhalato, crasso & terrestri relicto in articulis atq; impacto; aut præassatis humoribus à validis exsiccantibus & acribus, sine admistione eorū, quæ emolliunt, his quoque tàm internis quàm externis remedijs erit succurrendum. Ad rectam autem horū curationem, plurimùm scire interest à quanam materia oriantur. Nam si pituitosa sit, vt plerunque est, erit excalefaciendum, & attenuandum. Pro internis horum remedijs proponūtur à Tralliano antidota, interquæ duo hæc mihi maximè arrident, quòd constent ex ijs medicamentis, quæ haberi possunt: primæ descriptio talis est: R. centaurei vnc. v. chamædrios vnc. ix. hypperici totidem, aristolochię rotundæ, gentianę, petroselini, agarici, phydulcis, mei an̄. vnc. iij. spi-

Modus administrādi balnea Tralliani.

Tralliani antidotas.

cæ nar-

cæ nardi vnc.j.excipito melle datoque ex aqua tepida. Alterius antidoti descriptio,quod datur ad annum similiter, pręterquam quod calos in articulis concretos summè discutit,medetur etiam articulorum,capitis,stomachi,oculorum,iecoris & renum dolori vrinęque difficultati eodẽ Tralliano teste,qui ipsam dat Mẽse Ianuario diebus quinque alternatim,Februario, Martio, Aprili diebus quinq; alternatim, Iulio vno die, Augusto vno die,Septembri vno die,Octobri duobus diebus alternis, Nouembri duobus diebus alternis,Decembri quatuor diebus alternis. Abstinendum est mero, carne suilla,bubula,leporina;Item brassica & sinapi & crudis omnigenis oleribus,hydrogaro. Et benè concoquat ęger, qui medicamentum assumet,pedes aqua calida lauet,& oleo inungat, lactis potione abstineat. R.rapōtici,agarici añ.vnc.ij.phy.vnc.iij.petroselini macedonici vnc.iiij.meu totidem,hypperici vnc.vj.gentianæ totidẽ,aristolochiæ vnc.vij.centaurei vnc.viij.chamædryos vnc.ix;dantur viris scrup. ij.mulieribus vnus. Nouit quendam Trallianus cum tophos habere incepisset, decocto chamæpyteos & origani assumpto prohibuisse, ne alij nascerentur. Huc refer ea etiam antidota podagrica quæ superius recensuimus. Porrò externa remedia sint,si nondum nodi articulorum plane gypseam aut lapideam materiam contineant,ammoniacum cum modico aceti dissolutum,vel hoc emplastrum R.ol.oliuarũ veteris vnc.ij, lythargyri aurei præparati in tenuissimum pollinem (vel lapidis pyritis præparati secundum *Diosc.*)gagatis, cui inest vis emolliendi & discutiendi (& ideò podagricis medicaminibus,& acopis additur teste Dioscoride) adipis decoctionis pernæ vetuste añ.vnc.j.additur vnc.s.aceti,vbi fluxiones calidæ nodos molestare solẽt,coquitur in emplastrum: proderit & oleum viperinum,& lacertæ viridis,& adipes earundẽ pręsertim vetustiores,vel R.diachyli simpl.vnc.j, ammoniaci galbani bdellij, sagapeni añ.drach.j. ol.irini,liliorum alborum añ.vnc.s.pul. ireos vnc.j, M.cogatur denuo in ceratum. Validius, quod emollit & discutit cataplasma pro duris tophis. R.rad.bryon.cucumer agrestis,iridis,sigilli B.Mariæ crudę añ. vnc.ij.rad. altheæ, & liliorum alborum sub calidis cineribus coctarum añ.num.iij, sem.vrticę,sinapios,nastrutij añ.vnc.j.trita cum adipe anserino, & oleo amigd.dul.q.s. fiat cataplasma; imponatur,facto priùs fomento cum decocto altheę,maluæ,florum chamomeli,& melilothi. Ceratũ excellentissimũ tophos articulorũ dissoluens adeo,vt neq;an oborti fuerint adhuc appareat. R.aphronitri vnc.viij.therebinthinę vnc.xij.cerę vnc.xv. olei veteris vnc.xxj.lixiuij,quo piliarij vtuntur pro lanis succidis abluẽdis,quod etiã nõnulli Gręci protostactõ vocant vnc.vj. Hoc iubet vti Trallianus vt pręstantissimo. At celebrimum est, & à multis hodie probatum quod ex caseo veteri à Galeno conficitur. R.casei veteris & acris vnc.iij,vel quãtũlibet, intingatur in iuris carnis suillę salsę sufficienti quantitate; mox in mortarijs subactum pistillo, tophis imponitur. Nam cute sponte disrupta absque sectione,articulos citra noxam,quotidie lapidibus liberans, reficit. Alij postea ad Galeni imitationem pedes suum salitos in aqua

Modus exibẽdi Tralliani antidotum.

Cateplasma pro duris tophis.

Cataplasma Gal.

decoquunt in muccilaginem, cui postea admiscent casei antiqui partes duas, nastrutij puluerizati partem vnam, & sic emplastrum conficiunt, quo innumeros à se curatos esse testantur. Podagricorum tophis ac neruorum seu tendinum distortionibus hæc facilè parabilia præscripsit Dioscorides: ammoniacum cum arida pice impositum, bdellium ieiuni saliua emollitum, cannabis syl. imposita, styrax saliua emollitus, sesamum in forma cataplasmatis adhibitum. Eque efficax est hoc ceratum, quod ex tabaco conficitur, & citrinum appellatur: R. succi tabaci, seu herbæ reginæ vnc. iij. ceræ citrinæ nouissimæ vnc. ij. resinæ pini vnc. 1 s. resinæ terebinthinæ vnc. j. olei myrtini q. s. M. fiat ceratum molle. Huic addantur luta emollientia & resoluentia quorundam balneorum naturalium vt D. Petri & D. Bartholomæi in agro Patauino; quibus mane atque vesperi singulis vicibus per horam vel ampliùs calidè fouētur articuli, mox aqua thermali abluuntur & imponūtur cerata & emplastra præscripta, magis & minus resoluentia & emollentia, vti requiret indicatio. Nonnulli hic validius statuunt suffumigium ex lapide molari, quod scirrhosis nodis commodè adhibetur. Prius pars nodosa fricatur donec sudor appareat, deinde inungitur hoc vnguento, R. ol. amigd. dulc. vnc. ij. adipis gallinæ, anatis, ol. chamomelini añ. vnc. j. medullæ cruris bouis, resinæ pini añ. vnc. s. ceræ flauæ drach. v. dissoluta ad ignem fiat vnguentum, bis hæc vnctio quotidie repetatur (vno intermedio ad vnguentum, & fricandum destinato) donec durities adfuerit. In hoc casu reperio etiam prætiosum hoc cataplasma, quod præter nodos podagricorum etiam luis venereæ duras, & scirrhosas collectiones discutit. R. stercoris caprini puluerizati, farinæ hordei singulorum partes æquales, aceti acerrimi, & aquæ añ. q. s. vt possit fiuere; supra pannum lineum distendatur, & alligetur parti nodosæ tàm calidæ quàm potest sufferri vno die, altero vero quiescat ab eius impositione; vngatur tantum aliquo emolliente, & nonnihil resoluente, vt adipe anserino, vel præscripto vnguento: nec debet hoc cataplasma renouari quo die imponitur, nisi nimium siccescat. Quod si verò gypsea materia, aut instar lapidis dura, vel terræ cimoliæ similis (qualem in nosocomio Delphensi notauit Forestus, & ego Olmutij ex articulis digitorum manus cuiusdam pauperis effluxisse, qua pingebat, & inscribebat parietibus) ex nodis podagricorum exeat, & vlcerati euaserint, imponatur, donec spontè claudatur vlcus, nec ampliùs talis materia emanet, diachylum simplex priùs cum adipe anserino emollitum, deinde sine adipe; triapharmacum, vel citrinum ex tabaco. At si nodi, & tophi à nimia exustione humoris melancholici vel biliosi nati sint, vel vi acrium medicamentorum plusquam decebat calefacientium & siccantium: à cibo siccante, & calefaciente, præscriptis antidotis, alijsque omnibus, quæ corpus & humores siccant abstinendum est: mediocriter calefacientibus, & humectantibus lapidescens materia diffundenda dissoluendaque. Igitur foueatur locus decocto maluæ, altheæ, florum chamomeli, & melilothi, capitis castrati, postea lana succida imponatur. Emollit plurimum, & calefacit admodum con-

Cerati citrini descriptio.

conuenienter quod in ventriculo castrati iam iam mactati reperitur, & præsertim nutriti herbis appropriatis, si eo adhuc calente per aliquot dies partes foueantur. Victus ratio non modo ratione materiæ, sed etiam temporis remissionis dolorum pro præseruatione, & tempore paroxysmi variat. Nam podagræ à causa calida sitis & fames non admodum laudantur, dum vrgent dolores; quod hisce, & partes, & sanguis inflammetur euadatque acrior & biliosior, biliosique famen non valde tollerent, vt in arthriticis à pituita, vel mixtis humoribus biliosis cum multa pituita. Tempore igitur dolorum à bilioso humore natorum detur ptisana hordeacea vel far., vel panis coctus in aqua cum modico butyri recentis, vel iuris carnis non valde nutrientis, vel cum semine melonum vel lacte amigd. dulcium, quali modo, & oriza coqui potest in aqua pluuia vt in pultem prorsus abeat, & sic condiri cum aliquo ex præscriptis, vel cum saccari modico. Carnes in prandio assumat, vel earum contusum: imò sæpe abstinere à carnibus multùm conducit arthriticis, præsertim sanguineis. Frequens enim comestio carnium generat podagram dixit Rhases duodecimo continentis: ratio est quod plus alimenti accumuletur in nostro corpore quàm partes nutriendæ requirunt, & præcipuè articuli, qui in prouectiori ætate vt iuuentute, non attrahunt tantùm alimenti quantùm in adolescentia & pueritia: in quibus ætatibus articuli non solum nutriebantur, sed & augebantur ac firmiores solidioresque euadebant: quod cùm non ampliùs contingat in iuuenibus ac viris & ætate prouectioribus, inde fit vt alimentum superabundet ex nimis nutrientibus cibis, & inde in excrementum prauosque humores vel crudos commutetur. Nonnulli tempore paroxysmi concesserunt ciceres à cortice liberatos & lentes. Dantur commodè carnes borragine, buglossa, beta, lactuca, vel potiùs endiuia, soncho, cichorea coctę cum omphacio: etiã spinachiæ, malua, portulaca cum modicis vuis passis, & butyro recenter facto: hoc enim minùs calfacit. Potus sit aqua pluuia vel fluminis in qua panis calidus lotus est, vel maceratus, vel pars cruris bouis sine carne, & medulla cocta, vel hordei decoctum cum vuis passi & cinnamomo, vel aqua saccarata. Sitim enim sedat, & per vrinas in multis facilè transit. Vnde præscribitur, & aqua coriandri. Hoc claretum etiam comendo: R. hordei mundi M. j. prunorum damascenorum nume. xx. granorum berberis si subacidum potum velit vnc. iv. aquæ pluuiæ vel fluminis lib. x. bul. ad consumptionem tertiæ partis; amotis ab igne & adhuc calentibus adde cinnamomi crassiuscule incisi vnc. s. saccari albi lib. s. cola per manicam Hippocratis. Atque hæc omnia in declinatione nonnihil immutanda, vt paulò plenior sit victus: sed vino omnino interdicatur. Auerroes dimittẽdum esse vinum monet quousque integre sanetur, quam sententiam nonnulli putant intelligendam esse quo tempore vrget dolor: alij verò non tantùm quo vrget, sed quo debet præseruari; sanè Aegineta scribit plurimos sanitatem consecutos, qui prorsus à vino abstinebant: horum alios per morbi mitia liberatos; alios in posterum rariùs, & minori

cum dolore accessiones percepisse. Quod si autem paroxysmus abierit victus ratio nihilominus proba est instituenda, quæ generationi materiæ calidæ, & partium principum imbecillitati opponitur, qualis est refrigerans atque humectās iam præscripta, sed paulò plenior, præsertim si ęger non cogatur decumbere, sed propter vitę institutum mediocriter se exercere queat vel debeat. Igitur in prandio ex carnibus commedat castrati vitelli, capræ lactantis, bouis & maximè eius ventrem. Noui quosdam, inquit Trallianus, qui ita fluxione copiosissima & valde acri laborabāt, maximè carnibus bubulis adiutos. Dicebant enim non amplius se continuè aut vehementer pedibus dolere, quemadmodum cum victu tenui vterentur: esse autem pedes bubulos aut ventres magis quam decoctum. Porrò erat hic ætate florida, & calidior temperamēto. Alibi tamen Hipp. iecur bubula carne incalescere scripsit. Aues laudantur phasiani, attagenes, perdices, gallinæ cohortales non pingues admodum, merulæ, turdi; pisces saxatiles carnis albæ atque friabilis in aqua cocti, cum pauco oleo, & paucis acribus seminibus: item testudinis, ranæ, aut viperæ caro, qua comesta noui quendam dolore coxendico liberatum; qui extractum eius per circulum destillatum assumpserat. Nam per cutim materiam ex alto pellit & discutit sudoribus. Porrò coquitur cum oleo, vino, salis exiguo & anetho; sicq; pręparatam puto in omni arthritide conuenire. Cochleę latæ potæ tollere dicuntur articulorum dolores, vt Plinius autor est. Ostracoderma vt pectines, chamæ, dactyli, vngues, ostrea concedi interdū poterunt: myaces articulari vtilissimi sunt vt refert Plinius. Carnes testudinum coquuntur, eodem autore, in aquæ congio sale modicè addito, ita decoctarum ad tertias partes succus articularios morbos sentientibus bibitur; eiusdem decollatæ sanguine pedes fricantur. Hordei farina in aqua cocta, vel tritici, vel ptisana, vel puls auenaceus cum modico butyro recenti, vel iure carnis bubulæ; oua tremula commoda sunt. Inter legumina concessit Trallianus fabas virides, & siccas leuiter feruefactas: item faseolum Alexandrinum, quod puto nunc esse hareomam caramaniorū, & dora dictum, peregrinum apud nos; seritur aliquando in Italia. Hoc enim inter omnia legumina, quæ noui minus inflat, & est melioris nutrimenti; à cæteris abstinendum: fructum pomaceum benè maturum admodum dulcē, inquit Trallianus, offerre consulo circa horam secundam aut tertiā; præsertim persica aut rhodacina, aut vuam duram, & non adstringentē, damascena, mala dulcia, citria purgata, & exorticata probè; quibus addo mala vinosi saporis sub cineribus cocta, & cytonea. Pyrum verò malum punicum aliaque omnia rarò aut nequaquam offerre iubet. Arthriticis noxia nuces iuglandes, aut pineæ, aut amigdalę, aut placentæ. Ex bellarijs castaneas potissimùm assumere voluit Trallianus. Acetum quoque in omni cibo pro condimēto nocet, quod neruis tendinibus, & stomachi tunicæ sit maximè innimicum, vno aut altero cibo in prandio & cęna æger sit contentus. Varietas enim eduliorum repletionis omnisque fere fluxionis mater. Brassicam edētes, teste Plinio, liberati à podagra inueniuntur.

Victus ratio in arthritide qualis

Fructus arthriticis cōcedendi.

Quæ arthriticis nocua.

Si æger prę scriptis pro potu vti noluerit, nec vino abstinere, bibat loram, aut vinum tenue oligoforum, facilè per vrinas transiens, quale in planis locis natum in Italia, & arenosis colligitur mense Iulij, & Augusti ex vuis æstiuis bene maturis; in frigidiori regione ex vuis maturis montanis exprimitur mustum, cui tertia pars aquæ fluminis, (à nonnullis chalybeata) permiscetur, imponitur cadis donec bullierit per mensem, deinde obturatur orificium, ne quid expiret, & sic seruatur ad annum; alij vinum graminis extollunt: potest graminis radicis debita quantitas aquæ incoqui, quæ cum vino solet ante ebullitionem permisceri. Cur Thrallianus absinthites vinum his præscripserit equidem non assequor, cum calfaciat magis, & caput grauet inducereque somnum videatur, si cum cibo sumatur. Fortassis eo fluxiones sisti autumat, quod biliosa detrahat, quæ stomacho, & aluo inhæserunt, vrinam cieat, crapulam in potu pręsumptum arceat, vt de absinthio scripsit Dioscorides. Porrò nil peius in hoc morbo quam bibere inter prandium, & cęnam ieiuno stomacho, & præcipuè si vinum sit, quod æger bibit. Hoc enim vehemẽter mouet fluxiones & irritat neruos iecurque & sanguinem calfacit. Sic & statim bibere in prandio vel cena non cõfert valetudini, sed octo vel decem bolos pręsumpsisse de cibo melius est. Post cenam etiam bibere vetitum volo, ac multum quoq; bibere. Arthritici à sanguine hac eadem victus ratione sunt tractãdi, sed paulo tenuiori, & minus nutriente; dandaq; omnia quæ minus sanguinis generãt. At si pituita arthritidem causet, confert his victus, adhuc tenuior, & cibi ac potus interdum abstinentia. Corporibus enim carnes humidas habentibus famem adhibere conuenit: fames enim inquit Hipp. corpora siccat. Quamobrem vbi doloribus vel fluxionibus torquentur, semel in die comedant, parùm bibentes in prandio, vel si abstinere tantũ à cibo nequeãt, incidentia attenuantia, calefacientia & siccantia offerantur & quæ non multùm alunt. Eadem etiam intermedijs tẽporibus quando à doloribus vacat æger pro præseruatione porrigenda paulò pleniore victu, quę multùm nutriunt bis in die offerantur neque multa. Conuenit his imprimis orizę succus in aqua coctæ cum saccaro & cinnamomo asperso; vel ex iure carnis porrigatur cum petroselino alterato. Carnes commemoratę sint potius assę quàm elixæ, prisces saxatiles similiter; sed elixari quandoque poterunt cũ petroselino, anetho, fęniculo, hyssopo, satureia, maiorana, serpillo, pulegio. Vuę passæ, & cappares in aceto mulso conceduntur à pomis, pyris, prunis, persicis, cęterisq; eiusmodi fructus abstineat. Aetius etiã iuglandes & pistachia concessit. Vinum bibat aliquando tenue fuluum, maturum atque vetus, sed parcè attingat. De cętero potus sit aqua cocta cum aniso, fęniculo, vuis passis, radice acori, cinnamomo; vel cereuisia tenuis, in qua baccæ lauri, vel iuniperi, vel radix lappæ vel vuæ passę, dum adhuc recẽs esset vnà bullierint. Extollitur hic multùm aqua mulsa. Nam Mesues affectus frigidos cerebri neruorum & articulorum iuuare ait, loco vini potum tussim humidam, puris & pituitæ crassę expectorationem

Victus ratio in pituitosa.

promouere, lauare, tergere, purgare, viſcera, inteſtina & meatus vrinarios, colicis prodeſſe, ac calculum in vijs vrinæ prohibere ne hereat, aut generetur. Quamobrem & Plinius, mulſum dari ſolere veteribus articulari morbo laborantibus, memoriæ prodidit. Venere in omni arthritide abſtinendum eſt, at in calida quàm maximè & ſtatim à cibo; hanc ante cibum moderata corporis exercitatio iuuat, fatigatio ſummopere lędit, quod à laſſitudinibus corpus & articuli imprimis incaleſcant. Vehementiora exercitia & corporis motus cum leui laſſitudine ijs, qui frigidis fluxionibus tentantur, iure concedantur. Caueat ſibi etiam æger à forti frictione calegis & calceis anguſtis, ligaturis fortibus, ęquitatione forti & vigilis ſuperfluis, ſomno denique poſt prandium. Roborant articulos, præſertim pedum, caligæ integræ ſtrictæ ex panno infecto in cocco baſico ſeu chermes, cum quo etiam dormiat ſi velit. Pro pſeudoarthritidis curatione duobus ſatisfaciendum eſt indicationibus, nempe humectandi artus exſiccatos, & regenerandi naturalem eorum humiditatem. Pro his conſequendis conducet (omiſſis in totum purgationibus, & præſertim acribus & vehementibus, ob nimiam eorum exſiccandi vim, quæ articulis nocere poſſunt) interiùs victum medicamentoſum, exteriùs balnea, fomenta, emplaſtra, vnguenta adhibere. Victus præſcribatur, qualem bilioſæ arthridi præſcripſimus; pleniorem tamen & minùs refrigerantem ſiccantemque. Sint omnia, quæ menſis apponuntur boni ſucci, facilis concoctionis, nec multas ſuperfluitates in corpore gignentia, qualia ſunt, carnes hædi, vituli lactentis, cappones, & pulli gallinacei pinguiuſculi earumque pedes: elixæ potiùs quàm aſſæ, carnes ſuillæ recentes ſtomachis robuſtis, oua recentia ſorbilia tremula, ptiſana ex hordeo ſpelta ſeu zea, auena, farre, oriza cum iure carnium prædictarum, caſeus recens, lac recenter mulctum & potum. Potus ſit vinum tenue maturum ſubdulce, & oligophorum. Balneum aquæ dulcis alteratum radic. altheæ, & maluæ, capite caſtrati, pedibuſque eius & vituli: ingrediatur æger quotidie ad minùs ſemel. Exeuntem, etſi ſit ambulandi impotens, ducere tamen oportet, vt exerceantur leniter articuli, & ſic ad ipſos humiditas attrahatur; cauere tunc oportet, ne aer vel calidior ſit quam tepidus, in quo æger verſatur, vel frigidior. Nam frigus articulos conſtringendo in ipſos humorem, quem poſtulamus, illabi non ſinit, & tendines muſculorum rigidos facit, qui ad articulos confluunt: vnde ad motum fit æger ineptior. Hæc etiam vt præcaueantur conſulimus, vt æger à balneo oleis actu calidis circa articulos inungatur, quale eſt amigd. dulc. chamomelinum maſtichinum, narciſſinum, oliuarum dulce, & lumbricatum: à cæteris reſoluentibus abſtineatur. Adhiberi etiam articulis poterit emplaſtrum ex eiſdem oleis confectum cum medulla ceruina, vitulina, axungia ſuilla recenti & butyro quam recentiſſimo, additis muccilaginibus lini, altheæ & fenigræci & cera flaua nouiſſima: præſertim ſi conuelli patientes ſe circa laborantes articulos perceperint. Tunc mulſam præbere ſatis eſt, & vi-

Pſeudo arthritidis curatio.

& vino interdicere. Vbicunque à balneo abſtinuerint (inquit Petrus Salius) fomenta ex eiſdem rebus, (nempè ex quibus fit balneum) parata in vſum habeant: in quorum adminiſtratione hoc animaduertant adſtantes, vt antequam caro detumeſcat, vel hominem è balneo educant, vel fomenta remoueant; aliàs in his adminiſtrandis, ſuccedente humoris attracti reſolutione reſtauratio deperditæ humiditatis non eſſet ſperanda.

FINIS

INDEX

FINIS.